

Univerzita Karlova
Pedagogická fakulta
Katedra pedagogiky

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Úloha občanské a osobnostně rozvojové výchovy v době experimentování
s osobní a sexuální identitou

The role of civic and personal development education in the time of
experimentation with personal and sexual identity

Lucie Honzáková

Vedoucí práce: PhDr. Ivo Syřiště, Ph.D.
Studijní program: Učitelství pedagogiky pro střední školy
Studijní obor: N PG 20

Odevzdáním této diplomové práce na téma Úloha občanské a osobnostně rozvojové výchovy v době experimentování s osobní a sexuální identitou potvrzuji, že jsem ji vypracovala pod vedením vedoucího práce samostatně za použití v práci uvedených pramenů a literatury. Dále potvrzuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Mělníce dne 13. 4. 2024

Ráda bych tímto poděkovala panu PhDr. Ivo Syřišti, Ph.D. za vedení mé diplomové práce, za jeho ochotu, lidský přístup, cenné rady a připomínky, které mi během jejího vypracování poskytl. Zároveň bych chtěla poděkovat všem respondentům, kteří si udělali čas na vyplnění dotazníku a respondentům, kteří mi poskytli rozhovory. Nesmím také zapomenout poděkovat svojí rodině za trpělivost a velkou podporu.

ABSTRAKT

Tato diplomová práce se zabývá problematikou sexuální a genderové identity dětí a dospívajících. Zkoumá výchovu dětí a dospívajících s odlišnou genderovou identitou z pohledu filozofického, psychologického a sociologického a dále úlohu učitelů, rodičů a celé společnosti. Práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část. Teoretická část obsahuje kapitoly věnující se vzdělávání, výchově dětí, dospívajících s odlišnou genderovou identitou, novému pohledu na genderovou identitu a podpoře individuálního trans. Praktická část se zaměřuje na studii, která zkoumá postoj především učitelů, rodičů a žáků na transgenderovou problematiku. Cílem praktické části je zmapování úrovně respektu k odlišnostem z pohledu učitelů, rodičů a žáků na jedné střední odborné škole v okresním městě ve Středočeském kraji a dále zmapovat pohledy ze zahraničí tří středních odborných škol. Výzkumné šetření je koncipováno jako kvantitativně-kvalitativní dotazníkové šetření na jedné střední odborné škole a jako polostrukturované rozhovory s učitelem, rodičem a žákem. Na zjištění pohledů ze zahraničí byly poslány jednotné otázky elektronickou poštou třem středním odborným školám. Výsledky této práce přinášejí informace o současné situaci s experimentováním s osobní a sexuální identitou. Závěry výzkumného šetření identifikují problémy, potřeby, návrhy a doporučení jednání s žáky s odlišnou genderovou identitou.

KLÍČOVÁ SLOVA

výchovně-vzdělávací proces, sexuální výchova, genderová identita, pohlavní zrání, experimentování, coming out, vzdělávací instituce, učitelé, žáci, studenti

ABSTRACT

This diploma thesis deals with the issue of sexual and gender identity of children and adolescents. It researches the education of children and adolescents with a different gender identity from a philosophical, psychological and sociological point of view and further the role of teachers, parents and society as a whole. The thesis is divided into a theoretical and a practical part. The theoretical part contains chapters devoted to education and upbringing of children and adolescents with a different gender identity, new perspective on gender identity and the support of individual trans. The practical part focuses on a study that examines the attitude of teachers, parents and students towards transgender issues. The aim of the practical part is to map the level of respect for differences from the point of view of teachers, parents and pupils at one secondary vocational school in a district town in the Central Bohemian Region, and further map the views from abroad of three secondary vocational schools. The research is designed as a quantitative-qualitative questionnaire survey at one secondary vocational school and as semi-structured interviews with a teacher, parent and pupil. In order to find out views from abroad, uniform questions were sent by e-mail to three secondary vocational schools. The results of this thesis bring information about the current situation with experimentation with personal and sexual identity. The conclusions of the research survey identify the problems, needs, suggestions and recommendations of dealing with pupils with a different gender identity.

KEYWORDS

educational process, sex education, gender identity, sexual maturation, experimentation, coming out, educational institutions, teachers, pupils, students

Obsah

Úvod.....	7
1 Vlastnosti osobního rozvoje dítěte.....	8
1.1 Intersex: rozdíl mezi sociálním a anatomickým pohledem na pohlaví	8
2 Význam vzdělání pro budoucí osobnost.....	11
3 Vzdělávání ve škole	13
3.1 Sexuální výchova dospívajících jako problém.....	14
3.2 Názor zahraničních expertů na vliv školy při utváření genderové identity	20
4 Výchova dospívajících s odlišnou genderovou identitou	24
4.1 Úzkosti dospívajících ohledně jejich sexuality	24
4.2 Další zranitelnosti.....	28
4.2.1 Podpora volby a obhajoby	29
4.3 Problémy výchovy dospívajících s odlišnou genderovou identitou.....	31
4.3.1 Úloha ředitele školy	32
4.3.2 Úloha učitele	33
4.4 Práce s rodiči jako součást vzdělávání dospívajících.....	35
5 Nový pohled na genderovou identitu.....	39
5.1 Šatny.....	43
5.2 Toalety.....	44
5.3 Změna údajů v dokumentech	45
5.4 Změna jmen a pohlaví na manažerských informačních systémech (MIS), certifikátech a dokumentech	46
5.5 Tělesná výchova a fitness.....	46
5.6 Pobytové výlety.....	47
5.7 Uniforma	48
5.8 Stěhování nebo změna školy/prostředí.....	48
5.9 Jednopohlavní školy.....	49

6	Podpora individuálních transgenderových dětí a mladých lidí.....	50
6.1	Naslouchání, respekt a identifikace potřeb	50
6.2	Reakce dětí a dospívajících na „coming out“	51
6.3	Jaké jméno a zájmeno mám použít?.....	51
6.3.1	Pojmenování	52
7	Praktická část	54
7.1	Metodika výzkumu.....	54
7.2	Průběh studie	56
7.2.1	Žáci	56
7.2.2	Učitelé	64
7.2.3	Rodiče	72
7.2.4	Výsledky průzkumu	79
7.3	Polostrukturovaný rozhovor	80
7.3.1	Rozhovor s učitelem	81
7.3.2	Rozhovor s žákem.....	84
7.3.3	S rodičem	86
7.4	Pohledy a přístupy ze zahraničí.....	89
7.4.1	Slovensko	89
7.4.2	Rakousko	90
7.4.3	Německo	91
7.5	Doporučení jednání s žáky s odlišnou genderovou identitou.....	94
	Závěr	95
	Seznam použitých zkratk	96
	Zdroje.....	97
	Seznam grafů	99

Úvod

Díky aktivně se rozvíjejícímu výzkumu v oblasti sociologie dětství dnes alespoň jasně víme, že děti nejsou pasivní zvířátka, která je třeba „ochočit“ a která se nedokážou zapojit do interakce bez asistence dospělých. Děti v sociologickém diskurzu získávají status aktivních sociálních aktérů, kteří jsou zcela schopni přivlastňovat si, vymýšlet a reprodukovat konstrukty sociálního světa. Mnohé studie ukazují, že dětské aspirace na poznání a rozvoj kognitivních a logických řetězců mohou být v rukou pozorných rodičů a vychovatelů buď posíleny a odhaleny, nebo přehlíženy a přehlušeny modelem podpory „nevědomého“ dětství.

V druhém případě jsou preferované formy komunikace s dětmi spíše zjednodušené, jde o povrchní konstrukci s mnoha nevyslovenými ustanoveními a normativními omezeními. Navíc, pokud jde o sexuální témata, dospělí často nemohou uvěřit, že moderní děti jsou v komunikaci schopny otevřeně nastolovat témata těla a sexu, která pro starší generaci vždy zůstávala mimo veřejnou rozpravu a měla obzvláště posvátný status.

Fyziologické rozdíly a rozdíly v sociálním pohlaví, jak uvidíme dále, však hrají důležitou roli v interakci moderních dětí a dospívajících, zejména při hledání jejich místa ve stávajícím sociálním systému a komunikaci se „stejnými jako oni“. Stále častěji se proto začíná vynořovat otázka: může být právě tato normalita, tak neuroticky vštěpovaná dospělými, hlavním problémem, kterému čelí dítě, které se nedokáže najít a identifikovat v rámci formované kultury?

Cílem této diplomové práce je interpretovat roli vzdělávání v oblasti občanského a osobního rozvoje v době experimentování s osobní a sexuální identitou.

1 Vlastnosti osobního rozvoje dítěte

Tělo dítěte se účastní sociální interakce jako činitel vlivu i jako objekt, který podléhá porozumění. Při popisu vztahu mezi těmito sociálními aspekty tělesnosti americká socioložka Laura Fingersonová zdůrazňuje, že dětská znalost morfologie a fungování vlastního těla ovlivňuje pragmatické možnosti jeho rozmanitého využití. K akumulaci znalostí dochází nejen prostřednictvím experimentálních praktik dítěte a verbalizace vjemů, ale také prostřednictvím významů, které tělu přisuzují ostatní: rodiče, děti a autoritativní dospělí.¹

V procesu definování vlastní identity tak dítě porovnává informace přijímané zvenčí se svou tělesnou zkušeností. Výsledkem je, že vytvořená tělesná identita umožňuje zaujmout určitou pozici ve společnosti a hierarchii mocenských vztahů, ovládat hranice svého těla, budovat nenásilnou komunikaci, což předpokládá uvědomění si svých pocitů a potřeb a jejich kompetentní vyjádření. Je zřejmé, že to vše se stává prakticky nemožným bez rozvinutých jazykových prostředků. Například americká psychologka Deborah Tolmanová uvádí, že dívky se mohou po celý život potýkat se sexuální nespokojeností a domácím násilím, a to částečně proto, že jim v období dospívání nebylo umožněno zkoumat vlastní tělo a vysvětlit jejich aktivní role v sexuální interakci, stejně jako možnost odmítnout a vyjádřit nespokojenost. Znamý americký sociolog Anthony Giddens píše: „Mnoho žen se vdávalo prakticky bez znalostí o sexu, aniž by věděly, co si počít s nežádoucími choutkami mužů, a byly nuceny je tolerovat“.²

1.1 Intersex: rozdíl mezi sociálním a anatomickým pohledem na pohlaví

Jedním z dosud zamlčovaných témat diskuse zůstává intersex. Intersex je jakýkoli anatomický, fyziologický nebo biochemický rys těla, který se liší od pojetí typicky ženského a mužského těla. Jedno z 200 dětí se narodí s jednou z více než 40 uznaných intersexuálních variant. Kvalitativní informace o intersexuálních variacích jako

¹ HILDIE Leung, Daniel T.L. Shek, Edvina Leung and Esther Y.W. Shek Int. J. Development of Contextually-relevant Sexuality Education: Lessons from a Comprehensive Review of Adolescent Sexuality Education Across Cultures Environ. Res. Public Health 2019, 16(4), 621; <https://doi.org/10.3390/ijerph16040621>.

² ŠTĚRBOVÁ, D., RAŠKOVÁ, M. *Specifika komunikace ve vztahu k sexualitě II: Pomáhající profese ve vztahu k sexualitě, včetně osob s mentálním postižením - z empirického výzkumu*. Univerzita Palackého v Olomouci: Vydavatelství Univerzity Palackého, 2016. ISBN 978-80-244-5026-1.

vývojovém znaku organismu však obsahuje jen několik internetových stránek na internetu a komunita intersexuálních aktivistů je okrajovou strukturou, která má výchovný dopad na omezený okruh zájemců. Většina lidí nadále považuje odchylky od binární sexuální anatomie za patologické a ve vztahu k intersexuálům používá nevědecké a urážlivé termíny (například „hermafrodit“). V situaci, kdy jsou objektivně existující a smysluplné tělesné procesy pro osobní sebepoznání na kulturní úrovni zamlčovány nebo popírány, mohou jedinci pociťovat nejistotu a pochybovat o reálnosti svých smyslových vjemů. Pohlavní dimorfismus, který je ve školách v hodinách biologie nabízen jako axiomatická znalost, zase odráží stav neodpovídající realitě, který může děti uvést v omyl, že kombinace pohlavní anatomie jsou patologické. Současný výklad genderu vylučuje intersexuální osoby z viditelného sociálního prostoru, stejně jako veškerou související terminologii a jazyk pro diskusi o nebinární tělesnosti.

Lidé se speciálním pohlavním vývojem organismu se v naprosté většině případů ocitají v situaci, kterou bychom mohli přesněji nazvat úmyslným sociálním vyloučením či gaslightingem, což je chápáno jako záměrné klamání člověka ohledně jeho subjektivního vnímání reality. Navzdory omezením domácího intersexuálního diskurzu pronikají na informační pole fragmenty sexuální výchovy, které se rozšířily v západních zemích. Ústřední roli v popularizaci naznačených problémů sehrálo feministické hnutí, které zpochybnilo binární definici sexu, odhalovalo nesrovnalosti v dominantní biologické interpretaci, která se zaměřuje na funkci reprodukce, ale nebere v úvahu, že sex je kombinací několik charakteristik: gonadální, chromozomální, genitální.³

Při zpochybňování patologické povahy variantního sexuálního vývoje tak vědci dospěli k názoru, že rozdělení na normální a abnormální sexuální anatomii není medicínským faktem vyplývajícím z vývojových složitostí, ale sociálním konstruktem. Rozpor mezi biologickým pohlavím a pohlavím jako souborem společensky schválených vlastností zdůrazňuje ve svém článku také Stephanie Turner. Zkoumá vyprávění o zkušenostech intersexuálních adolescentů, kteří přešli z nejistoty a izolace k uvědomění si vlastní identity a hněvu na lékaře a rodiče, kteří se ukvapeně rozhodli pro operaci. Převažujícím důvodem, proč se dospělí rozhodují pro tuto volbu, je jejich domnělý budoucí psychický klid a úspěšné přizpůsobení se dítěte pohlaví ve společnosti. „Genetičtí muži“ (děti s chromozomem Y) musí mít přijatelný penis, pokud se mají

³ BUDI Astuti, Siti Aminah. The development of early childhood sex education materials for early childhood education (ECE) teachers PPM (Jurnal Pendidikan dan Pemberdayaan Masyarakat) 4(2): 113–120 DOI: 10.21831/jppm.v4i2.14869

přizpůsobit mužskému pohlaví. Pokud se zjistí, že jejich penisy jsou „nedostatečné“ pro úspěšné přizpůsobení se mužskému pohlaví, je jim přiřazeno ženské pohlaví a jejich genitálie jsou rekonstruovány tak, aby vypadaly jako ženské genitálie. Chirurgové přetvářejí falusy, aby vypadaly jako klitorisy, v případě potřeby rekonstruují vulvy a vagíny a odstraňují varlata. To se provádí i v případě, že dítě riskuje jedinou reálnou šancí stát se biologickým rodičem. Skutečně důležitým faktem je, že jen malé procento intersexuálních dětí vyžaduje lékařsky odůvodněný chirurgický zákrok; v ostatních případech jsou výše popsané operace čistě kosmetické, ale představují další hrozbu pro budoucí zdraví a plnohodnotný život dítěte (vedlejší účinky zahrnují necitlivost pohlavních orgánů, odmítnutí tkáně atd.).

Právní nejistota dětských těl je vážným problémem vzhledem k šířícím se trendům medikalizace, ale bohužel se touto problematikou nemůžeme déle zdržovat pro omezený rozsah této práce. Nutno však podotknout, že z výše uvedených zkušeností dětí vyplývá, že ani „neškodné“ hormonální kurzy, které rodiče dítěti pod pláštíkem vitamínů vnucují, neřeší, ale pouze zhoršují společenský život dítěte, který v důsledku takového postoje zpochybňuje normalitu vlastní identity. Pokud navíc pohlaví v dokladu, které bylo dítěti přiděleno při narození, neodpovídá jeho pubertálnímu vzhledu (což je častý případ intersexuálních dospívajících), v mnoha zemích není řešeno zvláštním postupem pro změnu dokumentace. Jedinou možností, jak tyto údaje změnit, je při definování své identity jako transgender. Ne všechny intersexuální osoby se však za ně považují.⁴

Můžeme tedy pozorovat, že i na úrovni státní legislativy mnoha států se genderová problematika zaměňuje a mísí s problematikou genderového sebeurčení. Je to dáno i tím, že intersexové téma získalo prvotní publicitu právě díky představitelkám feministické a LGBT+ komunity, které nastolily otázky volné definice identity. Tento aspekt je ve výzkumu intersexuálů nepochybně důležitý, protože jak jsme již definovali, identita je do značné míry založena na individuálním vnímání fyziologických dat organismu a doprovodných vjemů, ale zároveň se ukazuje nutnost vyčlenit zvláštní oblast výzkumu, aby nedocházelo k dalším zkreslením a posunům v pojmovém aparátu.

⁴ ŠTĚRBOVÁ, D., RAŠKOVÁ, M. *Specifika komunikace ve vztahu k sexualitě II: Pomáhající profese ve vztahu k sexualitě, včetně osob s mentálním postižením - z empirického výzkumu*. Univerzita Palackého v Olomouci: Vydavatelství Univerzity Palackého, 2016. ISBN 978-80-244-5026-1.

2 Význam vzdělání pro budoucí osobnost

Výchova je důležitým faktorem, který určuje formování kultury mladé generace. Zvláštní roli mají rodiče a učitelé jako subjekty její realizace ve vztahu ke konkrétnímu žákovi. V tomto případě subjekt výchovy poskytuje zaměření ve výchově konkrétního žáka na pozadí formálního, neformálního i mimoškolního vzdělávání, které přispívá k rozvoji specifických návyků, osobnostních rysů a kultury každodenního chování. To vše probouzí potřebu porozumět tomu, co chce výchovný předmět v osobnosti formovat, rozvíjet, pěstovat nebo korigovat a odstraňovat. Zvláštní pozornost při zvyšování účinnosti cílevědomé výchovy si zaslouží činnost pedagoga jako osoby, která má pedagogické vzdělání a je povolána nejen k tomu, aby úkoly cílevědomé výchovy odborně řešila, ale také aby ji pomáhala rodičům realizovat ve vztahu k jejich dětem.⁵

Cílevědomá výchova je vědomá činnost subjektu výchovy ve vztahu ke konkrétnímu žákovi, která zahrnuje cíl výchovy, návrh způsobu jeho dosažení i realizaci plánu v praxi. Taková činnost probíhá tehdy, když je třeba u mladého člověka něco formovat (návyk, hodnoty apod.), měnit jeho zájmy, něco napravovat apod.

Subjekty cílevědomé výchovy jsou rodiče, vychovatelé, sociální pedagogové, lidé, kteří na sebe berou odpovědnost za to, že někoho vychovávají, že v někom něco vychovávají. Jako subjekt vzdělávání může vystupovat sám žák. Cílevědomost v tomto případě určuje jeho postoj k sebezdokonalování. Efektivitu cílevědomého vzdělávání do značné míry určuje subjekt, jeho připravenost ke vzdělávání, jeho porozumění tomu, koho a jak chce vychovávat či napravovat a kdo za své jednání nese odpovědnost vůči žákovi, sobě i společnosti. O úspěšnosti výchovně vzdělávací činnosti rozhoduje do značné míry on sám, jeho schopnost realizovat svou připravenost ke vzdělávání ve vztahu k žákovi s přihlédnutím k jeho originalitě, jakož i schopnost zohledňovat zvláštnosti výchovně vzdělávacího prostředí a žáka.⁶

Úspěch vzdělávání je do značné míry závislý na všech složkách zaměření subjektu.

⁵ DOLEŽALOVÁ, Renata, 2019. K léčbě poruch pohlavní identifikace v dětství a adolescenci: Opočno Symposium. INSTITUT APLIKOVANÉ PSYCHOANALÝZY [online]. Opočno: IAPSA - Ústav pro užitou psychoanalýzu, 2019. Dostupné z: <https://www.iapsa.cz/home/odkazy/k-lecbe-poruch-pohlavniidentifikace-v-detstvi-a-adolescenci>

⁶ FIFKOVÁ, Mudr. Hana, 2021. Transsexualita u dětí a dospívajících. Šance Dětem [online]. © Obecně prospěšná společnost Sirius, o.p.s. 2011–2023, 12.08.2023. Dostupné z: <https://sancedetem.cz/transsexualita-u-deti-dospivajicich>

V první řadě je třeba, aby subjekt žáka pochopil, znal jeho silné a slabé stránky, vnímal jeho stav a tyto poznatky zohlednil při výuce.⁷

Za druhé, aby bylo možné předvídat vyhlídky žáka na změnu a určit jeho vzdělávací cíle. Cíl umožňuje vyučujícímu či vychovateli na jedné straně určit predispozice k výuce či výchově a na druhé straně jeho schopnost dosáhnout cílů. Úspěch v dosažení bezprostředního cíle umožňuje vyučujícímu stanovit si střednědobý a/nebo dlouhodobý cíl.

Za třetí, umět navrhnout způsob, jak dosáhnout cíl vzdělávání (pedagogický design), a uvést ho do praxe. Tento cíl se utváří a rozvíjí v praxi v procesu výchovné práce s různými kategoriemi žáků.⁸

Za čtvrté, schopnost realizovat vlastní vzdělávací aktivity, tj. znát technologie, metody, prostředky a techniky vzdělávání za účelem dosažení určitých cílů. Důležitým rysem výchovně vzdělávací činnosti subjektu je schopnost být flexibilní s ohledem na reakce žáka a úspěšnost vzdělávání.

V procesu vzdělávání nezletilých tedy často dochází k situacím, které mají na vzdělávané žáky negativní dopad. Zvláštní postavení rodiče i učitele spočívá v tom, že je schopen vychovávat dítě v každé situaci a v každém okamžiku.⁹

⁷ ŠTĚRBOVÁ, D., RAŠKOVÁ, M. *Specifika komunikace ve vztahu k sexualitě II: Pomáhající profese ve vztahu k sexualitě, včetně osob s mentálním postižením - z empirického výzkumu*. Univerzita Palackého v Olomouci: Vydavatelství Univerzity Palackého, 2016. ISBN 978-80-244-5026-1.

⁸ NEUMANN, D., FIFKOVÁ, H., ZAPLETALOVÁ, J., ŠNAJDEROVÁ, M., WEISS, P. *Pohlavní/rodová neshoda v dětství*. Československá pediatrie. Dětská klinika FN Hradec Králové, 2022(77), 170-174 s.

⁹ COLEMAN, E., A.E. RADIX, W.P. BOUMAN a et al., 2022. Standards of Care for the Health of Transgender and Gender Diverse People. Version 8. International Journal of Transgender Health: Taylor & Francis Group, LLC. ISBN DOI: 10.1080/26895269.2022.2100644. ISSN <https://www.tandfonline.com/loi/wijt21>.

3 Vzdělávání ve škole

Vzdělávání pokrývá nejen sféru vztahů, ale i všechny problémy související s pohlavím žáků, genderovými rozdíly, chováním apod. Různé výklady tématu vzdělávání lze zobecnit a prezentovat jako komplex pedagogických a výchovných vlivů na dítě směřující k pozorování normy a pravidla chování představitelů svého pohlaví, vychovávající zdravé muže a ženy, kteří jsou připraveni pozitivně vnímat své fyzické a duševní kvality v dospělosti. Měli by být schopni prožívat normální vztahy s lidmi svého i opačného pohlaví ve všech specifických oblastech života a také prožívat své potřeby v souladu s určitými morálními a etickými normami ve společnosti.¹⁰

Kdy se školní vzdělávání stává efektivním? Odpověď na tuto otázku je obecně známá většině odborníků pracujících ve školách: když se učitelé stanou pro děti významnými a zajímavými lidmi ze světa dospělých. Kdy se však učitelé stávají pro děti významnými? Odpověď je snadná: když začnou prožívat pocit sounáležitosti, pocit příslušnosti ke společenství, které je spojuje.¹¹

Odpověď na následující otázku je zřejmá: kdy mohou děti a učitelé rozvíjet takový smysl pro společenství? Určitě tehdy, když se sejdou u nějaké činnosti, která je pro oba zábavná a přínosná. Nezáleží na tom, zda se jedná o hru, sport, turistiku, umění nebo volnočasovou aktivitu. Je důležité, aby se učitelé i děti ve škole společně bavili a aby jejich školní život byl plný pestrých, zajímavých a smysluplných akcí. Tam, kde mají děti i dospělí společný zájem, je výchovné působení učitele smysluplné natolik, že se stává konkurenceschopným vůči vlivu ulice a všudypřítomných digitálních zařízení.

Absence skutečné motivace ke kvalitnímu vzdělávání nebo její nahrazení jinou motivací vede k pouhé nápodobě vzdělávání. Jinými slovy, výchovný potenciál práce učitele nebude plně využit, pokud učitel pořádá třídnické hodiny, bere děti na tábor, hraje s nimi divadlo primárně nikoliv pro rozvoj osobnosti dítěte, ale například z následujících důvodů:

- čeká pochvalu od vedení,
- chce se vyhnout se sankcím za to, že nedělá nic navíc,

¹⁰ DOLEŽALOVÁ, Renata, 2019. K léčbě poruch pohlavní identifikace v dětství a adolescenci: Opočno Symposium. INSTITUT APLIKOVANÉ PSYCHOANALÝZY [online]. Opočno: IAPSA - Ústav pro užitou psychoanalýzu, 2019. Dostupné z: <https://www.iapsa.cz/home/odkazy/k-lecbe-poruch-pohlavniidentifikace-v-detstvi-a-adolescenci>

¹¹ SETTY, Emily. Sex and consent in contemporary youth sexual culture: the 'ideals' and the 'realities'. Sex Education [online]. 2021, 21(3), 331-346 [cit. 2022-03-21]. ISSN 1468-1811. Dostupné z: doi:10.1080/14681811.2020.1802242

- sbírá hodnotící body pro školu,
- ovlivňuje takto motivační část platu, tedy očekává finanční odměnu.

Tím se výuka a výchova liší od mnoha jiných profesí, kde nedostatek správné motivace zaměstnance nemusí mít nutně negativní vliv na výsledky jeho práce. Z toho vyplývá, že hlavní faktor rozvoje výchovy bychom neměli hledat v novém systému regionálních či obecních aktivit pro děti, ani v nových technologiích či formách vzdělávání, ani v nových vzdělávacích standardech, jakkoli se mohou zdát užitečné. Hlavním faktorem rozvoje vzdělávání je motivace učitelů ke vzdělávání. Zjednodušeně řečeno, žádná činnost nebude mít smysl, žádná technologie nebude osvojena a používána, žádný standard nebude realizován, pokud učitel nerozvine odpovídající profesní motivaci. Žádný učitel nemůže bez náležité vnitřní motivace vzdělávací proces provádět smysluplně.¹²

3.1 Sexuální výchova dospívajících jako problém

Sexuální výchova pokrývá nejen oblast sexuálních vztahů, ale také všechny problémy související se sexem, genderovými rozdíly, chováním atd. Různé výklady na téma sexuální výchovy lze zobecnit a prezentovat jako komplex pedagogických a výchovných vlivů na dětské normy a pravidla chování pro příslušníky stejného pohlaví, výchovu zdravých mužů a žen, kteří jsou připraveni v dospělosti pozitivně vnímat své kvality.¹³

Pohlaví je mnohvrstevný pojem, který je zvažován z různých hledisek: psychologického, vzdělávacího, lékařského, sociálního, biologického. V lékařské oblasti je pohlaví souborem deterministických znaků, které určují příslušnost ke kategorii mužů a žen.

Rakouský psycholog A. Adler interpretuje sexuální výchovu jako „neutralizaci pocitů méněcennosti nasměrováním její kompenzace užitečným směrem a harmonickou souhrou mezi pohlavími“.¹⁴

¹² FIFKOVÁ, Mudr. Hana, 2021. Transsexualita u dětí a dospívajících. Šance Dětem [online]. © Obecně prospěšná společnost Sirius, o.p.s. 2011–2023, 12.08.2023. Dostupné z: <https://sancedetem.cz/transsexualita-u-deti-dospivajicich>

¹³ NEUMANN, D., FIFKOVÁ, H., ZAPLETALOVÁ, J., ŠNAJDEROVÁ, M., WEISS, P. *Pohlavní/rodová neshoda v dětství*. Československá pediatrie. Dětská klinika FN Hradec Králové, 2022(77), 170-174 s.

¹⁴ ŠTĚRBOVÁ, D., RAŠKOVÁ, M. *Specifika komunikace ve vztahu k sexualitě II: Pomáhající profese ve vztahu k sexualitě, včetně osob s mentálním postižením - z empirického výzkumu*. Univerzita Palackého v Olomouci: Vydavatelství Univerzity Palackého, 2016. ISBN 978-80-244-5026-1.

Sociálně-psychologické podmínky hrají důležitou roli v situacích sociálního vývoje a v procesu socializace a adaptace jedince. V této souvislosti nabývá na významu otázka pohlaví a utváření genderové identity.

Proces genderové socializace začíná již při narození a tvoří nejstabilnější jádro identity dítěte, které se s věkem mění. Hlavními institucemi genderové socializace jsou rodina, škola, vrstevníci a média.¹⁵

Rodina jako instituce genderové socializace vytváří pro dítě od prvních dnů života prostředí, v němž se postupně začíná rozvíjet genderové chování. Dívky si začínají hrát na matky, což vede k ženskému chování, chlapci začínají hrát mužské hry. Toto rozdělení v dnešní době již není aktuální, protože genderové role jsou v konzervativním smyslu rozostřené. V mateřské škole si děti začínají všimnout rozdílů ve své fyziologii a napodobují chování svých rodičů, což podle německého psychologa Berna má pozitivní vliv na dětskou psychiku. V mateřské škole by si dítě mělo vybírat, s jakými hračkami si bude hrát, a učitelka by do toho neměla zasahovat.¹⁶

Vývoj sociálního pohlaví v předškolním věku, jehož první projevy se objevují v rané fázi vývoje dítěte, dosahuje svého vrcholu před sedmým rokem věku: v tomto období se vytvářejí normy regulující chování, aspirace na sebepotvrzení, uznání, perspektiva nové sociální role a s ní spojená očekávání, což vyžaduje určitou úroveň genderové výchovy.¹⁷

Pokud jde o problematiku sexuální výchovy starších dětí, je sexuální výchova žáků různého věku ještě složitějším problémem, který zahrnuje etnické, morální, fyziologické a hygienické aspekty. Problematika sexuální výchovy je od pradávna jednou z nejproblematictějších a za druhé opomíjených či dokonce zapovězených oblastí pedagogiky a psychologie. Sexuální výchova je součástí všeobecné lidské výchovy, ale vzhledem k uzavřené povaze se vyznačuje větší nejistotou. Zatímco ostatní obory výchovy jsou více či méně otevřené a rozvinuté, sexuální výchova a v jejím rámci i sexuální vzdělávání jsou v mnoha zemích s odlišnou urbanizací a světovým názorem tabu.

¹⁵ BOWERS, Marci. WORLD PROFESSIONAL ASSOCIATION FOR TRANSGENDER HEALTH [online]. USA, UK: CONFERENCE BRAIN. Dostupné z: <https://www.wpath.org/>

¹⁶ Evidence gaps and research needs in comprehensive sexuality education: Technical brief [online], 2022. Paris, France: UNESCO. Dostupné také z: <https://www.unesco.org/en>

¹⁷ COLEMAN, E., A.E. RADIX, W.P. BOUMAN a et al., 2022. Standards of Care for the Health of Transgender and Gender Diverse People. Version 8. International Journal of Transgender Health: Taylor & Francis Group, LLC. ISBN DOI: 10.1080/26895269.2022.2100644. ISSN <https://www.tandfonline.com/loi/wijt21>.

Pokud tedy je sexuální výchova považována za součást školních osnov, má v Evropě více než půlstoletí dlouhou historii. Začala ve Švédsku v roce 1955 a poté v mnoha dalších západoevropských zemích v 70. a 80. letech 20. století. V 90. letech a na počátku nového tisíciletí pokračovalo zavádění sexuální výchovy do škol nejprve ve Francii a Velké Británii, poté v Portugalsku, Španělsku, Estonsku, na Ukrajině, v Arménii atd. Přehled praxe, výuky, hodnocení a výzkumu v oblasti sexuální výchovy v některých anglicky mluvících zemích a v čínsky mluvících společnostech za rok 2019 ukazuje, že v oblasti sexuální výchovy existuje na daných místech mnoho mezer a nedostatků. Výzkumníci doporučují v tomto směru více úsilí a opatření.

Děti ve vzdělávací instituci zakládají svou identitu na svém vnitřním pocitu, že jsou žena nebo muž, bez ohledu na jejich pohlaví přidělené při narození. Svě sebevědomí čerpají z podpory a porozumění ze strany dospělých a také z komunikace s ostatními lidmi, kteří je přijímají takové, jací jsou.¹⁸

Ve vzdělávacím prostředí mohou děti najít podporu u pedagogů a dalších zaměstnanců, kteří poskytují bezpečné a podpůrné prostředí pro všechny studenty. Mohou také získat podporu od svých rodičů a dalších blízkých lidí, kteří je přijímají a podporují je v procesu sebeurčení. Děti mohou také čerpat sebevědomí ze své schopnosti být věrní sami sobě a svým pocitům. Mohou experimentovat s oblečením a vzhledem, které odpovídá jejich vnitřnímu pocitu já. Poznávání a prozkoumávání sebe sama v bezpečném a podpůrném prostředí jim může pomoci rozvíjet důvěru ve svou identitu. Důležitá je také pozitivní zkušenost z interakce s ostatními lidmi, kteří je přijímají a podporují. Mít podporující a přátelskou komunitu může transvestitním dětem pomoci vybudovat si pozitivní sebeobraz a naučit se přijímat svou identitu bez strachu a pochybností.¹⁹

K rozvoji sebedůvěry může přispět i široká informovanost o genderu a přístup ke zdrojům a organizacím, které poskytují podporu a informace. Přístup k takovým zdrojům může dětem pomoci získat potřebné informace, najít podpůrné komunity a najít způsoby, jak rozvíjet svou identitu a sebedůvěru.

¹⁸ ŠTĚRBOVÁ, D., RAŠKOVÁ, M. *Specifika komunikace ve vztahu k sexualitě II: Pomáhající profese ve vztahu k sexualitě, včetně osob s mentálním postižením - z empirického výzkumu*. Univerzita Palackého v Olomouci: Vydavatelství Univerzity Palackého, 2016. ISBN 978-80-244-5026-1.

¹⁹ HILDIE Leung, Daniel T.L. Shek, Edvina Leung and Esther Y.W. Shek Int. J. Development of Contextually-relevant Sexuality Education: Lessons from a Comprehensive Review of Adolescent Sexuality Education Across Cultures Environ. Res. Public Health 2019, 16(4), 621; <https://doi.org/10.3390/ijerph16040621>.

Z přehledu studií zahraničních vědců je zřejmé, že vzdělávací instituce mají klíčovou roli při poskytování formální sexuální výchovy. Jedná se především o předškolní a školní zařízení. A. Budi a A. Siti se domnívají, že cílem sexuální výchovy je formovat představy o pohlaví, představy o vlastní identitě, vztazích mezi muži a ženami a způsobech udržování zdraví, stejně jako představy o reprodukčních orgánech a funkcích.

Řada dalších zahraničních výzkumníků se domnívá, že v zájmu podpory vhodných životních podmínek dospívajících v moderní společnosti by tvůrci učebních plánů měli zohlednit složitost sexuálního vývoje v období dospívání a začlenit do stávajících učebních plánů témata, jako je pohlaví, rozmanitost, vztahy, spíše než se zaměřovat pouze na biologické aspekty reprodukce. Před rizikovým sexuálním chováním může mladé lidi ochránit zejména posílení psychosociálních kompetencí. Kromě specifických složek sexuální výchovy nabízených ve školách je možné zavést sexuální výchovu také v náboženských institucích, rodičovských organizacích a dalších komunitních institucích. To vyžaduje kromě specifických programů také speciálně vyškolený personál, který bude tyto programy realizovat. Mnozí výzkumníci (Cora K. Bruner, Gerry Mattson) poukazují na to, že v tomto případě může být optimálním kandidátem pediatr.²⁰

Mnozí trvají na speciálně vyškoleném pedagogovi, někteří to považují za práci pro psychologa v této oblasti, jiní se domnívají, že je to povinnost rodičů. Ať už je to jakkoli, základem sexuální výchovy v období puberty by měly být znalosti a tyto znalosti by měly pocházet ze zdrojů, které jsou pro mladé lidi směrodatné. To je závažný výchovný úkol, který je třeba řešit na státní úrovni.²¹

Je důležité si uvědomit, že názory a vnímání dětí se mohou v jednotlivých případech lišit. Je třeba zohlednit individuální charakteristiky a zkušenosti každého dítěte. Obecně však platí, že děti s odlišnou genderovou identitou, stejně jako běžné děti, vnímají svůj život jako všechny ostatní, i když s určitými zvláštnostmi. Snaží se být samy sebou, vyjadřovat svou individualitu a žít v souladu s vlastní genderovou identitou. Chtějí být přijaty a pochopeny rodinou, přáteli i celou společností. Usilují o sebeurčení a svobodu

²⁰ PETRÍK, Štefan, 2021. Špecifiká rizikového sexuálneho správania dospievajúcich a možnosti jeho prevencie. Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici. Výzkum. Pedagogická fakulta. Vedoucí práce PaedDr. Štefan Petřík, PhD.

²¹ GRAAF, Nastasja M de a Polly CARMICHAEL, 2018. Reflections on emerging trends in clinical work with gender diverse children and adolescents. *Clinical Child Psychology and Psychiatry*. London, UK: The Tavistock and Portman NHS Foundation Trust, 12. Dostupné z: [doi:https://doi.org/10.1177/1359104518812924](https://doi.org/10.1177/1359104518812924)

být samy sebou bez stigmatizace a předsudků a chtějí, aby jejich život byl vnímán jako běžná součást lidské zkušenosti.

Komplexní sexuální výchova podporuje posílení postavení mladých lidí tím, že zlepšuje jejich analytické, komunikační a další životní dovednosti pro zdraví a pohodu ve vztahu k sexualitě, lidským právům, hodnotám, zdravým a respektujícím vztahům, kulturním a společenským normám, rovnosti pohlaví, sexuálnímu chování, násilí a zneužívání na základě pohlaví, souhlasu, sexuálnímu násilí a neobvyklým praktikám.

V mezilidské komunikaci s opačným pohlavím se objevují problémy s přijatelným způsobem uspokojování sexuální touhy. Velkým problémem u středoškolské mládeže je těhotenství. Velmi malé procento dívek vážně plánuje bezpečnost svého prvního pohlavního styku. Problém spočívá v tom, že dospívající vědí o antikoncepci, ale nediskutují na toto téma s důvěryhodnými a odbornými osobami.²²

Dalším neméně závažným problémem jsou pohlavní choroby. Na vznik nepříznivé situace v oblasti pohlavně přenosných chorob má vliv neexistence speciálních poraden pro lékařskou kontrolu a špatná informovanost rodičů a vzdělávacích institucí o prevenci pohlavně přenosných chorob.

Třetím problémem je šikana a násilí mezi vrstevníky, někdy i dospělými. Předmětem šikany může být cokoli od nadváhy až po milostné záliby a mnoho dalších věcí, které spadají do oblasti mezipohlavních vztahů. Podle údajů Organizace spojených národů z roku 2016 je ve škole šikanován každý šestý žák na světě a tento počet se každým rokem zvyšuje. Učitel by neměl být nezúčastněným pozorovatelem, ale osobou, která pomůže v nouzi. Neměl by se však stát „špehem“ intimního života dítěte, což může spíše odradit, než zabránit takovému chování, které je třeba vymýtit. Fyziologické a hygienické otázky jsou pro dospívající v mnoha případech problematické.²³

Ve věku 13 let se tedy u dospívajícího začíná rozvíjet soubor duševních a fyzických změn. Tělesný vývoj zahrnuje: rychlý nárůst výšky a hmotnosti, rozvoj sekundárních pohlavních znaků a pokračující vývoj mozku. Kognitivní vývoj dává schopnost uvažovat o věcech hypoteticky, přemýšlet o tom, jak člověka vnímají ostatní. Objevují se psychosociální problémy, se kterými se dospívající během dospívání

²² ŠTĚRBOVÁ, D., RAŠKOVÁ, M. *Specifika komunikace ve vztahu k sexualitě II: Pomáhající profese ve vztahu k sexualitě, včetně osob s mentálním postižením - z empirického výzkumu*. Univerzita Palackého v Olomouci: Vydavatelství Univerzity Palackého, 2016. ISBN 978-80-244-5026-1.

²³ Evidence gaps and research needs in comprehensive sexuality education: Technical brief [online], 2022. Paris, France: UNESCO. Dostupné také z: <https://www.unesco.org/en>

potýkají. Patří k nim vytváření identity, upevňování autonomie, dosahování úspěchu, navazování intimity, zvykání si na vlastní sexualitu.²⁴

Dochází ke skokovému růstu, začíná se měnit vzhled i fyzická síla. V důsledku těchto změn, kterými dospívající procházejí, se stávají zranitelnými vůči mnoha formám potíží. Pokud jde o problémy s chováním, dospívání je obdobím rozvoje samostatnosti. Dospívající obvykle projevují svou nezávislost tím, že zpochybňují pravidla svých rodičů. Problémy s chováním mohou být prvním příznakem deprese nebo jiných poruch duševního zdraví a tyto poruchy mnohdy vyžadují odborné rady a často i medikaci.

Vzhledem k vývoji sekundárních pohlavních znaků během puberty i po ní mají dospívající touhu zkoumat své tělo a experimentovat s ním. Dívky na počátku dospívání mají často svůj první vztah a kombinace touhy po zkoumání a tlaku vrstevníků vede mnohé z nich k realizaci sexu.²⁵

Stres a deprese jsou pro mnoho dospívajících vážným problémem. Mladí lidé zažívají stres z mnoha důvodů, mezi nejčastější patří rozchod s kamarádem/příteľkyní, narůstající hádky s rodiči, problémy se sourozenci, změny ve finanční situaci rodičů, vážná nemoc nebo úraz člena rodiny a problémy se spolužáky.

Nejčastějším zdrojem stresových poruch u dospívajících jsou však interakce mezi pohlavími. Mladí lidé mohou zažívat stres kvůli sextingu, což je soukromá výměna vlastnoručně vytvořených sexuálních obrázků prostřednictvím internetu. Ve veřejném i odborném diskurzu se o tomto jevu diskutuje jako o novém vysoce rizikovém chování mladých lidí, zejména dívek, kterému by se mělo předcházet lepším informováním o různých závažných rizicích, jež představuje. Šikana je problém, který se týká milionů žáků všech ras a společenských tříd. Výzkumy ukazují, že ti, kteří jsou šikanováni svými vrstevníky, jsou ohroženi psychickými problémy, jako je nízké sebevědomí, stres, deprese nebo úzkost. Mohou také častěji přemýšlet o sebevraždě.²⁶

Politika a programy sexuální výchovy by proto měly být vytvářeny na základě teorií založených na důkazech, které jsou propojeny se současnými teoriemi vývoje mládeže a ekologickými modely. Kromě toho je nutné poskytnout těm, kdo prosazují

²⁴ FIFKOVÁ, Mudr. Hana, 2021. Transsexualita u dětí a dospívajících. Šance Dětem [online]. © Obecně prospěšná společnost Sirius, o.p.s. 2011–2023, 12.08.2023. Dostupné z: <https://sancedetem.cz/transsexualita-u-deti-dospivajicich>

²⁵ DOLEŽALOVÁ, Renata, 2019. K léčbě poruch pohlavní identifikace v dětství a adolescenci: Opočno Sympozium. INSTITUT APLIKOVANÉ PSYCHOANALÝZY [online]. Opočno: IAPSA - Ústav pro užitou psychoanalýzu, 2019. Dostupné z: <https://www.iapsa.cz/home/odkazy/k-lecbe-poruch-pohlavniidentifikace-v-detstvi-a-adolescenci>

²⁶ BOWERS, Marci. WORLD PROFESSIONAL ASSOCIATION FOR TRANSGENDER HEALTH [online]. USA, UK: CONFERENCE BRAIN. Dostupné z: <https://www.wpath.org/>

zákony (např. učitelé, sociální pracovníci, lékaři) i rodičům dovednosti potřebné k tomu, aby programy sexuální výchovy byly účinnější. Metodologicky přísné hodnotící studie využívající kvantitativní i kvalitativní metody by měly být použity k získání informovaného porozumění tomu, jaké faktory přispívají k účinnosti programu. Pro lepší šíření informovaných postupů by měly být vytvořeny databáze s účinnými programy a intervencemi. V neposlední řadě by v zájmu podpory sexuální pohody dospívajících v dnešní společnosti měli tvůrci programů zohlednit složitost sexuálního vývoje v období dospívání a zahrnout témata, jako je pohlaví, rozmanitost vztahů, posílení postavení a zvyšování psychosociálních kompetencí.²⁷

3.2 Názor zahraničních expertů na vliv školy při utváření genderové identity

V kanadském deníku National Post vyšel článek o tom, jak mohou děti ve škole bez vědomí rodičů změnit své pohlaví. Článek obdržel více než 1000 komentářů, z nichž většina velmi kritizovala politiku utajování změny pohlaví dítěte před rodiči. Tato praxe se ve školách stává běžnou politikou, poznamenal článek.

„Je to jen jeden ze způsobů, jak se vzdělávací systém úzce zapojil do procesu transgenderu, který se týká „exponenciálně“ rostoucího počtu mladých Kanadčanů.“ Článek také odhalil, jak mohou školy posílat děti na genderové kliniky bez vědomí či souhlasu rodičů. Dr. Margaret Lawsonová, dětská endokrinoložka z CHEO v Ottawě, poskytla pro článek rozhovor a uvedla, že role, kterou školy hrají, se skutečně změnila, a to k lepšímu.²⁸

Tvrdí také, že teorie, podle níž je fenomén rychlého nástupu genderové dysforie (ROGD) u dospívajících dívek způsoben především sociální nákazou, byla „přesvědčivě vyvrácena“ jednou z jejích studií. Studie nic takového nepotvrzuje. Je založena na jediné otázce v průzkumu, který si sami vyplnily. Studie nespojuje nástup genderové dysforie

²⁷ GRAAF, Nastasja M de a Polly CARMICHAEL, 2018. Reflections on emerging trends in clinical work with gender diverse children and adolescents. *Clinical Child Psychology and Psychiatry*. London, UK: The Tavistock and Portman NHS Foundation Trust, 12. Dostupné z: [doi:https://doi.org/10.1177/1359104518812924](https://doi.org/10.1177/1359104518812924)

²⁸ ŠTĚRBOVÁ, D., RAŠKOVÁ, M. *Specifika komunikace ve vztahu k sexualitě II: Pomáhající profese ve vztahu k sexualitě, včetně osob s mentálním postižením - z empirického výzkumu*. Univerzita Palackého v Olomouci: Vydavatelství Univerzity Palackého, 2016. ISBN 978-80-244-5026-1.

se začátkem puberty, což je jeden z definičních znaků ROGD. Ve skutečnosti toho o ROGD jednoduše nevíme dost a školy, kliniky i rodiče by měli být obezřetnější, než začnou děti navádět na cestu nevratných zdravotních změn.

Sociální změna pohlaví není neutrálním aktem, a proto děti, které ve škole přijímají nové jméno, zapojují školy do určité formy psychosociální intervence, která může vést k většímu potenciálu lékařské změny pohlaví.

Dr. Lawson prohlašuje, že „nikdo si nevybírá, že bude transgender“, ale zkušenost mnoha rodin podle amerického centra pro vládní výzkum (CGR) je taková, že transgenderová zkušenost jejich dítěte byla fází a v mnoha případech něčím, co souviselo s prostředím, ve kterém se dítě nacházelo, a ne pevnou součástí jeho identity. Proto školní prostředí, které děti učí a podporuje v transgenderové identifikaci, podkopává úlohu rodiny vštěpovat dětem morální hodnoty a vytváří klín mezi rodičem a dítětem. Jedná se o nepřijatelné zneužití moci ze strany vzdělávacího systému, kterému kanadské rodiny nemohou uniknout vzhledem k nedostatečné možnosti volby školy a nedostatečné kontrole rodičů nad školním prostředím.²⁹

CGR se domnívá, že školy by měly poskytovat bezpečný a zároveň neutrální prostor pro děti, které zkoumají své pohlaví nebo o něm pochybují. Vzhledem k množství psychických problémů, traumat nebo jiných faktorů, které mohou ovlivnit přijetí transgenderové identity dítěte, je nezbytné, aby rodiče byli informováni a věděli o této vývojové změně u svého dítěte, pokud má škola zachovat roli rodičů jako opatrovníků. Jinak jsou rodiče v době mimo vyučování omezeni na hlídání dětí.³⁰

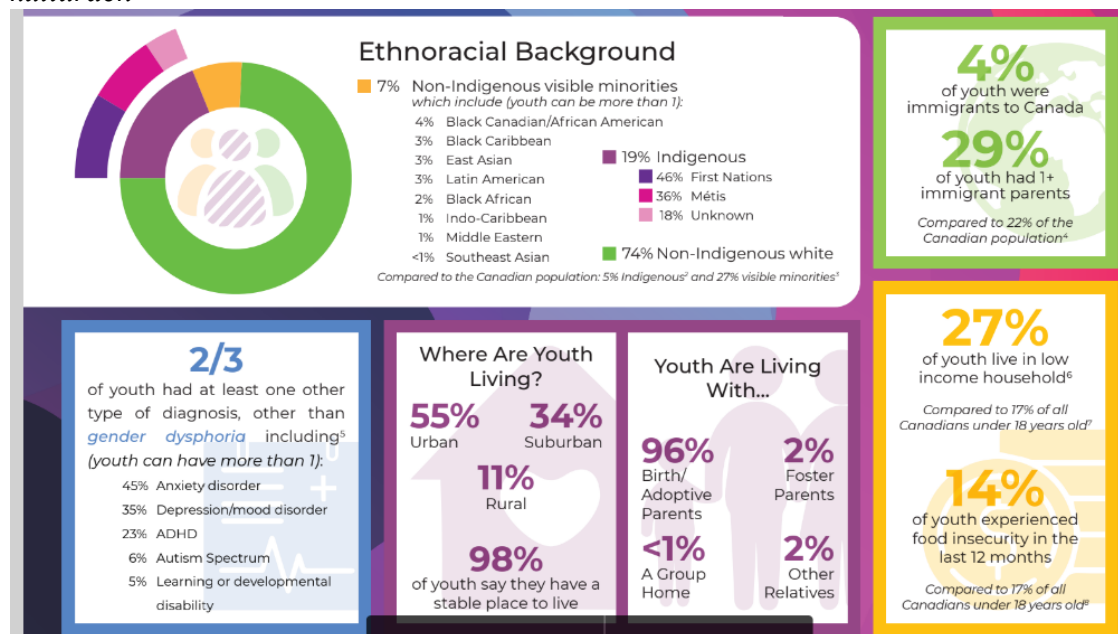
Otázkou, kterou skutečně musí prozkoumat Dr. Lawson a další, kteří se velmi snaží vyvrátit ROGD a četné důvody, proč si mladí lidé mohou osvojit transgender identitu (ať už z vlastní vůle nebo ne), je důvod, proč nepřiměřený počet domorodých i bílých dětí prohlašují, že jsou transgender (oproti mnohem nižšímu počtu viditelných menšin ve srovnání s očekáváním populace). Údaje Trans Youth Can, uvedené na obrázku č. 1, odhalují extrémně nepřiměřený počet dětí a mladých lidí, kteří žádají o doporučení na genderové kliniky a pocházejí ze znevýhodněného prostředí, včetně domácností s

²⁹ HILDIE Leung, Daniel T.L. Shek, Edvina Leung and Esther Y.W. Shek Int. J. Development of Contextually-relevant Sexuality Education: Lessons from a Comprehensive Review of Adolescent Sexuality Education Across Cultures Environ. Res. Public Health 2019, 16(4), 621; <https://doi.org/10.3390/ijerph16040621>.

³⁰ BUDI Astuti, Siti Aminah. The development of early childhood sex education materials for early childhood education (ECE) teachers PPM (Jurnal Pendidikan dan Pemberdayaan Masyarakat) 4(2): 113–120 DOI: 10.21831/jppm.v4i2.14869

nízkými příjmy. Proč by tomu tak mělo být, pokud je „větší informovanost“ tím, co určuje počty trans-identifikované mládeže? Jsou ve hře i jiné sociální faktory?³¹

Obrázek č. 1: Nejnovější demografické údaje o sexuální výchově dospívajících v různých kulturách

Zdroj: Canadian gender report. How schools are involved in the transgender proces. Pramen: transyouthcan.ca. [online]. 2023-01-12. Dostupné z <<https://genderreport.ca/gender-transition-at-school>>

Aby Kanada poskytla všem dětem bezpečné a podpůrné prostředí, ve kterém se jim bude dařit, je třeba, aby odborníci v bílých pláštích, kterým důvěřujeme při přijímání správných rozhodnutí, byli schopni zůstat otevření mnoha různým možnostem, které jsou příčinou nedávného prudkého nárůstu transgenderové identifikace mezi mládeží, a kriticky zkoumali nejvhodnější způsoby, jak zajistit dlouhodobé zdraví a pohodu.

Stres související s pohlavím je komplexní problém vyžadující pečlivé zvážení. To je důvod, proč Spojené království, Švédsko, Finsko a další odpovědné zdravotnické profesionální orgány ustupují od nezpochybnitelného „potvrzení“. Role dospělých má koneckonců spočívat v ochraně dětí. Vidíme, že v Kanadě školy již přijaly genderovou identifikaci bez ohledu na zdravotní složitost a morální důsledky odebrání rodičů z kritických rozhodnutí, jako je změna jména dítěte, použití jiné toalety nebo sdílení pokoje s opačným pohlavím, na školním výletě přes noc, protože prohlásili, že mají jinou „genderovou identitu“. To vše jsou oprávněné obavy rodičů.

³¹ ŠTĚRBOVÁ, D., RAŠKOVÁ, M. *Specifika komunikace ve vztahu k sexualitě II: Pomáhající profese ve vztahu k sexualitě, včetně osob s mentálním postižením - z empirického výzkumu*. Univerzita Palackého v Olomouci: Vydavatelství Univerzity Palackého, 2016. ISBN 978-80-244-5026-1.

O pověření škol k identifikaci pohlaví by se mělo konat referendum v každé z provincií a teritorií vzhledem k tomu, že se stává faktickým důsledkem doplnění genderové identity do kodexů lidských práv. Kanadští rodiče by měli mít přinejmenším možnost volby školního prostředí, které by respektovalo roli opatrovníků blaha jejich dítěte.³²

³² DASKOVA Yu.V., Poliakova Ia.V., Vasilenko S.A., Goltseva O.S., Shevalie K.N., Vasilenko E.V. Development of creative independence of design students in course of higher education // Propositos y representaciones. 2020. T. 8. № S2. C. 637.

4 Výchova dospívajících s odlišnou genderovou identitou

Učení je jedním ze způsobů, jak získat systematické vzdělání. Je proto nutné organizovat učení tak, aby si žák plně osvojil vyučovanou látku. Učení odráží všechny vlastnosti pedagogického procesu (oboustrannost, zaměření na harmonický rozvoj jedince, jednotu obsahu a procesu), ale má i specifické kvalitativní odlišnosti. Probíhá v procesu aktivní interakce mezi učitelem a žákem.³³

4.1 Úzkosti dospívajících ohledně jejich sexuality

Homosexuální zkušenosti u některých adolescentů jsou faktem, který popisuje mnoho odborníků, ale tyto zkušenosti samy o sobě ještě neznamenají utvrzenou homosexuální identitu. Je tomu tak proto, že sexualita v dospívání je poměrně tvárná, takže může být předčasné hovořit o nějakých neměnných pocitech. Je třeba také rozlišovat mezi sexuální orientací jako nekontrolovanou, trvalou sexuální přitažlivostí k jednomu nebo druhému pohlaví a sexuální identitou jako vědomou volbou na základě vědomé sexuální zkušenosti patřit k hetero-, bi- nebo homosexuální skupině, případně odmítnout se sexuálně zařadit vůbec.³⁴

Vzhledem k tomu, že sexuální kategorizace je v současné evropské a americké sociokultuře jedním z klíčových momentů při utváření genderové identity člověka, mnoho dospívajících, kteří si uvědomují své sexuální zkušenosti a jsou přesvědčeni, že jsou stabilní a nelze je změnit, má tendenci přidružovat se k té či oné sexuální skupině.³⁵

Podle výzkumů v zemích, kde je homosexualita tolerována, se dospívající otevřeně hlásí ke své homosexuální identitě (tzv. coming out) již ve věku 14,5-16 let. To vede k názoru, že homosexuální identita se může formovat již v období dospívání. Je však třeba mít na paměti, že behaviorální, emocionální a kognitivní složky sexuality se nemusí shodovat, zejména v období dospívání.³⁶ Při práci s dospívajícími, kteří se hlásí k

³³ PETRÍK, Štefan, 2021. Špecifiká rizikového sexuálneho správania dospievajúcich a možnosti jeho prevencie. Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici. Výzkum. Pedagogická fakulta. Vedoucí práce PaedDr. Štefan Petřík, PhD.

³⁴ DASKOVA Yu.V., Poliaková Ia.V., Vasilenko S.A., Goltseva O.S., Shevalie K.N., Vasilenko E.V. Development of creative independence of design students in course of higher education // *Propositos y representaciones*. 2020. T. 8. № S2. C. 637.

³⁵ NEUMANN, D., FIFKOVÁ, H., ZAPLETALOVÁ, J., ŠNAJDEROVÁ, M., WEISS, P. *Pohlavní/rodová neshoda v dětství*. Československá pediatrie. Dětská klinika FN Hradec Králové, 2022(77), 170-174 s.

³⁶ CORA C. Breuner, Gerri Mattson. Sexuality Education for Children and Adolescents, committee on adolescence and committee on psychosocial aspects of child and family health. *Pediatrics* August 2016, 138(2) e20161348; DOI: <https://doi.org/10.1542/peds.2016-1348>.

homosexualitě, by si proto měli učitelé a vychovatelé být vědomi plasticity sexuality a ujistit se, že jejich sexuální zkušenosti a představy o sobě samých jsou stabilní a koherentní.

Pro pochopení psychologických charakteristik jedince v situacích stigmatizovaného homosexuálního citění je produktivní uvažovat o jejich odrazu v sebepojetí dospívajícího.³⁷

Jméno je prvním článkem ve struktuře sebeuvědomění. Homosexuální adolescenti někdy skrývají své pravé jméno a zůstávají inkognito, když navazují nové vztahy a nechtějí, aby je ostatní poznali. Svě jméno mohou změnit v situacích nesouladu identity kvůli neschopnosti zahrnout kulturně nepřijatelné sexuální zkušenosti do svého skutečného obrazu sebe sama nebo tento obraz smysluplně představit ostatním.³⁸

Neodvažuje se žít svůj vlastní život, který je pro něj jediný možný, a tak je homosexuální teenager nucen dvořit se těm, které nemůže milovat, a milovat ty, kteří o to nestojí. Jeho život se tak stává mučivým střídáním vzájemně neslučitelných rolí a masek.

Homosexuální dospívající chlapci mohou na zdobnělny ve jménech reagovat bolestně a vnímat je jako zpochybnění své mužnosti a nepřizpůsobení se tradičním genderovým normám. Stejně bolestně mohou ze stejných důvodů reagovat homosexuální dívky, které se obávají ponížení a odmítnutí ze strany ostatních.³⁹

Stigmatizující přezdívky na základě netradiční sexuální orientace se dotýkají zejména mladých chlapců. Takové přezdívky, které dostávají od vrstevníků citlivých na genderovou nekonformitu, snižují jejich lidskou důstojnost. Posměšné přezdívky spojené s homosexualitou („homo“ apod.) jsou obecně jednou z nejhorších urážek v období dospívání, zejména mezi chlapci. Mnohdy se stává, že vrstevníci stigmatizují ty, kteří jsou jiní, i když to nemá nic společného se skutečnou homosexualitou. Pokud se takové nálepky shodují se skutečným sebepojetím dospívajícího, který si ještě nevytvořil pozitivní sebeobraz, negativní dopad těchto urážek se násobí.

Pro dospívající je jejich fyzický vzhled obzvláště důležitý, a to jak jako prostředek sebevyjádření, tak jako příležitost být jako ostatní. Bez jasně definovaného sebeobrazu se

³⁷ ŠTĚRBOVÁ, D., RAŠKOVÁ, M. *Specifika komunikace ve vztahu k sexualitě II: Pomáhající profese ve vztahu k sexualitě, včetně osob s mentálním postižením - z empirického výzkumu*. Univerzita Palackého v Olomouci: Vydavatelství Univerzity Palackého, 2016. ISBN 978-80-244-5026-1.

³⁸ Evidence gaps and research needs in comprehensive sexuality education: Technical brief [online], 2022. Paris, France: UNESCO. Dostupné také z: <https://www.unesco.org/en>

³⁹ ŠTĚRBOVÁ, D., ŠILEROVÁ, L., PROUZOVÁ, Z. *Ty jsi holka, ty jsi kluk*. CPress, 2017. ISBN 978-80-264-1399-8.

dospívající snaží vyjádřit prostřednictvím oblékání a tělesného vzhledu, přičemž mají touhu být atraktivní, a to i po sexuální stránce.⁴⁰

V situaci homosexuality dospívající často nemá pozitivní modely pro vyjádření sexuální přitažlivosti své vlastní tělesnosti, což ho může nutit vědomě či nevědomě si vypůjčovat rysy druhého pohlaví nebo se soustředit na přehnané kulturní stereotypy o gayích a lesbách. To zase posiluje jejich stigmatizaci a odmítání heterosexuálními vrstevníky. Homosexuální adolescent možná upřímně nechápe, proč je považován za podobného představiteli opačného pohlaví, přičemž ve skutečnosti reprodukuje nekonformní genderové stereotypy ve svém vzhledu a chování kvůli vnitřním rozporům, které ho mučí při hledání sebe sama v tomto světě.⁴¹

Ve snaze skrýt své homosexuální zkušenosti mohou adolescenti pociťovat strach, rozpaky, zmatek a úzkost kvůli nekontrolovatelným tělesným projevům. Mohou být extrémně citliví na možné doteky vrstevníků stejného pohlaví, ze všech sil se jim snaží vyhýbat, ať chtějí sebevíc, kvůli strachu, že budou odhaleni. Homosexuální adolescenti se také mohou snažit vyhýbat kontaktu s opačným pohlavím, protože se obávají nedostatku očekávaných tělesných zkušeností. Neustálá a bolestivá sebekontrola způsobuje komunikační potíže. To v obou situacích zesiluje odcizení, sociální izolaci a pocity osamělosti.⁴²

Homosexuální dospívající, který pochybuje o své hodnotě pro ostatní, se může snažit prosadit se prostřednictvím antisociálních forem chování se zaměřením na nemorálnost spojenou v konzervativní společnosti s homosexualitou jednotlivce, nebo se může jako kompenzaci prosadit v oblastech, které nesouvisejí s jeho sexuálními zážitky, například ve škole. Podpora a spojení s vrstevnickou skupinou, kterou má heterosexuální většina k dispozici, je však pro něj velmi omezená.

Homosexuální dospívající, kteří nejsou schopni přijmout sami sebe v plnosti svých sexuálních zkušeností, se často ponořují do sebe, do své minulosti, snaží se ospravedlnit, najít odpovědi na otázky: „Proč já?“, „Jaké jsou důvody mé

⁴⁰ COLEMAN, E., A.E. RADIX, W.P. BOUMAN a et al., 2022. Standards of Care for the Health of Transgender and Gender Diverse People. Version 8. International Journal of Transgender Health: Taylor & Francis Group, LLC. ISBN DOI: 10.1080/26895269.2022.2100644. ISSN <https://www.tandfonline.com/loi/wijt21>.

⁴¹ ŠTĚRBOVÁ, D., RAŠKOVÁ, M. *Specifika komunikace ve vztahu k sexualitě II: Pomáhající profese ve vztahu k sexualitě, včetně osob s mentálním postižením - z empirického výzkumu*. Univerzita Palackého v Olomouci: Vydavatelství Univerzity Palackého, 2016. ISBN 978-80-244-5026-1.

⁴² FIFKOVÁ, Mudr. Hana, 2021. *Transsexualita u dětí a dospívajících. Šance Dětem* [online]. © Obecně prospěšná společnost Sirius, o.p.s. 2011–2023, 12.08.2023. Dostupné z: <https://sancedetem.cz/transsexualita-u-deti-dospivajících>

nenormálnosti?“ „Co jsem v životě udělal špatně?“ atd. Někdo si to může vysvětlit genetikou, někdo nezdravou rodinnou atmosférou, někdo lituje, že si v dětství raději nehrál s dětmi opačného pohlaví. V každém případě dospívající nenalézá pro sebe uspokojivé odpovědi na tyto otázky a stále více setrvává v prostoru své minulosti. Dominantní myšlenka zní: „Nic a nikdo mě nemůže ospravedlnit.“⁴³

Osud mladých gayů a lesbiček je mnohem horší než osud jakékoli rasové, národnostní či kulturní menšiny. Pokud takzvané černé (židovské, arménské, čečenské – nahrad'te jakoukoli v tomto smyslu „špatnou“ menšinu) dítě zažívá potíže nebo je pronásledováno kvůli barvě pleti, přízvuku nebo národnosti, může uniknout do svého společenství se stejným stigmatem, ke svým rodičům. Malý gay nebo lesbička se možná neotevře rodičům, kteří jsou často stejně zaujatí jako spolužáci, není ale vyloučené, že se svěří učiteli nebo vychovateli. Cítí se jako ošklivé káčátko, jediné na celém světě.⁴⁴

D. Davies, britský psychoterapeut specializující se na poskytování psychologické pomoci členům LGBT komunity, označil sociální, emocionální a kognitivní izolaci za specifické problémy charakteristické pro dospívání, které implikují neschopnost komunikovat, sdílet své zkušenosti a mít přístup k informacím o homosexualitě.

Mladí lidé s homosexuální orientací, kteří zažívají stigmatizaci, se často vyhýbají společenským kontaktům se svými vrstevníky ze strachu z možných nepříjemných zkušeností se slovní a fyzickou agresí, což posiluje jejich sociální izolaci. To podněcuje mladé homosexuály k vyhledávání míst, kde se mohou setkat s jinými homosexuály, a to především za účelem sexu, což vede ke stereotypům chování spojeným se sexuálním projevem již v první fázi vztahu, brání jim to v komunikaci na jiných úrovních a navíc to dále snižuje jejich sebevědomí, protože si začínají myslet, že ostatní chtějí mít sex pouze s nimi. Posiluje to v nich pocit, že homosexualita je spojena s promiskuitou.⁴⁵

Samozřejmě ne každý homosexuál projde všemi těmito milníky během dospívání a důvěra ve vlastní homosexualitu může být na základě kulturně zakořeněných konstruktů sexuální kategorizace bez homosexuální zkušenosti. Pro psychologa je důležité mít na

⁴³ DASKOVA Yu.V., Poliakova Ia.V., Vasilenko S.A., Goltseva O.S., Shevalie K.N., Vasilenko E.V. Development of creative independence of design students in course of higher education // *Propositos y representaciones*. 2020. T. 8. № S2. C. 637.

⁴⁴ SETTY, Emily. Sex and consent in contemporary youth sexual culture: the 'ideals' and the 'realities'. *Sex Education* [online]. 2021, 21(3), 331-346 [cit. 2023-04-21]. ISSN 1468-1811. Dostupné z: doi:10.1080/14681811.2020.180224

⁴⁵ PETRÍK, Štefan, 2021. Špecifiká rizikového sexuálneho správania dospievajúcich a možnosti jeho prevencie. Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici. Výzkum. Pedagogická fakulta. Vedoucí práce PaedDr. Štefan Petřík, PhD.

paměti možný nesoulad mezi behaviorálními, emocionálními a kognitivními aspekty homosexuality v období dospívání.

4.2 Další zranitelnosti

Školy a vzdělávací zařízení nesou obrovskou odpovědnost za to, že všechny děti a mladí lidé v jejich péči budou v bezpečí a budou podporováni, aby mohli plně rozvinout svůj potenciál. Děti a mladí lidé se SVP, kteří jsou transsexuální nebo genderově pochybní, mohou potřebovat další podporu při pochopení nebo přijetí vlastní identity, při poznávání těch, kteří jsou jiní než oni, a při pochopení toho, že odlišnost je třeba respektovat. Rady uvedené v tomto souboru nástrojů se vztahují na všechny trans a genderově pochybní děti a mladé lidi, včetně dětí a mladých lidí se SVP, ale tato část upozorňuje na možné další aspekty pro trans nebo genderově pochybní děti a mladé lidi se SVP.

Stejně jako u každého dítěte nebo mladého člověka v první řadě je třeba naslouchat tomu, co říkají svými činy nebo slovy. V případě rozporu mezi nimi dáme přednost tomu, co říkají jejich činy a chování. Poznáváme dítě nebo mladého člověka pozorováním, nasloucháním a porozuměním tomu, jak se vyjadřuje. To je důležité zejména u dětí nebo mladých lidí, kteří nemluví. Zajistíme, aby každé dítě/mladý člověk měl všechny možnosti vyjádřit svou identitu a cítit se „vyslyšen“.⁴⁶

Emoce související s genderovou identitou jsou pro každé dítě/mladého člověka složité k pochopení a vyjádření. To se může ještě zhoršit u těch, kteří mají problémy s komunikací a interakcí kvůli nedostatku nástrojů, jazyka, vzdělání nebo kvůli strachu z reakcí ostatních. Vzdělávací zařízení by měla usilovat o to, aby dětem a mladým lidem poskytla prostředky, důvody a příležitosti zaměřené na jejich osobu, aby mohli vyjádřit svůj hlas, volbu a obhajobu ve všech aspektech svého života.⁴⁷

Některé transsexuální děti a mladí lidé se SVP nemusí vnímat potřebu komunikovat o své genderové identitě. Nemusí chápat, že ostatní je již nevnímají stejně, jako se vidí nebo znají oni sami. Mohou si myslet, že všichni vědí o jejich genderové

⁴⁶ Společnost pro plánování rodiny a sexuální výchovu: Czech Family Planning Association [online], 2023. Kamenická 56, 170 00 Praha 7 Czech Republic. Dostupné také z: <https://www.planovanirodiny.cz/>

⁴⁷ ŠTĚRBOVÁ, D., RAŠKOVÁ, M. *Specifika komunikace ve vztahu k sexualitě II: Pomáhající profese ve vztahu k sexualitě, včetně osob s mentálním postižením - z empirického výzkumu*. Univerzita Palackého v Olomouci: Vydavatelství Univerzity Palackého, 2016. ISBN 978-80-244-5026-1.

identitě totéž, co oni a sdílejí jejich pohled na věc. To může vést ke zvýšené frustraci, úzkosti a negativně ovlivnit pohodu a duševní zdraví.

Některé transsexuální děti a mladí lidé se SVP mohou mít křehké sebepojetí a omezené chápání toho, kým jsou ve vztahu k ostatním lidem. Je třeba zajistit, aby trans dítě nebo mladý člověk pravidelně trávil čas s důvěryhodnou dospělou osobou, pokud je to možné, v souladu s jeho potřebami a přáními. Je důležité, aby to byla osoba s empatickými schopnostmi naslouchat, se kterou lze bezpečně diskutovat a pomůže mu zkoumat genderovou identitu se všemi ostatními složkami, které vytvářejí něčí rozvíjející se identitu.

V tomto případě může být užitečným nástrojem použití prázdného obrysu osoby, který pomůže vizuálně vytvořit aspekty její identity a/nebo způsobu, jakým se bude vyjadřovat. Existují i další trans děti a mladí lidé se SVP, kteří mají velmi silné povědomí o tom, kým jsou ve vztahu k pohlavní identitě, a pro které může být termín „genderové pochybnosti“ matoucí a nevhodný. U některých o tom není pochyb a někteří možná vyčerpali veškeré „dotazy“, než to někomu řekli.⁴⁸

4.2.1 Podpora volby a obhajoby

Některé děti a mladí lidé se SVP nemusí mít tolik svobody jako jejich vrstevníci, aby se mohli sami hájit a rozhodovat. To může zahrnovat, jaké oblečení nosí, délku a styl vlasů, šperky, doplňky a jaké aktivity a hračky mají rádi. Je důležité, aby rodiče/pečovatelé a osobní asistenti byli vzdělávacím zařízením podporováni v rozvíjení samostatnosti a dovedností obhajování již od raného věku. Některé děti a mladí lidé se SVP mohou být odkázáni na osobního asistenta při podpoře jejich potřeb v různých prostředích, např. v péči o domácnost, cestování, vzdělávání atd. Tato důvěra může vést k tomu, že trans nebo genderové dotazující se dítě/mladý člověk bude muset přijít za osobním asistentem dříve než lidé, které si vyberou, a to pravděpodobně bude mít dopad.⁴⁹

⁴⁸ DASKOVA Yu.V., Poliakova Ia.V., Vasilenko S.A., Goltseva O.S., Shevalie K.N., Vasilenko E.V. Development of creative independence of design students in course of higher education // *Propositos representaciones*. 2020. T. 8. № S2. C. 637.

⁴⁹ BUDI Astuti, Siti Aminah. The development of early childhood sex education materials for early childhood education (ECE) teachers PPM (*Jurnal Pendidikan dan Pemberdayaan Masyarakat*) 4(2): 113–120 DOI: 10.21831/jppm.v4i2.14869

Vzdělávací prostředí možná bude muset umožnit dítěti/mladé osobě vybrat si nejvhodnější osobu, která je bude podporovat s genderovou identitou, spíše než předpokládat, že osobní asistent bude poskytovat všechny jejich potřeby podpory. Pokud je blízcí nepodporují, je získání podpory v prostředí vzdělávání ještě důležitější.

U každého dítěte nebo mladého člověka zajistíme, aby možnosti byly stejné pro všechny a nebyly rozděleny podle pohlaví. To může být uvolněnější ve zvláštních školách kvůli proaktivnímu zvažování smyslových nebo fyzických potřeb. Musíme si být vědomi dalších obtíží, kterým žáci čelí v důsledku smyslových rozdílů, a být k nim citliví. Nemusí být schopni tolerovat nošení oblečení, různých typů spodního prádla nebo přechodových pomůcek, které by si jinak vybrali.⁵⁰

Je třeba podporovat transsexuální děti a mladé lidi se SVP, aby mohli používat toalety v souladu se svou genderovou identitou, pokud si to přejí, včetně těch, kteří mohou potřebovat podporu personálu při osobní péči. Zajistíme, aby byly k dispozici genderově neutrální toalety a možnosti převlékání pro všechny žáky, pokud si to přejí. Některé trans děti a mladí lidé se nebudou cítit schopni využívat přístupná zařízení. Mohou mít doslovný výklad toho, pro koho jsou určeny, nebo se obávají výzvy k jejich použití. Některé tělesně postižené trans děti a mladí lidé mohou být odkázáni na dostupná zařízení a speciální vybavení, např. kladkostroje. Je důležité, aby měli přístup do prostorů v souladu s jejich genderovou identitou nebo v genderově neutrálním prostoru, pokud je to jejich volba.

Některé transsexuální děti a mladí lidé se SVP, kteří mají možnost se ve škole sprchovat, mohou pociťovat úzkost při pohledu na své tělo nebo při dotyku, když se chtějí umýt nebo jít na toaletu. Dbáme na reflexní zástěny sprchových koutů nebo zrcadla na přístupných toaletách. Zajistíme způsoby, jak tento problém zmírnit, a zároveň nadále upřednostňujeme potřebu dobrého zdraví, hygieny a rozvíjení dovedností samostatnosti společně s dítětem/mladistvým. Zajistíme, aby výběr spodního prádla, výměna oblečení a toaletní potřeby odpovídaly preferencím dítěte/mladé osoby. Puberta může být obzvláště náročným obdobím jak pro transsexuální děti a mladé lidi, tak pro děti a mladé lidi se SVP. Je třeba určitá citlivost a mít na paměti, že u některých dětí a mladých lidí se SVP může puberta začít mnohem dříve nebo později. Zajistíme, aby ti, kteří potřebují

⁵⁰ ŠTĚRBOVÁ, D., RAŠKOVÁ, M. *Specifika komunikace ve vztahu k sexualitě II: Pomáhající profese ve vztahu k sexualitě, včetně osob s mentálním postižením - z empirického výzkumu*. Univerzita Palackého v Olomouci: Vydavatelství Univerzity Palackého, 2016. ISBN 978-80-244-5026-1.

vizuální podporu pro usnadnění komunikace, měli k těmto pomůckám přístup ve všech prostorách školy, včetně toalet.⁵¹

4.3 Problémy výchovy dospívajících s odlišnou genderovou identitou

Bez ohledu na to, zda je dítě genderově expanzivní nebo transgenderové, musí školy podle zákona s těmito žáky zacházet způsobem, který je v souladu s jejich genderovou identitou. Z předpisů pěti států - Michiganu, Maine, Virginie, Wisconsinu a Pensylvánie - jasně vyplývá, že transgenderové děti jsou chráněny hlavou IX, která zakazuje diskriminaci na základě pohlaví ve školách. Další ochranu transsexuálních žáků poskytuje zákon o právech na rodinné vzdělávání a ochraně soukromí (FERPA), který školám zakazuje zveřejňovat status transsexuálních žáků. Pro pedagogy, jejichž odborné vzdělání není genderově citlivé, je často náročné tyto žáky smysluplně podporovat.

Podpůrná genderová politika by měla věnovat pozornost otázkám, jako je důvěrnost a zveřejňování informací, záznamy o žácích v informačních systémech, používání jmen, pravidla oblékání, genderově oddělená zařízení a aktivity, obtěžování a šikana.⁵²

Písemná pravidla by měla objasňovat jak práva žáků, tak povinnosti učitelů. Městské části se bohužel často zdráhají zahájit diskuse na toto téma a raději se mu vyhýbají, dokud nenastane konkrétní problém. Vzhledem k absenci jasné genderové politiky si však učitelé často nejsou jisti, jak zlepšit vzdělávací zkušenosti mladých lidí s odlišným pohlavím a transsexuálů. Proaktivní přístup umožňuje navázat produktivní dialog a předcházet problémům dříve, než dojde ke konfliktu.⁵³

První celostátně uznávaná školní politika na podporu transsexuálních žáků byla výsledkem soudního sporu o genderovou předpojatost. V roce 2013 podal transgenderový žák 7. třídy, který byl zapsán do Arcadia Unified School District (USA) v Kalifornii, stížnost k Úřadu pro občanská práva (OCR), v níž tvrdil, že je diskriminován. Šetření odhalilo, že mu bylo zakázáno navštěvovat aktivity a zařízení, které byly k dispozici jeho

⁵¹ Společnost pro plánování rodiny a sexuální výchovu: Czech Family Planning Association [online], 2023. Kamenická 56, 170 00 Praha 7 Czech Republic. Dostupné také z: <https://www.planovanirodiny.cz/>

⁵² BOWERS, Marci. WORLD PROFESSIONAL ASSOCIATION FOR TRANSGENDER HEALTH [online]. USA, UK: CONFERENCE BRAIN. Dostupné z: <https://www.wpath.org/>

⁵³ GRAAF, Nastasja M de a Polly CARMICHAEL, 2018. Reflections on emerging trends in clinical work with gender diverse children and adolescents. *Clinical Child Psychology and Psychiatry*. London, UK: The Tavistock and Portman NHS Foundation Trust, 12. Dostupné z: doi:<https://doi.org/10.1177/1359104518812924>

mužským vrstevníkům, a v důsledku toho dohoda OCR o povolení vyžadovala, aby společnost Arcadia USD zacházela se žákem jako s mužem a vypracovala zásady na ochranu jeho práva na rovný přístup ke všem programům, aktivitám a zařízením. Tato politika byla první politikou schválenou OCR týkající se vzdělávacích práv transgender žáků. V návaznosti na toto rozhodnutí se mnoho dalších škol rozhodlo řešit tyto otázky přímo, místo aby čekaly na vznik problému nebo v horším případě na podání žaloby.⁵⁴

Jedna škola v Pensylvánii se rozhodla vytvořit nejlepší genderovou politiku v zemi. Nejprve na základě předpokladu, že zaměstnancům chybí spíše informace než soucit, poskytla školení o transgenderových dětech a dětech s odlišným pohlavím všem zaměstnancům okresu, včetně správců, učitelů, pomocného personálu, řidičů autobusů, hlídačů a pracovníků jídelny. Za druhé, škola pozvala všechny své zaměstnance, aby se účastnili procesu tvorby politiky, čímž se zvýšila transparentnost. Výsledkem bylo, že tým 15 lidí společně analyzoval politiku šesti dalších škol a vytvořil vlastní politiku podpory rovnosti dívek a chlapců. Úspěch školy vyplynul z ochoty považovat téma transgenderové mládeže za příležitost k poznání a k poučení.⁵⁵

4.3.1 Úloha ředitele školy

Ačkoli zásady mohou usnadnit cestu k podpůrným postupům, jádrem vytváření podpůrné kultury školy je vedení ředitele. Filozofie některých ředitelů spočívá v tom, že se aktivně věnují vzdělávání, ačkoli jen málo z nich má nějaké znalosti o transgenderových osobách, někteří pracují v nábožensky a politicky konzervativních komunitách a chtějí, aby bylo všechno pokud možno v pořádku.

Někteří ředitelé škol mohou pro zvýšení svých znalostí samostatně studovat, najímat poradce a žádat informace od organizací, jako jsou Gender Spectrum a GLSEN. Kromě toho mohou ředitelé poskytnout učitelům a zaměstnancům příležitost dozvědět se více o transgenderových mladých lidech, například tím, že tomuto tématu věnují čas na profesní vzdělávání učitelů a pozvou na přednášky odborníky z tohoto oboru.⁵⁶

⁵⁴ DOLEŽALOVÁ, Renata, 2019. K léčbě poruch pohlavní identifikace v dětství a adolescenci: Opočno Symposium. INSTITUT APLIKOVANÉ PSYCHOANALÝZY [online]. Opočno: IAPSA - Ústav pro užitou psychoanalýzu, 2019. Dostupné z: <https://www.iapsa.cz/home/odkazy/k-lecbe-poruch-pohlavniidentifikace-v-detstvi-a-adolescenci>

⁵⁵ DASKOVA Yu.V., Poliakova Ia.V., Vasilenko S.A., Goltseva O.S., Shevalie K.N., Vasilenko E.V. Development of creative independence of design students in course of higher education // Propositos representaciones. 2020. T. 8. № S2. C. 637.

⁵⁶ NEUMANN, D., FIFKOVÁ, H., ZAPLETALOVÁ, J., ŠNAJDEROVÁ, M., WEISS P. *Pohlavní/rodová neshoda v dětství*. Československá pediatrie. Dětská klinika FN Hradec Králové, 2022(77), 170-174 s.

Ředitelé škol mohou také vytvořit příležitosti pro širší školní komunitu. Mohou pořádat besedy s dospělými transgenderovými osobami, prezentace rodičů transgenderových dětí a besedy o knihách na toto téma. Tyto vzdělávací příležitosti mohou pomoci vytvořit kulturu přijetí a připravit půdu pro genderově citlivé postupy.⁵⁷

Nicméně i s výhodou znalostí mohou tito ředitelé čelit obtížným rozhodnutím. Někteří se mohou obávat negativních reakcí a přemýšlet, jaké informace je třeba oznamovat a komu je oznamovat. Potřebují rodiče například vědět, že ve školní knihovně jsou knihy s genderově expanzivními postavami? Potřebují rodiče vědět, když žák ve třídě jejich dítěte prochází sociální transformací? Tváří v tvář obtížnému rozhodování je důležité, aby ředitel školy zvolil přístup zaměřený na dítě a hovořil s rodinou žáka o tom, jak nejlépe jeho dítě podpořit. Při těchto rozhovorech lze diskutovat o tom, že někteří rodiče chtějí zaslat informační dopis ostatním rodinám, zatímco jiní se rozhodli toto oznámení neučinít. Některé děti dávají přednost soukromí genderově neutrálních toalet, zatímco jiné chtějí používat toalety se svými vrstevníky.

Filozofií ředitele může být dát každému to, co potřebuje, což odráží představu, že lidská a občanská práva lze posílit, aniž by byla omezena nebo ohrožena práva ostatních. Ve skutečnosti jsou postupy zaměřené na podporu transgenderových žáků často prospěšné pro všechny žáky.⁵⁸

4.3.2 Úloha učitele

I když je ředitelé podporují, učitelé často mají problém a tím, jak tuto politiku uvést do praxe. Jaké vzdělávací postupy mohou zejména podpořit pocit sounáležitosti žáků?

Mnoho transgenderových a genderově expresivních dětí se necítí být začleněno do komunity svých spolužáků a bohužel mnoho z nich je obtěžováno či přímo napadáno. Četné průběžné průzkumy mezi transgenderovými osobami ukazují, že dospívající jsou kvůli své identitě velmi často fyzicky nebo emocionálně napadáni. Dobrou zprávou je,

⁵⁷ FIFKOVÁ, Mudr. Hana, 2021. Transsexualita u dětí a dospívajících. Šance Dětem [online]. © Obecně prospěšná společnost Sirius, o.p.s. 2011–2023, 12.08.2023. Dostupné z: <https://sancedetem.cz/transsexualita-u-deti-dospivajicich>

⁵⁸ ŠTĚRBOVÁ, D., RAŠKOVÁ, M. *Specifika komunikace ve vztahu k sexualitě II: Pomáhající profese ve vztahu k sexualitě, včetně osob s mentálním postižením - z empirického výzkumu*. Univerzita Palackého v Olomouci: Vydavatelství Univerzity Palackého, 2016. ISBN 978-80-244-5026-1.

že učitelé mohou ve svých třídách provést změny, které významně ovlivní pocit sounáležitosti.⁵⁹

Učitel se může pokusit vytvořit ve třídě genderově inkluzivní kulturu změnou výraziva, zejména nahrazením slov chlapci a dívky jinými než genderovými výrazy, například slovy přátelé, školáci nebo děti. Podobně může mnoho učitelů hledat genderově neinkluzivní způsoby organizace a řízení třídy. Genderové výrazy mohou mít omezující účinek a způsobit u některých žáků pocit vyloučení ze skupiny. Aby učitelé podpořili inkluzi, mohou se těmto slovům vyhnout a najít jiné způsoby, jak s třídou komunikovat. Zábavné například může být požádat žáky, aby se seřadili podle svých oblíbených jídel, hudebníků nebo autorů. Učitelé mohou také zrušit chlapecké a dívčí průkazy a místo toho vytvořit univerzální průkazy, které mohou používat všichni žáci. Tyto malé, ale významné změny mohou pomoci rozvíjet pocit sounáležitosti u všech žáků.⁶⁰

Pro mnoho učitelů může být náročné pochopit, jak nejlépe podporovat žáky, zvláště když neexistují žádné zásady a postupy.

Mezi zaměstnanci škol je často slyšet: „Nemáme tu transgender žáky,“ protože mnoho těchto žáků to ještě nezveřejnilo. Mnoho z nich však nemá účinné a srozumitelné vyjadřovací prostředky, neznají způsob, kterým by své pocity vysvětlili ostatním. Je důležité, aby učitelé vytvářeli bezpečné prostředí pro tyto žáky, ať už o nich vědí nebo nevědí.

Žáci často uvádějí, že nejčastější příčinou stresu je rozdělování na chlapce a dívky. U nebinárních žáků (těch, kteří se neidentifikují ani jako muži, ani jako ženy) takové uspořádání zcela stírá jejich pohlaví. Jak říká jeden ze žáků: „Pokaždé, když nám ve skupině řeknou něco jako: dva kluci, dvě holky, vím, že to znamená, že musím předstírat, že jsem holka, jinak budu mít problémy. Jen mi to připomíná, že mě nikdo nevidí takového, jaký jsem.“⁶¹

Pokud učitel zná svou třídu, měl by žáky posadit do lavic podle schopností, cílových nebo aktuálních známek. Do té doby, než je takto rozmístí, by měl všechny žáky požádat, aby si sedli vedle někoho, koho neznají, podle data narození nebo v abecedním

⁵⁹ Evidence gaps and research needs in comprehensive sexuality education: Technical brief [online], 2022. Paris, France: UNESCO. Dostupné také z: <https://www.unesco.org/en>

⁶⁰ BOWERS, Marci. WORLD PROFESSIONAL ASSOCIATION FOR TRANSGENDER HEALTH [online]. USA, UK: CONFERENCE BRAIN. Dostupné z: <https://www.wpath.org/>

⁶¹ PETRÍK, Štefan, 2021. Špecifiká rizikového sexuálneho správania dospievajúcich a možnosti jeho prevencie. Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici. Výzkum. Pedagogická fakulta. Vedoucí práce PaedDr. Štefan Petrik, PhD.

pořadí. Tento způsob lze také využít ke snížení šikany, včetně transfobní šikany, tím, že zranitelní žáci jsou posazeni k nekonfliktním spolužákům.

Je také důležité respektovat volbu jména - pro transgender žáky je to důležitý signál, že pedagog bezvýhradně akceptuje jejich identitu. V trans komunitě se jméno dané při narození označuje jako mrtvé jméno a nemělo by se používat. Je užitečné aktualizovat zasedací pořádek a jmenné seznamy žáků. Některé registrační programy umožňují uvádět preferovaná jména žáků, a protože mnoho mladých lidí s transgender orientací nemuselo mít příležitost změnit si své jméno oficiálně, je důležité toho využívat, kdykoli je to možné.

Přístup transgenderových žáků na toaletu může být rizikový - jedna studie ukazuje, že toalety, jako jedno z mála míst, které není pod kontrolou personálu, jsou klíčovým místem pro šikanu. Ačkoli by šikanující osoby měly být vždy pohnány k odpovědnosti, je vhodné tomu předcházet. Jedním ze způsobů, jak zajistit, aby tito žáci měli bezpečný přístup na toaletu, je umožnit jim opustit třídu těsně před koncem hodiny, než na toalety začnou chodit ostatní žáci.⁶²

Školy by tedy měly být inkluzivním prostorem, kde se všichni žáci cítí sounáležitě, včetně dětí s transgenderovým a genderově expresivním chováním. Školy často neúmyslně podporují praktiky, které těmto dětem způsobují problémy a utrpení. Ačkoli změna návyků může být obtížná, existuje jak právní, tak vzdělávací potřeba, aby školní osnovy a postupy zahrnovaly rovnost pohlaví. Proaktivní okresy a podporující vedoucí pracovníci poskytují příležitosti ke vzdělávání, které podporují změnu. Díky vstřícnému jednání pedagogů se školy mohou stát místem podpory pro všechny děti všech pohlaví.⁶³

4.4 Práce s rodiči jako součást vzdělávání dospívajících

Poptávka po psychologickém poradenství pro rodiče dospívajících, jejichž pohlavní identita se liší od té, s kterou se narodili, je rok od roku aktuálnější. Rodiče vyhledávají pomoc odborníků, kteří je mohou nasměrovat jak v dalších krocích na cestě

⁶² Společnost pro plánování rodiny a sexuální výchovu: Czech Family Planning Association [online], 2023. Kamenická 56, 170 00 Praha 7 Czech Republic. Dostupné také z: <https://www.planovanirodiny.cz/>

⁶³ SETTY, Emily. Sex and consent in contemporary youth sexual culture: the 'ideals' and the 'realities'. Sex Education [online]. 2021, 21(3), 331-346 [cit. 2022-03-21]. ISSN 1468-1811. Dostupné z: doi:10.1080/14681811.2020.1802242

k potvrzení pohlaví, tak ve způsobech, jak navázat kontakt se svým dítětem a poskytnout mu potřebnou podporu.⁶⁴

Toto poradenství zahrnuje několik důležitých aspektů. Prvním z nich, bez něhož často není možné přejít k dalším otázkám, je podpora, pomoc při smířením se zklamáním a ztrátou představ a plánů důležitých pro vlastní identitu. Je to představa sebe sama jako rodiče syna nebo rodiče dcery, je to určitý projekt budoucnosti, podbarvený určitými nadějemi a sny, je to zhroucení vzpomínek a historie vztahu k vlastnímu dítěti. Hlavní strategií psychologické podpory tohoto procesu je uznání a přijetí zármutku, který z toho pramení. Když je ztráta pojmenována a uznána, rodiče, zejména pak matky si snáze uvědomí, že jejich dítě je stále jejich dítětem, že se vztah vyvíjí tady a teď.⁶⁵

Druhý aspekt se týká zkušenosti s rodičovským selháním. Žijeme v éře intenzivního mateřství, v níž je dítě pracným a vzácným projektem, s nímž je spojeno mnoho rodičovských ambicí a nadějí. Vzhledem k tomu, že transgenderismus je na úrovni veřejného diskurzu stále patologizován a marginalizován, aktualizuje transaminace dítěte palčivý pocit studu a vlastní nedostatečnosti.

Matky přicházejí k odborníkům s otázkami, co udělaly špatně, kde přehlédly nebo zanedbaly něco z potřeb svého dítěte. Práce pedagogických psychologů spočívá v dekonstrukci pocitů viny a prožitků rodičovského selhání tím, že operují se současnými údaji o transgenderismu.⁶⁶

Třetí aspekt psychologické podpory rodičů transsexuálních dětí a dospívajících se týká studu, který přímo souvisí se stigmatizací, jež transgenderismus provází. Toto stigma rodiče rovněž děsí a vede k nejvyšší míře stresu při pomyslení, které rodině a přátelům bude třeba říci o statusu svého dítěte. Způsobem, jak se s tímto aspektem vypořádat, je přijímat tento stud s respektem. Tito odborníci se rodičů ptají na jejich životní hodnoty a na všechno, co stálo za rozhodnutím vyhledat psychologickou pomoc, jaké smysluplné a cenné hodnoty ve vztahu s dítětem je důležité zachovat, jakou historii úspěšného překonávání krizí různých situací mají matka a dítě společnou, o jakém vztahu mezi nimi

⁶⁴ ŠTĚRBOVÁ, D., ŠILEROVÁ, L., PROUZOVÁ, Z. *Ty jsi holka, ty jsi kluk*. CPRESS, 2017. ISBN 978-80-264-1399-8.

⁶⁵ FIFKOVÁ, Mudr. Hana, 2021. Transsexualita u dětí a dospívajících. Šance Dětem [online]. © Obecně prospěšná společnost Sirius, o.p.s. 2011–2023, 12.08.2023. Dostupné z: <https://sancedetem.cz/transsexualita-u-deti-dospivajicich>

⁶⁶ DOLEŽALOVÁ, Renata, 2019. K léčbě poruch pohlavní identifikace v dětství a adolescenci: Opočno Symposium. INSTITUT APLIKOVANÉ PSYCHOANALÝZY [online]. Opočno: IAPSA - Ústav pro užitou psychoanalýzu, 2019. Dostupné z: <https://www.iapsa.cz/home/odkazy/k-lecbe-poruch-pohlavniidentifikace-v-detstvi-a-adolescenci>

vypovídá, že se dítě rozhodlo odhalit matce svůj trans status (pokud to bylo dobrovolné).⁶⁷

Dalším spektrem poradenství pro rodiče je řešení obav o budoucnost dítěte. Taktikou pro zvládání úzkosti je přesunout pozornost rodičů z budoucnosti do přítomnosti. Pomocí uvědomit si, že dobré vztahy s dítětem lze budovat již nyní a že právě ty mohou budoucnost učinit méně děsivou.

Konečně poslední otázkou, která se objevuje v poradenství pro rodiče transsexuálních dospívajících, je napětí ve vztazích s nejbližším rodinným prostředím a v něm. Transgenderová kamarádka drasticky mění celou konstrukci rodinného systému, marginalizuje nukleární rodinu a zvyšuje vzdálenost mezi ní a ostatními vztahy. Jedním z postupů, jak se s tímto problémem vypořádat, je hledání výjimek. Můžeme se ptát, kteří příbuzní a přátelé matku podpořili v těžkých chvílích rodičovství, kdo jí vždy stál po boku a komu může důvěřovat.⁶⁸

Kromě výše uvedených aspektů mohou být v rámci psychologické podpory rodičů trans dospívajících nastoleny i další otázky týkající se právního postupu při změně dokladů a otázky týkající se zdraví a možností, jak snížit genderovou dystrofii. Při těchto dotazech se může pedagogický psycholog spolehnout na pomoc vrstevnických poradců, s nimiž je důležité být v kontaktu a pracovat v prostoru.⁶⁹

Je důležité si uvědomit, že každá osoba, bez ohledu na svou genderovou identitu, může mít své vlastní názory a může nebo nemusí si být vědoma určitých rizik. Nezapomeňte také, že zkušenosti různých lidí se mohou lišit v závislosti na jejich individuálních okolnostech a kontextu.⁷⁰

Přechod mezi pohlavími pro lidi může být složitý a zahrnuje jak psychologické, tak fyzické aspekty. Ve většině případů lidé, kteří chtějí změnit své pohlaví, hledají pomoc lékařů a psychologů, aby získali potřebné informace o svých rizicích a učinili informovaná rozhodnutí.

⁶⁷ BOWERS, Marci. WORLD PROFESSIONAL ASSOCIATION FOR TRANSGENDER HEALTH [online]. USA, UK: CONFERENCE BRAIN. Dostupné z: <https://www.wpath.org/>

⁶⁸ GRAAF, Nastasja M de a Polly CARMICHAEL, 2018. Reflections on emerging trends in clinical work with gender diverse children and adolescents. Clinical Child Psychology and Psychiatry. London, UK: The Tavistock and Portman NHS Foundation Trust, 12. Dostupné z: doi:<https://doi.org/10.1177/1359104518812924>

⁶⁹ PETRÍK, Štefan, 2021. Špecifika rizikového sexuálneho správania dospievajúcich a možnosti jeho prevencie. Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici. Výzkum. Pedagogická fakulta. Vedoucí práce PaedDr. Štefan Petřík, PhD.

⁷⁰ ŠTĚRBOVÁ, D., RAŠKOVÁ, M. *Specifika komunikace ve vztahu k sexualitě II: Pomáhající profese ve vztahu k sexualitě, včetně osob s mentálním postižením - z empirického výzkumu*. Univerzita Palackého v Olomouci: Vydavatelství Univerzity Palackého, 2016. ISBN 978-80-244-5026-1.

V tomto ohledu je samozřejmě důležité pochopit rozdíl mezi někým, kdo se chce jednoduše oblékat více žensky nebo mužsky a heterosexuály, kteří se ve svém těle necítí dobře a chtějí na sobě provést výrazné genderové změny. Transvestité jsou tedy lidé, kteří se převlékají do oblečení odpovídajícího druhému pohlaví, ale obvykle zůstávají spokojeni s trvalým pohlavím, s nímž se narodili. Transsexuálové naproti tomu zažívají genderovou dysforii a snaží se přizpůsobit svou pohlavní identitu pohlaví, se kterým se identifikují.⁷¹

Umístění osob s určitou genderovou identitou ve vězení závisí na mnoha faktorech, včetně zákonů a politiky vězeňského systému v dané zemi nebo regionu. V některých případech mohou být tyto osoby umístěny podle pohlaví, které měly při narození, zatímco v jiných případech mohou být umístěny podle své pohlavní identity.

Samozřejmě, že pokud se počet přeřazených vězňů zvýší, může být zapotřebí další prostor ve věznici nebo jiná opatření, aby byly uspokojeny potřeby této skupiny. To se liší podle země nebo jurisdikce a vězeňská politika a praxe se mohou změnit.⁷²

⁷¹ KURAEV, A., ARTEMYEVA, S., AZMETOVA, R., DMITRIEVA, S., PALLOTTA, V. The Don Cossacks and orthodoxy religious and moral traditions in the framework of modern education. *European Journal of Science and Theology*. 2019, 15(4), 127–135.

⁷² Společnost pro plánování rodiny a sexuální výchovu: Czech Family Planning Association [online], 2023. Kamenická 56, 170 00 Praha 7 Czech Republic. Dostupné také z: <https://www.planovanirodiny.cz/>

5 Nový pohled na genderovou identitu

Trans děti si stejně jako všechny děti zaslouží, aby byla respektována a uznávána jejich osobní identita. Pokud tedy dítě požádá, aby bylo oslovováno určitými mužskými nebo ženskými zájmeny a jmény, měla by škola jeho přání zvážit a snažit se je respektovat. Je vhodné si s dítětem promluvit o jeho preferencích ohledně identity a oslovovat ho v souladu s těmito přáními. Důležité je také vytvořit bezpečné a inkluzivní školní prostředí, kde se všechny děti mohou cítit přijaté a respektované.

V evropských zemích se změnilo veřejné mínění o postavení a roli mužů a žen ve společnosti a v rodině. Internalizací principu rovnosti ve vztazích mezi pohlavími se dospívající dívky vědomě, nebo častěji nevědomě snaží dokázat, že mají nárok na svobodu, které se v předchozích staletích ve společnosti těšili převážně muži. Dospívající chlapci si naopak začínají osvojovat některé ženské formy chování a zbavují se složitých společenských povinností, které jsou tradičně přisuzovány mužům (materiální zabezpečení, obrana a ochrana rodiny, blízkých, vlasti atd.). Zároveň někdy dochází ke genderové socializaci podle vzoru druhého pohlaví, což naznačuje, že genderová identifikace dospívajících je narušena.⁷³

Členové komunit s odlišnou osobní identitou mohou zažívat žárlivost nebo zášť z různých důvodů, ale ne všichni lidé mohou být vystaveni nebo reagovat na takové emoce stejným způsobem. Některé z možných příčin žárlivosti nebo zášti zahrnují:⁷⁴

- omezení přístupu k určitým lékařským postupům: některé země mohou mít omezení nebo překážky v přístupu ke specifické lékařské péči pro určité pohlaví nebo postupům, jako je hormonální substituční terapie nebo operace na změnu pohlaví. V důsledku toho mohou příslušníci komunit stejného pohlaví žárlit na ty, kteří mají přístup k takovým příležitostem v jiných zemích.

- sociální a právní uznání: některé země mají různou úroveň uznání a ochrany práv osob s odlišnou osobní identitou. Takové rozdíly mohou vyvolat žárlivost nebo zášť, pokud některé země poskytují vyšší úroveň uznání a ochrany než jiné.

- sociální stereotypy a normy: různé země mají různé sociální stereotypy a očekávání ohledně genderové identity a vyjádření. Pokud se příslušníci různých komunit

⁷³ NEUMANN, D., FIFKOVÁ, H., ZAPLETALOVÁ, J., ŠNAJDEROVÁ, M., WEISS, P. *Pohlavní/rodová neshoda v dětství*. Československá pediatrie. Dětská klinika FN Hradec Králové, 2022(77), 170-174 s.

⁷⁴ BUDI Astuti, Siti Aminah. The development of early childhood sex education materials for early childhood education (ECE) teachers PPM (Jurnal Pendidikan dan Pemberdayaan Masyarakat) 4(2): 113–120 DOI: 10.21831/jppm.v4i2.14869

stejného pohlaví domnívají, že lidé opačného pohlaví v určité zemi mají větší svobodu přijmout a vyjádřit svou genderovou identitu, může to způsobit žárlivost nebo nespokojenost.

- přístup ke zdrojům a podpoře: různé země mohou mít různé nabídky zdrojů a podpory pro osoby s různou osobní identitou. Pokud některé země poskytují více příležitostí ke vzdělání, práci, bydlení a podpoře, může to způsobit žárlivost nebo zášť v komunitách opačného pohlaví, kde mohou být tyto příležitosti omezené.

Obecně platí, že příčiny žárlivosti nebo zášti mohou být složité a závisí na konkrétní situaci a kontextu každé země.⁷⁵

V moderní společnosti prakticky neexistuje jasná vize nebo ideál moderního muže a ženy, což brání dospívajícím v tom, aby se rozhodli pro svůj vlastní ideál, ke kterému by chtěli směřovat ve svém osobním a společenském rozvoji. Rozvoj vědy a techniky umožňuje odhodit řadu osobních vlastností, které byly v minulých staletích nezbytné k tomu, aby muži mohli plnit své společenské povinnosti, a ženy získávají nové schopnosti, vlastnosti, které jim umožňují vykonávat práce, v nichž pracovali pouze muži, nebo realizovat nové společenské funkce.⁷⁶

Poptávka po změně pohlaví se může v jednotlivých zemích lišit a závisí na kulturních, sociálních a právních faktorech. Obecný trend však ukazuje, že ve většině zemí mohou být přání a touhy lidí ohledně změny pohlaví různé a nejisté. Některé studie naznačují, že počet žen, které se označují za změněné muže (tj. chtějí se změnit v muže), může být o něco vyšší než počet mužů, kteří se označují za změněné ženy (tj. chtějí se změnit v ženy). Míra poptávky a faktory, které ji ovlivňují, se však v jednotlivých zemích liší.

V současné době se tedy ženy stávají více mužskými, zatímco muži rozvíjejí ženské osobnostní charakteristiky. Mezi příčiny deviantního a konfliktního chování patří výrazná ztráta kulturních tradic sexuální výchovy mladé generace. Sexuální výchově v rodině a ve vzdělávacích institucích je věnována velmi malá pozornost. Přitom právě v rodině se tradičně formovala kultura vztahů mezi pohlavími. Rodiče dětem vštěpovali pravidla chování a přísně prosazovali kulturní, a tedy i morální normy a tradice. V

⁷⁵ DASKOVA Yu.V., Poliakova Ia.V., Vasilenko S.A., Goltseva O.S., Shevalie K.N., Vasilenko E.V. Development of creative independence of design students in course of higher education // *Propositos representaciones*. 2020. T. 8. № S2. C. 637.

⁷⁶ ŠTĚRBOVÁ, D., RAŠKOVÁ, M. *Specifika komunikace ve vztahu k sexualitě II: Pomáhající profese ve vztahu k sexualitě, včetně osob s mentálním postižením - z empirického výzkumu*. Univerzita Palackého v Olomouci: Vydavatelství Univerzity Palackého, 2016. ISBN 978-80-244-5026-1.

současné fázi také fakticky chybí cílevědomá, systematická a důsledná práce na vštěpování kultury genderových vztahů v sexuální výchově a práce na prevenci porušování genderové identity dospívajících a středoškoláků a v organizacích všeobecného vzdělávání.⁷⁷

V současné době záleží na zákonech a politice dané země, do jaké míry je vhodné uvádět v cestovním pasu alternativní pohlaví transsexuální osoby. V některých zemích, například v Německu, Nizozemsku, Kanadě a na Novém Zélandu, mají osoby s určitou osobní identitou právo změnit své zákonné pohlaví a označení pohlaví v úředních dokumentech, včetně cestovního pasu. V takových případech může být uvedení alternativního pohlaví transgenderové osoby v cestovním pasu zcela vhodné a relevantní.

Avšak v jiných zemích, zejména v těch, kde legislativa nebo kulturní normy neuznávají nebo nerespektují genderovou identitu, může být obtížné nebo nemožné uvést transgender alternativní pohlaví do pasu. V tomto případě mohou lidé s určitou osobní identitou čelit odmítnutí nebo diskriminaci ze strany státu nebo jiných institucí.

Obecně platí, že vhodnost uvedení alternativního pohlaví v cestovním pase závisí na místních právních normách, kulturních normách a úrovni přijetí rozmanitosti genderové identity. V některých případech to může být zcela vhodné a důležité pro ochranu lidských práv a sebeurčení, v jiných případech to může být překážkou nebo způsobit problémy.

Lidé se změněnou osobní identitou, kteří zvažují procedury změny pohlaví, si jsou obvykle vědomi toho, že tyto postupy jsou nevratné. Obvykle jsou si vědomi všech aspektů těchto postupů, včetně psychologických a fyzických důsledků. Většina lidí, kteří rozhodují o procedurách změny pohlaví, vstupuje do dlouhých a důkladných konzultací s lékařskými odborníky a psychoterapeuty, aby plně pochopili a přijali rizika a důsledky.⁷⁸

Je však důležité poznamenat, že každá osoba má svou vlastní individuální cestu a proces a někteří nemusí mít přístup k dostatečným informacím nebo zkušenostem, aby plně porozuměli účinkům postupů změny pohlaví. V takových případech se zdravotnický personál a poradci snaží poskytnout všechny potřebné informace a podporu, aby pomohli jednotlivcům učinit informované rozhodnutí.

⁷⁷ SETTY, Emily. Sex and consent in contemporary youth sexual culture: the 'ideals' and the 'realities'. Sex Education [online]. 2021, 21(3), 331-346 [cit. 2022-03-21]. ISSN 1468-1811. Dostupné z: doi:10.1080/14681811.2020.1802242

⁷⁸ Společnost pro plánování rodiny a sexuální výchovu: Czech Family Planning Association [online], 2023. Kamenická 56, 170 00 Praha 7 Czech Republic. Dostupné také z: <https://www.planovanirodiny.cz/>

Učitelé se často buď bojí řešit složité otázky genderových vztahů, nebo nemají dostatečné vědomosti a znalosti k tomu, aby s dospívajícími diskutovali o problémech osobního rozvoje, chování a těchto vztahů v moderní společnosti. V současné době si odborníci stále častěji kladou otázky, co může ovlivnit utváření genderové identity dospívajících, zda společnost ovlivňuje její utváření a jak se může ve společnosti projevat. Pojem „genderová identita“ lze také označovat jako „genderová identifikace dospívajících“.⁷⁹

Genderová identifikace v dospívání umožňuje vztahovat se k jiným skupinám podle principu genderového společenství. Právě dospívající jsou ovlivňováni společností, uplatňují určité stereotypy a vzorce chování. Každý dospívající se v závislosti na svém prostředí identifikuje se skupinou, v níž je genderově zakotven. Snaha objevit něco nového, nový sebeobraz, vede k vytvoření genderové identity. Období identifikace se společností je také obdobím, kdy se dospívající stávají sexuálně aktivními. Dospívání je nedílnou součástí vývoje vlastního prostředí - vývoje, který začíná narozením.

Existují dvě kategorie, které vykazují určité rozdíly v psychologických a behaviorálních rysech. Tyto kategorie jsou složeny z pohlavní identity.

Kategorie „mužství“ je soubor určitých behaviorálních a psychologických rysů, které jsou vlastní mužskému pohlaví. Jde o koncept mužství, který byl společensky utvářen určitými postoji a chováním.⁸⁰

Kategorie „ženství“ je soubor určitých behaviorálních a psychologických rysů, které jsou vlastní ženskému pohlaví. Ve společnosti se projevuje jako stereotyp úkolů, chování a životních hodnot žen. Kromě těchto dvou kategorií s sebou genderová identita nese určité společenské stereotypy, zájmy a chování odpovídající danému pohlaví.⁸¹

Někteří lidé s určitou osobní identitou, zejména ti, kteří se identifikují jako ženy, si uvědomují, že nemohou mít děti tak, jak je většina lidí zvyklá. To však neznamená, že nemohou být rodiči. V některých zemích mohou lidé, kteří změnili pohlaví, zvolit různé způsoby založení rodiny, včetně adopce, náhradního mateřství, biologického rodičovství a pěstounské péče. Každý člověk, včetně lidí se změněnou osobní identitou, má různá přání a možnosti týkající se rodičovství a pro každého je to individuální proces.

⁷⁹ Společnost pro plánování rodiny a sexuální výchovu: Czech Family Planning Association [online], 2023. Kamenická 56, 170 00 Praha 7 Czech Republic. Dostupné také z: <https://www.planovanirodiny.cz/>

⁸⁰ FIFKOVÁ, MUDR. HANA, 2021. Transsexualita u dětí a dospívajících. Šance Dětem [online]. © Obecně prospěšná společnost Sirius, o.p.s. 2011–2023, 12.08.2023. Dostupné z: <https://sancedetem.cz/transsexualita-u-deti-dospivajicich>

⁸¹ ŠTĚRBOVÁ, D., ŠILEROVÁ, L., PROUZOVÁ, Z. *Ty jsi holka, ty jsi kluk*. CPress, 2017. ISBN 978-80-264-1399-8.

Specifickým rysem genderové identity dospívajících by měla být schopnost identifikovat určité rysy chování člověka a jeho vztah k pohlaví. Jak již bylo uvedeno, genderová identita je především základní charakteristikou člověka, je to vnitřní složka člověka, která se utváří na základě kontaktu se společností, výchovy a dalších kritérií, má dvě složky, které určují soubor psychických a behaviorálních rysů člověka.⁸²

Kromě toho je založena také na společenských stereotypch, zájmech a postojích. Na základě toho lze konstatovat, že genderová identita je vnitřní složkou jedince, která je postavena na společenských postojích, výchově a společenském kontaktu.⁸³

5.1 Šatny

Používání šaten trans dětmi a mladými lidmi by mělo být posuzováno případ od případu v diskusi s trans dítětem nebo mladým člověkem. Cílem by mělo být maximalizace sociální integrace a podpora rovných příležitostí k účasti na hodinách tělesné výchovy a sportu, zajištění bezpečnosti a pohodlí a minimalizace stigmatizace. Ve všech případech by trans děti a mladí lidé měli mít přístup do šatny, která odpovídá jejich genderové identitě. Každému dítěti nebo mladému člověku, který potřebuje nebo si přeje větší soukromí, bez ohledu na základní důvod, by měl být poskytnut rozumný alternativní prostor pro převlékání, jako je využití soukromého prostoru, nebo samostatný čas na převlečení. Jakékoli alternativní ujednání by mělo být poskytnuto způsobem, který chrání schopnost dítěte nebo mladého člověka uchovat svůj trans nebo jiný status v tajnosti. Mnoho cisgender dětí a mladých lidí se také může cítit nepříjemně, když se mění, a je důležité zajistit, aby toto prostředí bylo bezpečné pro všechny, a to zpochybňováním základních postojů a šikanózním chováním.

⁸² ŠTĚRBOVÁ, D., RAŠKOVÁ, M. *Specifika komunikace ve vztahu k sexualitě II: Pomáhající profese ve vztahu k sexualitě, včetně osob s mentálním postižením - z empirického výzkumu*. Univerzita Palackého v Olomouci: Vydavatelství Univerzity Palackého, 2016. ISBN 978-80-244-5026-1.

⁸³ COLEMAN, E., A.E. RADIX, W.P. BOUMAN a et al., 2022. Standards of Care for the Health of Transgender and Gender Diverse People. Version 8. *International Journal of Transgender Health*: Taylor & Francis Group, LLC. ISBN DOI: 10.1080/26895269.2022.2100644. ISSN <https://www.tandfonline.com/loi/wijt21>.

5.2 Toalety

Děti a mladí lidé jsou podporováni zákonem o rovnosti z roku 2010, aby měli přístup na toaletu, která odpovídá jejich genderové identitě; takže trans dívky, protože jsou dívky, mohou používat dívčí toalety a trans chlapci chlapecké toalety. Toalety pro jedno pohlaví mohou způsobit problémy dětem nebo mladým lidem, kteří se neidentifikují s genderovou binární soustavou, jako je chlapec / dívka.⁸⁴ Každému dítěti nebo mladému člověku, který má potřebu nebo touhu po větším soukromí, bez ohledu na důvod (postížení, trans, nebinární, víra), by měl být umožněn přístup na toaletu s jednou kabinkou, ale žádné dítě/mladý člověk by neměl být nucen takovou toaletu používat. Přístup k toaletám, které děti a mladí lidé vnímají jako bezpečný prostor, je pro všechny děti zásadní. V ideálním případě, a pokud to finanční prostředky a prostor dovolují, by proto školy a vzdělávací zařízení měly poskytovat různorodý přístup k toaletám, který zahrnuje:⁸⁵

- toalety pro obě pohlaví
- bloky toalet s kabinkami od podlahy ke stropu, které mohou používat všichni, s hygienickými koši v každé kabině („toalety pro všechny“).
- přístupné toalety pro jednotlivce
- školy a vzdělávací zařízení budou chtít s dětmi a mladými lidmi s transgenderovými a genderovými pochybnostmi, případně s jejich rodinami, probrat, na jakém WC by se cítili nejbezpečněji, a podpořit je v tom. To se může v průběhu času měnit, takže bude třeba ustanovení revidovat.
- školy a vzdělávací zařízení budou v rámci pokračující práce na zajištění bezpečného vzdělávacího prostředí rovněž provádět řadu činností, které zajistí ohleduplné chování všech dětí a mladých lidí ve všech prostorách budovy, včetně toalet a šaten.

⁸⁴ KURAEV, A., ARTEMYEVA, S., AZMETOVA, R., DMITRIEVA, S., PALLOTTA, V. The Don Cossacks and orthodoxy religious and moral traditions in the framework of modern education. *European Journal of Science and Theology*. 2019, 15(4), 127–135.

⁸⁵ Společnost pro plánování rodiny a sexuální výchovu: Czech Family Planning Association [online], 2023. Kamenická 56, 170 00 Praha 7 Czech Republic. Dostupné také z: <https://www.planovanirodiny.cz/>

5.3 Změna údajů v dokumentech

Většinu dokumentů je možné změnit tak, aby odrážely zvolené jméno nebo pohlavní identitu mladé osoby. Například cestovní pas lze změnit jednoduše na základě potvrzení od lékaře a bez náročného procesu získání Gender Recognition Certificate (GRC).⁸⁶ Změna údajů v rodném listě není možná, dokud není vydáno osvědčení o uznání pohlaví, což se může stát až po dosažení věku 18 let. Pro změnu jména v jiných úředních dokumentech může být nutné předložit důkaz prostřednictvím listiny. Stojí za zmínku, že nikdo nikdy nemůže být právně požádán, aby ukázal GRC, je to jen proto, aby umožnil změnu označení pohlaví v rodném listě. Jedná se o složitou oblast a školy a vzdělávací zařízení mohou získat další podporu od organizací, jako je Gendered Intelligence.⁸⁷

Doporučení:

- při zasílání údajů o dítěti/mladistvém třetím osobám se vždy ujistíme, že zasíláme správné informace.

- zajistíme, aby bylo na osvědčeních o zkouškách před jejich odesláním mladým lidem uvedeno správné jméno. Pokud se to nepodaří, bude muset škola s mladým člověkem vše probrat a vypracovat akční plán, který pomůže napravit případné problémy nebo obavy.

- spolupracujeme s dítětem/mladým člověkem i jeho rodiči/pečovateli a dohodneme se na strategii, jak správné informace předložit zkušební komisím. Je důležité, aby tento proces netlačil na mladé lidi, aby se přihlásili dříve, než jsou připraveni.

- zkušební komisař by měl kontaktovat příslušnou zkušební komisi a projednat s ní její postupy.

⁸⁶ KURAEV, A., ARTEMYEVA, S., AZMETOVA, R., DMITRIEVA, S., PALLOTTA, V. The Don Cossacks and orthodoxy religious and moral traditions in the framework of modern education. *European Journal of Science and Theology*. 2019, 15(4), 127–135.

⁸⁷ ŠTĚRBOVÁ, D., RAŠKOVÁ, M. *Specifika komunikace ve vztahu k sexualitě II: Pomáhající profese ve vztahu k sexualitě, včetně osob s mentálním postižením - z empirického výzkumu*. Univerzita Palackého v Olomouci: Vydavatelství Univerzity Palackého, 2016. ISBN 978-80-244-5026-1.

5.4 Změna jmen a pohlaví na manažerských informačních systémech (MIS), certifikátech a dokumentech

Změna jména a potvrzení genderové identity je pro mnoho trans, nebinárních a genderově pochybujících dětí a mladých lidí klíčovým bodem. Potvrzení zvoleného jména je důležité a lze ho provést bez ohledu na právní důkazy, ústně a ve smyslu „známého jako“ nebo „preferovaného jména“. Školy a vzdělávací zařízení budou muset mít na paměti, nakolik je dítě/mladý člověk „out“; například v případě, že rodiče/pečovatelé neznají identitu mladého člověka, může zveřejnění této informace ohrozit dítě/mladého člověka a vyvolat další obavy ohledně ochrany. Mezi preventivní opatření, která lze přijmout, aby se takové situaci předešlo, patří dvojitá kontrola správných jmen v dopisech domů, dodržování správných postupů GDPR a důvěrnosti a omezení počtu zaměstnanců, kterým jsou informace sdělovány. Pokud si dítě/mladý člověk přeje, aby bylo jeho jméno ve školním systému změněno, a je považováno za schopné toto rozhodnutí učinit, mělo by to být respektováno. Tento odkaz od společnosti Neves Solicitors poskytuje informace pro rodiče a opatrovníky. Pokud si trans, nebinární nebo genderově pochybující dítě/mladý člověk přeje, aby byly jeho osobní údaje ve školních systémech uznávány, je třeba, aby to celá škola respektovala a vyhověla mu.⁸⁸

5.5 Tělesná výchova a fitness

Školy by se měly snažit co nejvíce omezit segregaci dětí a mladých lidí podle pohlaví. Trans děti a mladí lidé by měli být podporováni, aby měli rovný přístup k tělesné výchově, a tam, kde jsou lekce rozděleny podle pohlaví, by mělo být umožněno účastnit se lekce, která odpovídá jejich genderové identitě, pokud o to požádají.

Pokud jsou děti a mladí lidé rozděleni podle pohlaví, učitelé tělesné výchovy zohlední rozdílnou velikost, postavu a schopnosti jednotlivců v hodině a podle toho diferencují, aby byly všechny děti v bezpečí. V souvislosti se soutěžním sportem mají různé sportovní organizace zásady a pokyny, na které se lze odvolat.⁸⁹

⁸⁸ Společnost pro plánování rodiny a sexuální výchovu: Czech Family Planning Association [online], 2023. Kamenická 56, 170 00 Praha 7 Czech Republic. Dostupné také z: <https://www.planovanirodiny.cz/>

⁸⁹ BUDI Astuti, Siti Aminah. The development of early childhood sex education materials for early childhood education (ECE) teachers PPM (Jurnal Pendidikan dan Pemberdayaan Masyarakat) 4(2): 113–120 DOI: 10.21831/jppm.v4i2.14869

Trans dětem a mladým lidem by mělo být umožněno účastnit se soutěží a sportovních dnů způsobem, který je v souladu s jejich genderovou identitou, pokud si to přejí. Je nepravděpodobné, že by před pubertou byly nějaké problémy s trans dítětem, které by soutěžilo a reprezentovalo školu. V případě soutěžních středoškolských sportů mohou školy vyžadovat radu od příslušného sportovního orgánu.

Například: Průvodce FA pro začlenění transsexuálů do fotbalu, který byl vypracován ve spolupráci s Gendered Intelligence, lze nalézt na webových stránkách Gendered Intelligence. Citlivě by se musela řešit otázka šaten na „venkovních zápasech“. V souvislosti s aktivitami, jako je plavání, může chtít trans dítě/mladý člověk nosit plavky, které se liší od jeho vrstevníků. Je důležité to posuzovat případ od případu, protože u každého trans dítěte/mladého člověka to bude jiné. Bylo by vhodné, abychom s personálem před lekcí projednali, že dítě bude mít na sobě jiné plavky.⁹⁰

5.6 Pobytové výlety

Před pobytem by měla proběhnout diskuse s trans dítětem/mladým člověkem a případně rodiči a pečovateli dítěte. Tím bude zajištěna nezbytná péče a příprava, která umožní trans dětem a mladým lidem účastnit se pobytových zájezdů.

Pokud je to možné, trans děti a mladí lidé by měli mít možnost spát v kolejích odpovídajících jejich genderové identitě. Některé trans děti a mladí lidé se přitom nemusí cítit dobře, a v takových případech by měly být vytvořeny alternativní způsoby spánku a ubytování.⁹¹

Míra účasti na fyzických aktivitách, která je pro transsexuální dítě/mladého člověka příjemná, by měla být projednána před každým pobytovým výletem s ním a případně s jeho rodiči/pečovateli. Pokud trans dítě/mladý člověk cítí, že se nechce nebo nemůže účastnit, měla by být přijata alternativní opatření, která mu umožní účastnit se vhodnější aktivity. Před pobytovými výlety lze provést posouzení rizik, aby bylo možné provést přiměřené úpravy, které by umožnily účast trans dětí a mladých lidí.

⁹⁰ DASKOVA Yu.V., Poliakova Ia.V., Vasilenko S.A., Goltseva O.S., Shevalie K.N., Vasilenko E.V. Development of creative independence of design students in course of higher education // *Propositos representaciones*. 2020. T. 8. № S2. C. 637.

⁹¹ ŠTĚRBOVÁ, D., RAŠKOVÁ, M. *Specifika komunikace ve vztahu k sexualitě II: Pomáhající profese ve vztahu k sexualitě, včetně osob s mentálním postižením - z empirického výzkumu*. Univerzita Palackého v Olomouci: Vydavatelství Univerzity Palackého, 2016. ISBN 978-80-244-5026-1.

Před pobytem si školy a vzdělávací zařízení budou chtít ujasnit, co od dětí a mladých lidí očekávají, jak podporují, zacházejí a přijímají všechny ostatní děti a mladé lidi na cestě.

Při plánování zahraničních výletů by školy měly zvážit a prozkoumat zákony týkající se trans-komunity v zemích, kde se návštěvy škol zvažují. Mezinárodní asociace LGBTI (známá jako ILGA) má na svých webových stránkách informace o zemích, které představují riziko pro trans jednotlivce.

Transsexuální děti/mladí lidé se mohou rozhodnout používat různé druhy spodního prádla, nebo šaty a přechodové pomůcky, jako jsou vycpávky nebo formy prsou, které mohou vyžadovat zvláštní pozornost nebo podporu, pokud jde o hygienu, soukromí a bezpečnost. Děti a mladí lidé by měli být povzbuzováni, aby se vyhýbali stahování obvazy nebo nepružnými páskami, které by mohly poškodit jejich zdraví, a aby měli přístup k poradenství z odpovědných zdrojů, například na Gendered Intelligence nebo Healthline.

Profesionálové by si měli být vědomi toho, že rozhodnutí trans dětí/mladých lidí používat tyto pomůcky nepředstavuje bezpečnostní riziko, je-li aplikováno zodpovědně a konsensuálně; a nesouvisí s jinými formami zneužívání prsou a genitálií, které se vyskytují v jiných kontextech.

5.7 Uniforma

Uniformy ve školách by měly být genderově neutrální. Obvykle je to prezentováno jako generický seznam přijatelných uniforem neoddělených podle pohlaví.⁹²

Pokud ještě není zavedena genderově neutrální uniforma, děti a mladí lidé by měli mít možnost obléci se do uniformy, ve které se cítí nejpohodlněji. To je posiluje, protože to umožňuje vnější vyjádření jejich identity.

5.8 Stěhování nebo změna školy/prostředí

Školy a vzdělávací zařízení by se měly navzájem podporovat, aby rozvíjely osvědčené postupy při začleňování trans dětí a mladých lidí. Všechny školy by měly

⁹² Společnost pro plánování rodiny a sexuální výchovu: Czech Family Planning Association [online], 2023. Kamenická 56, 170 00 Praha 7 Czech Republic. Dostupné také z: <https://www.planovanirodiny.cz/>

aktivně zvažovat, jak a zda naplňují potřeby přecházejícího dítěte. Když se děti nebo mladí lidé přestěhují do třídy nebo ročníků, poskytnete to příležitost přezkoumat klíčovou podporu a konzultovat a zapojit dítě/mladou osobu do způsobu řízení změn.⁹³

Stejně tak, když transsexuální dítě/mladý člověk přechází do nové školy, např. ze základní na střední, měly by obě školy sledovat nejlepší zájmy trans dítěte v rámci své povinnosti péče a spolupracovat na zajištění toho, aby byly uspokojeny potřeby a přání trans dítěte, přičemž je třeba mít na paměti potřebu respektovat důvěrnost ohledně sdílení informací. Je třeba poznamenat, že ne všechny trans děti a mladí lidé se rozhodnou sdílet se školou skutečnost, že jsou trans. Představa samostatného řízení „trans dětí“ je proto nereálná a školy a vzdělávací zařízení by měly mít za cíl vytvořit prostředí, kde je každé dítě a mladý člověk respektováno a kde se cítí bezpečně.

5.9 Jednopohlavní školy

Tyto pokyny se vztahují na školy a vzdělávací zařízení pro jednotlivce, ale možná bude potřeba klást větší důraz na zajištění bezpečnosti a začlenění trans dětí/mladých lidí. Dětem a mladým lidem, kteří přejdou k jinému pohlaví, než je tomu ve škole, ve které jsou (např. transdívka v chlapecké škole), musí být umožněno zůstat v této škole, pokud si to přejí.⁹⁴

Je třeba diskutovat s dítětem/mladým člověkem o správné terminologii, která se má použít, a také o tom, jak je v souladu s kulturou školy. Je třeba dbát na to, aby nedošlo k nesprávnému určení pohlaví dítěte/mladé osoby (tj. používání genderově neutrálních termínů při diskusi o skupinách dětí). Může to mít důsledky ohledně zajištění vhodných uniforem, jak pro každodenní nošení, tak pro tělesnou výchovu a tanec – děti nebo mladí lidé nesmí být nuceni prezentovat se jako pohlaví, se kterým se neztotožňují.⁹⁵

⁹³ KURAEV, A., ARTEMYEVA, S., AZMETOVA, R., DMITRIEVA, S., PALLOTTA, V. The Don Cossacks and orthodoxy religious and moral traditions in the framework of modern education. *European Journal of Science and Theology*. 2019, 15(4), 127–135.

⁹⁴ BUDI Astuti, Siti Aminah. The development of early childhood sex education materials for early childhood education (ECE) teachers PPM (Jurnal Pendidikan dan Pemberdayaan Masyarakat) 4(2): 113–120 DOI: 10.21831/jppm.v4i2.14869

⁹⁵ KURAEV, A., ARTEMYEVA, S., AZMETOVA, R., DMITRIEVA, S., PALLOTTA, V. The Don Cossacks and orthodoxy religious and moral traditions in the framework of modern education. *European Journal of Science and Theology*. 2019, 15(4), 127–135.

6 Podpora individuálních transgenderových dětí a mladých lidí

6.1 Naslouchání, respekt a identifikace potřeb

Jak doporučuje GIDS, nejlepším způsobem, jak podpořit trans děti a mladé lidi, je naslouchat bez posuzování a zohlednit jejich potřeby. Zkušenost každého dítěte a mladého člověka bude jedinečná; nabízená podpora by měla odpovídat potřebám dítěte a zároveň by měla být ponechána určitá otevřenost. Mělo by být umožněno jednotlivci zkoumat a měnit se podle jeho potřeb.

U všech dětí a mladých lidí podporovat porozumění „já“ a toho, kým jsou ve vztahu k ostatním lidem. Je třeba podpořit volbu žáků a obhajobu jejich jedinečné identity.⁹⁶

Ujistíme dítě nebo mladého člověka, že jejich pocity jsou v pořádku a hlavně, že existují další lidé, kteří se cítí stejně. Připomeneme ostatním, jak je důležité, aby dítě/mladý člověk cítil, že je mu nasloucháno a že je přijímáno. To je důležitější než strach z toho, že řeknete špatnou věc.

Poskytneme dítěti/mladému člověku a jeho rodině klíčovou osobu, na kterou se mohou obrátit pro podporu a zvládnutí jakýchkoli obav. Jak již bylo uvedeno, školy a vzdělávací zařízení hrají klíčovou roli při zmírňování rizika, a proto zajistíme, aby transsexuální děti a mladí lidé byli v případě potřeby odkazováni na jiné agentury pro podporu. Jednou z klíčových oblastí podpory je poskytování bezpečných prostor, kde se transsexuální a genderově dotazující děti a mladí lidé mohou cítit přijímáni a v bezpečí být sami sebou. Komunitní skupiny na podporu mládeže LGBT a podpůrné skupiny ve školách a vzdělávacích zařízeních mohou hrát zásadní úlohu při zmírňování rizik pro děti a mladé lidi.⁹⁷

Pro školy a vzdělávací zařízení může být užitečné mít jasný písemný plán podpory, který je formován konzultací a zapojením dítěte/mladistvého a případně jeho rodičů a pečovateli. V této sadě nástrojů je obsaženo velké množství rad a informací, které pomohou utvářet obsah tohoto plánu.

⁹⁶ ŠTĚRBOVÁ, D., RAŠKOVÁ, M. *Specifika komunikace ve vztahu k sexualitě II: Pomáhající profese ve vztahu k sexualitě, včetně osob s mentálním postižením - z empirického výzkumu*. Univerzita Palackého v Olomouci: Vydavatelství Univerzity Palackého, 2016. ISBN 978-80-244-5026-1.

⁹⁷ Společnost pro plánování rodiny a sexuální výchovu: Czech Family Planning Association [online], 2023. Kamenická 56, 170 00 Praha 7 Czech Republic. Dostupné také z: <https://www.planovanirodiny.cz/>

6.2 Reakce dětí a dospívajících na „coming out“

Je opravdu důležité, abychom si uvědomili význam tohoto rozhovoru. Naše počáteční verbální a neverbální reakce (např. řeč těla, tón hlasu a výraz tváře) bude mít pravděpodobně na jednotlivce trvalý dopad. Toto odhalení může být pro mladého člověka velkým krokem a měli bychom se cítit důvěryhodní a cenění, že se rozhodli s námi mluvit. Uznáme pozitivně, co říkají, a poděkujeme jim za pocit, že s vámi mohou mluvit. Možná se necítíme sebejistě nebo zkušeně, ale důležité je, že jsme empatičtí, citliví a respektujeme to, co dítě/mladý člověk sdílí. Zeptáme se mladého člověka, zda potřebuje podporu, nebo jestli se chce jen podělit. Nevytváříme si domněnky a necháme se vést jazykem mladého člověka. Zeptáme se jich, jaké termíny a definice používají.

Pokud chce mladý člověk přejít do společnosti, ujistíme ho, že škola/vzdělávací zařízení s ním bude spolupracovat na vytvoření plánu, který podle potřeby zapojí rodiče a pečovatele. Nejlepší je, když se mohou zapojit rodiče/pečovatelé, ale pokud s tím nejsou děti/mladý člověk spokojeni, mají právo na zachování důvěrnosti těchto informací. Prvořadým zájmem bude zajistit, aby zveřejnění informací nepředstavovalo pro dítě riziko.⁹⁸

Děti si mohou začít uvědomovat v mladém věku, že jejich pohlaví není stejné nebo nesouzní s pohlavím, se kterým se narodily. Je důležité dítěti naslouchat, být mu oporou a nechat se jím vést. Pokud vytvoříme prostředí, které respektuje rozmanitost a vyhýbá se prosazování rigidních genderových stereotypů, všechny děti se budou cítit schopné vyjádřit svou pravou identitu. Nejdůležitější je, aby se dítě cítilo přijímáno takové, jaké je.⁹⁹

6.3 Jaké jméno a zájmeno mám použít?

Zeptáme se dítěte/mladého člověka, kterému jménu a zájmenu by dali přednost, a respektujeme jeho přání. Je třeba si uvědomit, že se to může časem změnit, takže se stále ujišťujeme, že příležitosti k rozhovoru s důvěryhodnou osobou jsou zachovány. Jméno a zájmeno, které mladý člověk používá, se může v různých situacích lišit, např. pokud jsou

⁹⁸ Společnost pro plánování rodiny a sexuální výchovu: Czech Family Planning Association [online], 2023. Kamenická 56, 170 00 Praha 7 Czech Republic. Dostupné také z: <https://www.planovanirodiny.cz/>

⁹⁹ KURAEV, A., ARTEMYEVA, S., AZMETOVA, R., DMITRIEVA, S., PALLOTTA, V. The Don Cossacks and orthodoxy religious and moral traditions in the framework of modern education. *European Journal of Science and Theology*. 2019, 15(4), 127–135.

pouze „out“ pro konkrétní jedince. Opět se s mladým člověkem poradíme a respektujeme jeho přání. Zaměstnanci by se měli ujistit, že používají správné jméno nebo zájmeno, i když dítě/mladá osoba není v místnosti. Podpoříme kolegy tím, že je opravíme, když používají původní jména a zájmena. Toto je nejlepší způsob, jak procvičit ověření identity dítěte/mladé osoby a omezit pojmenování (viz níže) nebo nesprávné pohlaví (označení někoho nesprávným pohlavím).¹⁰⁰

6.3.1 Pojmenování

Pro mnohé, i když ne pro všechny, transsexuální lidi, může být změna jména potvrzujícím krokem v procesu přechodu. Může pomoci osobě, která je trans a jejich blízcí lidé je začnou vnímat jako pohlaví, ve kterém se sami cítí dobře. Může to zmírnit nepohodlí, které může být spojeno s jejich starým jménem.¹⁰¹

Deadnaming znamená oslovovat někoho jeho rodným jménem poté, co si změnil jméno. To může být neúmyslné nebo úmyslné. Když se to stane trans dítěti/mladé osobě, která si změnila jméno, může to působit negativně. Může to způsobit, že budou mít pocit, že nerespektujeme jejich identitu nebo že nepodporujeme jejich změnu. Může to mít také za následek jejich „odhalení“, protože to může způsobit, že si ostatní lidé uvědomí, že jsou trans, a to může být něco, co se rozhodli udržet v tajnosti. Může dojít k chybám při pojmenování dítěte nebo mladého člověka. Důležité je rozpoznat potenciální dopad, omluvit se a podniknout kroky, které zajistí, že se to již nebude opakovat. Pokud si zaměstnanci uvědomí, že jiný dospělý nebo dítě úmyslně pojmenovává dítě/mladou osobu špatně (nebo uvádí nesprávné pohlaví), je zásadní, aby byla přijata vhodná opatření. To představuje diskriminaci podle zákona o rovnosti z roku 2010 a školy a vzdělávací zařízení by se měly řídit jejich postupy pro řešení tohoto problému. Pokud se to týká člena personálu, může to identifikovat potřebu školení nebo může zahrnovat

¹⁰⁰ ŠTĚRBOVÁ, D., RAŠKOVÁ, M. *Specifika komunikace ve vztahu k sexualitě II: Pomáhající profese ve vztahu k sexualitě, včetně osob s mentálním postižením - z empirického výzkumu*. Univerzita Palackého v Olomouci: Vydavatelství Univerzity Palackého, 2016. ISBN 978-80-244-5026-1.

¹⁰¹ BUDI Astuti, Siti Aminah. The development of early childhood sex education materials for early childhood education (ECE) teachers PPM (Jurnal Pendidikan dan Pemberdayaan Masyarakat) 4(2): 113–120 DOI: 10.21831/jppm.v4i2.14869

zvážení, zda kontaktovat pověřeného úředníka místního úřadu, protože to představuje škodlivé chování dospělého zaměstnance v naší škole/vzdělávacím zařízení vůči dítěti.¹⁰²

¹⁰² KURAEV, A., ARTEMYEVA, S., AZMETOVA, R., DMITRIEVA, S., PALLOTTA, V. The Don Cossacks and orthodoxy religious and moral traditions in the framework of modern education. *European Journal of Science and Theology*. 2019, 15(4), 127–135.

7 Praktická část

7.1 Metodika výzkumu

Význam této studie je dán skutečností, že v dnešní době má vzdělání důležitou roli v rozvoji jedince i společnosti. Je základem vzdělané a informované společnosti, která je schopna přizpůsobovat se měnícím se podmínkám a úspěšně fungovat ve složitých socioekonomických podmínkách. V současném světě existují různé výzvy spojené s experimenty s osobní a sexuální identitou, jako je technologický pokrok, sociální média atd. Studium role vzdělávání v této době poskytuje poznatky o tom, jak může vzdělávání pomoci jednotlivcům ujasnit si svou individualitu, uvědomit si své hodnoty a etiku, osvojit si vysokou míru citlivosti vůči změnám ve společnosti a naučit se balancovat mezi zachováním osobní identity a přizpůsobením se měnícím se společenským podmínkám. Výzkum role vzdělávání v občanském a osobním rozvoji v době experimentování s osobní a sexuální identitou je tedy velmi aktuální a důležitý, protože pomáhá pochopit, jak může vzdělávání pomoci řešit problémy současné společnosti a přispívat k osobnímu a občanskému rozvoji.

Pro získání údajů o postojích rodičů, učitelů a žáků, kteří experimentují s osobní a sexuální identitou, byla zvolena metoda dotazníkového šetření, a to z několika důvodů. Za prvé, průzkum umožňuje získat informace od velkého počtu respondentů, což pomáhá nahlédnout do názorů a postojů různých skupin lidí - rodičů, učitelů a žáků. Čím více lidí se průzkumu zúčastní, tím objektivnější a reprezentativnější budou údaje. Za druhé, průzkum poskytuje příležitost shromáždit strukturované informace. Byl navržen dotazník s určitým souborem otázek, který umožnil zjistit názory a postoje účastníků týkající se problematiky experimentování s osobní a sexuální identitou. Díky tomu byl proces analýzy dat systematictější a umožnil najít společné vzorce.

Ve škole byl proveden průzkum a kolegové, další zaměstnanci, rodiče a žáci byli požádáni o vyplnění dotazníku. Jedná se o střední odbornou školu v jednom okresním městě ve středočeském kraji zaměřenou na zahradnictví.

Průzkumu se zúčastnilo 45 učitelů, 168 žáků a 115 rodičů. Učitelé a další zaměstnanci dostali dotazník školním e-mailem, rodiče a žáci měli možnost vyplnit jej v elektronickém školním systému. V průběhu průzkumu se našli i jednotlivci, kteří se odmítli průzkumu zúčastnit: někteří učitelé si nenašli čas na vyplnění dotazníku, přestože

průzkum trval tři týdny; někteří rodiče vysvětlovali svou neochotu zúčastnit se průzkumu tím, že v jejich chápání existuje pouze postava muže nebo ženy a nic mezi tím, takže téma „experimentování“ se jim zdá nepochopitelné a nepřipustné. Někteří žáci také uvedli, že v jejich chápání existuje pouze „on“ nebo „ona“ a nemůže existovat žádný střední rod. Našli se však i rodiče a žáci, kteří uvedli, že jsou rádi, že konečně někdo projevil o toto téma zájem a zveřejnil ho.

Průzkum je dostatečně flexibilní výzkumný nástroj, který umožňuje shromáždit širokou škálu informací a získat přehled o postojích různých stran k problému experimentování s osobní a sexuální identitou. Je však třeba poznamenat, že má svá omezení, může být například náchylný ke zkreslení v důsledku nespolehlivých odpovědí nebo málo reprezentativního vzorku. Nicméně navzdory těmto omezením je provedení průzkumu účinnou a praktickou metodou zkoumání tohoto tématu.

Na základě výsledků výzkumu byla porovnána získaná data a rovněž mohlo být srovnáno vnímání respondentů ohledně tématu experimentování s osobní a sexuální identitou v moderní době. Tento výzkum umožnil získat rozsáhlé informace a potvrdil existenci představy o lidech experimentujících s osobní a sexuální identitou.

V průběhu psaní praktické části této práce byl také proveden kvalitativní výzkum, který byl založen na polostrukturovaném rozhovoru s jedním učitelem, jedním žákem a jedním rodičem. A dále byly získány informace od tří zahraničních středních odborných škol stejného zaměření, jako ve škole, kde probíhalo dotazníkové šetření.

Důležitým krokem v metodologii výzkumu je formulace hypotéz, tj. předběžných předpokladů, které mohou být v průběhu výzkumu potvrzeny nebo vyvráceny. V tomto případě na začátku výzkumu bude vysloven předpoklad, že v současné době není většina lidí dostatečně tolerantní k jedincům, kteří chtějí experimentovat s osobní a sexuální identitou.

Výzkumný problém na téma postoje k žákům, kteří experimentují s osobní a sexuální identitou v moderní době, spočívá ve zjištění, jak na tyto procesy u žáků reaguje a podporuje je školní prostředí a společnost jako celek.

Není pochyb o tom, že v posledních letech vzrostl počet žáků, kteří zkoumají svou sexuální orientaci, genderovou identitu a další aspekty svého já. To může být způsobeno například pokrokem v komunikačních prostředcích, dalšími možnostmi, které poskytuje internet, a vznikem tolerantnější společnosti.

To však žákům způsobuje problémy, protože se mohou setkat s nepochopením, předsudky a diskriminací ze strany vrstevníků, učitelů a dokonce i rodičů. Školy a

vzdělávací instituce navíc nejsou vždy připraveny na podporu a uspokojování potřeb těchto jednotlivců.

Výzkum tohoto tématu tedy zahrnuje následující aspekty:

1. Posouzení postoje a přístupu školy a společnosti k žákům, kteří experimentují s osobní a sexuální identitou.

2. Analýza podpory a zdrojů, které jsou žákům k dispozici ve školním prostředí, s cílem zjistit, zda jsou služby nedostatečné.

3. Prověření účinnosti metod a programů používaných ve školách k podpoře a pochopení žáků experimentujících s osobní a sexuální identitou.

4. Nabídka doporučení pro zlepšení vztahů a podpory žáků, kteří experimentují s osobní a sexuální identitou, jak ve školách, tak i v širší komunitě.

Taková studie může pomoci vytvořit příznivější prostředí pro ty, kteří experimentují s osobní a sexuální identitou a přispět k jejich psychologickému, emocionálnímu a studijnímu rozvoji.

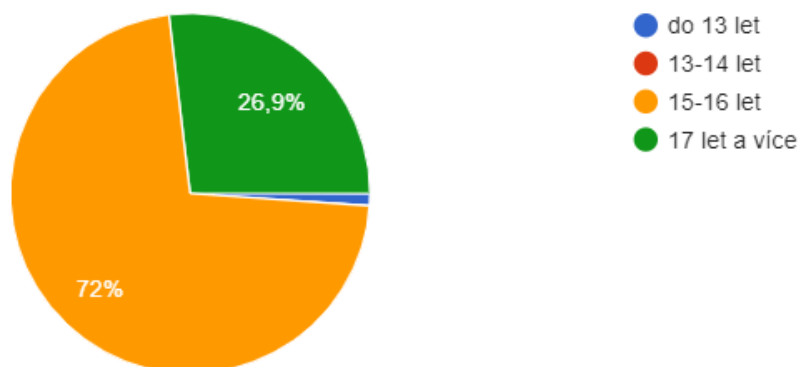
7.2 Průběh studie

V této části budou představeny výsledky průzkumu, které byly získány z dotazníků žáků, učitelů a rodičů.

7.2.1 Žáci

Při dotazu na věk byly získány výsledky dle Graf č. 1

Graf č. 1: Jaký je váš věk?

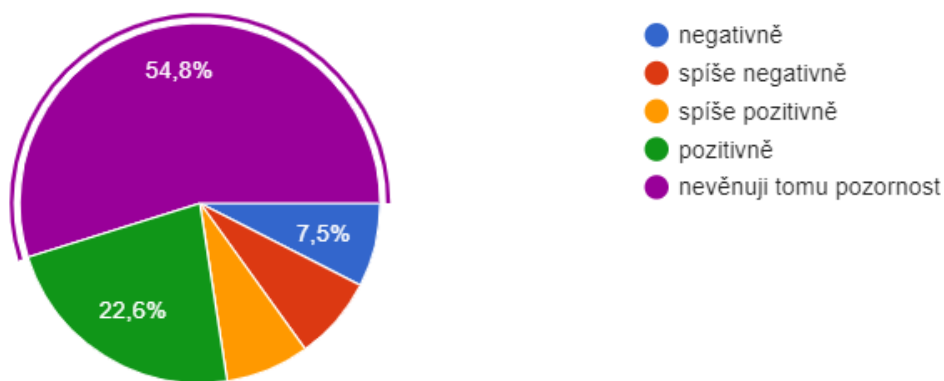

Zdroj: vlastní zpracování

Výzkumu se tedy zúčastnilo 1 % žáků mladších 13 let, 26,9 % žáků starších 17 let a nejvíce respondentů bylo ve věku 15-16 let (72 %).

Další otázka zněla: Co si myslíte o žácích s odlišnou genderovou identitou?

Graf č. 2: Co si myslíte o žácích s odlišnou genderovou identitou?

Zdroj: vlastní zpracování

Výsledky dle Graf č. 2 ukazují, že většina žáků (54,8 %) nevěnuje pozornost rozdílům v genderové identitě svých spolužáků. To může naznačovat, že je akceptují bez ohledu na jejich pohlaví a nehodnotí je podle tohoto kritéria.

Existuje však skupina těch (22,6 %), kteří mají pozitivní postoj k žákům s odlišnou genderovou identitou. To může znamenat, že podporují a respektují právo každého na jeho genderovou identitu a vytvářejí přátelskou atmosféru pro všechny.

Existuje také malá část žáků (7,5 %), kteří mají spíše negativní a odmítavé postoje k žákům s odlišnou genderovou identitou. To může naznačovat, že mají vůči tomuto tématu předsudky nebo projevují nepochopení.

Výsledky ukazují, že většina žáků nevěnuje pozornost genderové identitě svých spolužáků nebo k ní má pozitivní postoj, což přispívá k inkluzivnímu a podpůrnému školnímu prostředí.

Další otázka dle Graf č. 3: Experimentuje někdo z vašich přátel v současné době s osobní a sexuální identitou?

Graf č. 3: Experimentuje někdo z vašich přátel v současné době s osobní a sexuální identitou?

Zdroj: vlastní zpracování

33,3 % žáků uvedlo, že takové experimenty jsou v jejich prostředí běžné. To může naznačovat, že sexuální identita se mezi jejich vrstevníky stala otevřenějším a přijatelnějším tématem.

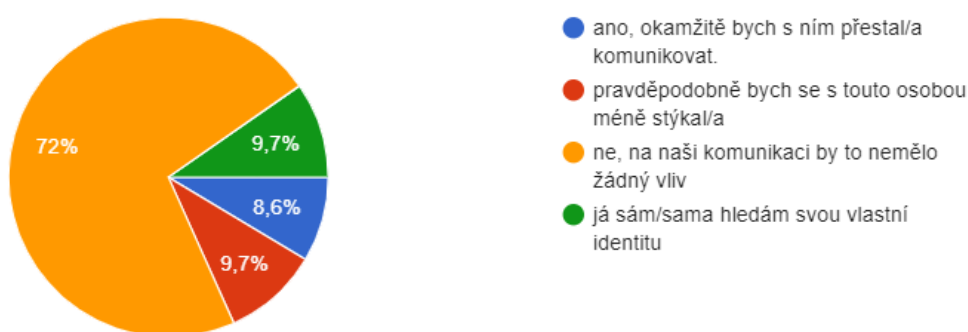
36,6 % žáků uvedlo, že zná jednoho nebo více těch, kteří experimentují s osobní a sexuální identitou. To může naznačovat, že ačkoli takové experimentování není v jejich prostředí normou, přesto se v určitém množství vyskytuje.

20,4 % žáků uvedlo, že v jejich okolí nejsou žádní známí, kteří by experimentovali s osobní a sexuální identitou. To může naznačovat, že buď žáci o takových případech nevědí, nebo se v jejich okolí takové experimenty skutečně nevyskytují.

9,7 % žáků uvedlo, že v jejich prostředí není zvykem o těchto tématech diskutovat. To může naznačovat, že sexuální identita je v jejich společnosti tabuizovaným tématem, nebo že se žáci rozhodli o ní nemluvit z vlastních osobních důvodů.

Další otázka zněla dle Graf č. 4: Kdybyste se dozvěděli, že jeden z vašich přátel v současné době experimentuje s osobní a sexuální identitou, ovlivnilo by to váš postoj k němu a vaše kontakty s ním nebo s ní?

Graf č. 4: Kdybyste se dozvěděli, že některý z vašich přátel v současné době experimentuje s osobní a sexuální identitou, ovlivnilo by to váš postoj k němu nebo k ní a vaše kontakty s ním nebo s ní?

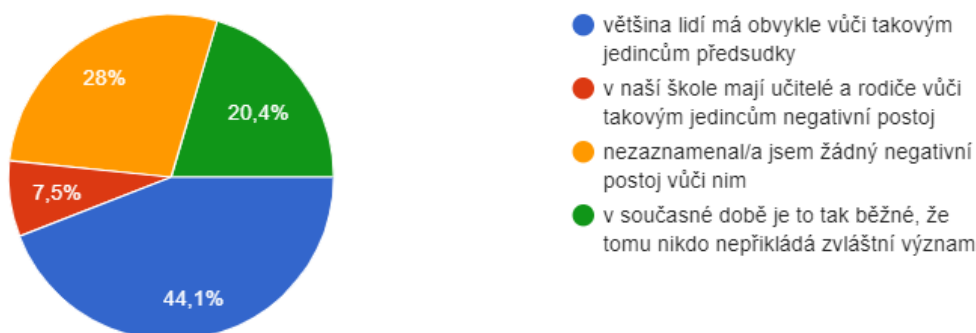
Zdroj: vlastní zpracování

Výsledky odpovědí žáků na otázku týkající se vlivu experimentování s osobní a sexuální identitou kamaráda na jejich postoje k němu a kontakt s ním jsou různorodé. 8,6 % žáků uvedlo, že by v takové situaci okamžitě přestali s dotyčným komunikovat. To naznačuje, že pro ně jsou takové experimenty nepřijatelné nebo jim způsobují nepříjemné pocity. 9,7 % žáků uvedlo, že by se s tímto kamarádem pravděpodobně stýkalo méně. Mohli by mít určité pochybnosti o tom, jak komunikovat s tím, kdo experimentuje s osobní a sexuální identitou, ale nebyli by připraveni zcela ukončit komunikaci. 72 % žáků uvedlo, že tyto experimenty by neměly ovlivnit jejich komunikaci s kamarádem. To naznačuje, že pro většinu žáků nejsou tyto otázky určující pro jejich postoj k lidem a udržování kontaktu s nimi. 9,7 % žáků uvedlo, že sami v současné době hledají svou vlastní identitu. To naznačuje, že mohou lépe porozumět kamarádovi, který experimentuje, a poskytnout mu podporu a pochopení.

Většina uvedla, že experimentování s osobní a sexuální identitou kamaráda by nemělo ovlivnit jejich postoj k němu a kontakt s ním, což svědčí o toleranci a otevřenosti mnoha žáků vůči rozmanitosti a zkoumání vlastní identity.

Další otázka dle Graf č. 5 zněla: Jaký postoj k těm, kteří v současné době experimentují s osobní a sexuální identitou, pozorujete ve společnosti?

Graf č. 5: Jaký postoj k těm, kteří v současnosti experimentují s osobní a sexuální identitou, pozorujete ve společnosti?

Zdroj: vlastní zpracování

Výsledky odpovědí na otázku týkající se postojů společnosti k těm, kteří experimentují s osobní a sexuální identitou, představují různorodé pohledy. Téměř polovina žáků (44,1 %) uvedla, že většina lidí má vůči těmto osobám předsudky. To může naznačovat přítomnost společenské diskriminace a nesouhlasu s experimentováním s identitou. 7,5 % žáků uvedlo, že učitelé a rodiče mají k těmto osobám negativní postoj. To může znamenat, že rodinné a školní prostředí není vždy vstřícné a akceptující experimenty s identitou. 28 % žáků uvedlo, že se s negativním postojem vůči těmto osobám nesešlo. Možná je jejich okolí tolerantnější a otevřenější k odlišnostem v identitě.

A konečně 20,4 % žáků uvedlo, že experimentování s osobní a sexuální identitou je v současné době tak běžné, že se nad ním nikdo příliš nezamýšlí. To může naznačovat posun ve veřejném mínění a širší akceptaci takových experimentů.

Odpovědi žáků obecně naznačují, že postoje společnosti k těm, kteří experimentují s osobní a sexuální identitou, jsou smíšené. Někteří lidé mají předsudky a negativní postoje, zatímco jiní jsou tolerantnější a přijímají je. Lze pozorovat posun v názorech, neboť někteří žáci poznamenávají, že takové experimentování se stalo běžnějším a obvyklejším.

Další otázka dle Graf č. 6: Jak se podle vás cítí ve společnosti člověk, který v současné době experimentuje s osobní a sexuální identitou?

Graf č. 6: Jak se podle vás cítí ve společnosti člověk, který v současné době experimentuje s osobní a sexuální identitou?

Zdroj: vlastní zpracování

Na základě výsledků odpovědí žáků lze vyvodit následující závěry:

9,9 % žáků se domnívá, že člověk, který experimentuje s osobní a sexuální identitou, se cítí ve společnosti opuštěný a zbytečný. To může souviset s nepochopením a negativním postojem ostatních.

17,6 % žáků si myslí, že takový člověk by měl své skutečné touhy skrývat. Tento názor pravděpodobně souvisí se stereotypy a předsudky, které jsou ve společnosti vůči sexuálním menšinám přítomny.

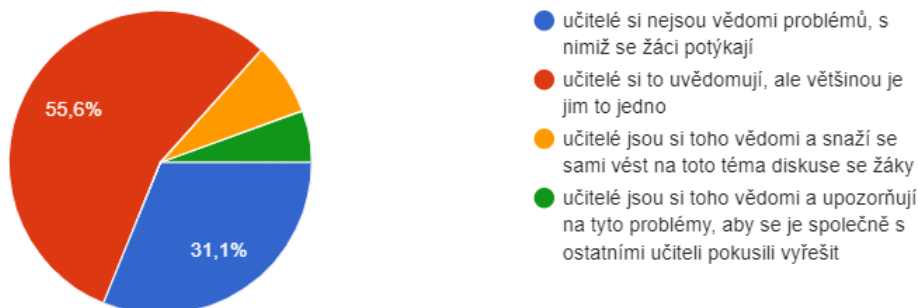
50,5 % žáků se domnívá, že lidé, kteří experimentují s osobní a sexuální identitou, mají tendenci se rozdělovat a vytvářet oddělené skupiny, protože je ostatní lidé ve společnosti nepochopí. To může naznačovat problémy s přijetím a podporou ze strany ostatních.

22 % žáků se domnívá, že tito lidé se stýkají s ostatními jako rovný s rovným a neskrývají své touhy a názory. To naznačuje pozitivní vnímání a podporu ze strany určité části společnosti.

Odpovědi žáků obecně naznačují různorodost názorů a postojů ve společnosti k lidem, kteří experimentují s osobní a sexuální identitou. Výsledky také poukazují na problémy nepochopení, nepřijetí a sociálního vyloučení.

Další otázka dle grafu č. 7 zněla: Do jaké míry jsou podle vašeho názoru učitelé ve vaší škole informováni o problémech, které mají žáci při experimentování s osobní a sexuální identitou?

Graf č. 7: Do jaké míry jsou podle vašeho názoru učitelé ve vaší škole informováni o problémech, které mají žáci při experimentování s osobní a sexuální identitou?

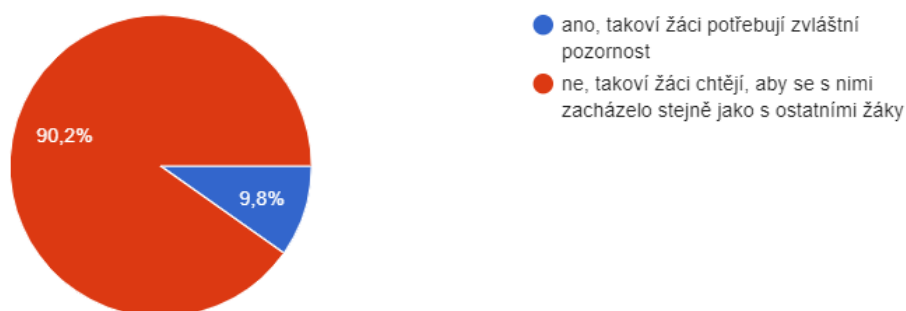

Zdroj: vlastní zpracování

Z výsledků vyplývá, že většina žáků se domnívá, že učitelé v jejich škole o otázkách osobní a sexuální identity buď nevědí, nebo se o ně nezajímají. To může znamenat, že žáci s těmito otázkami bojují sami, bez podpory učitelů. Někteří žáci se domnívají, že učitelé o těchto otázkách vědí a snaží se o nich s žáky diskutovat. Ještě menší počet žáků se domnívá, že učitelé o těchto problémech vědí a volají ostatní učitele ke společnému rozhodování. Výsledky tedy naznačují, že škola nevěnuje dostatečnou pozornost problémům sexuální a osobní identity žáků a potřebuje větší pozornost a podporu ze strany pedagogického sboru.

Další otázka zněla: Myslíte si, že by učitelé měli mít zvláštní přístup k žákům, kteří v současné době experimentují s osobní a sexuální identitou?

Graf č. 8: Myslíte si, že by učitelé měli mít zvláštní přístup k žákům, kteří v současné době experimentují s osobní a sexuální identitou?

Zdroj: vlastní zpracování

Výsledky dle grafu č. 8 ukazují, že většina žáků (75,6 %) se domnívá, že učitelé mají věnovat zvláštní pozornost těm, kteří experimentují s osobní a sexuální identitou. To

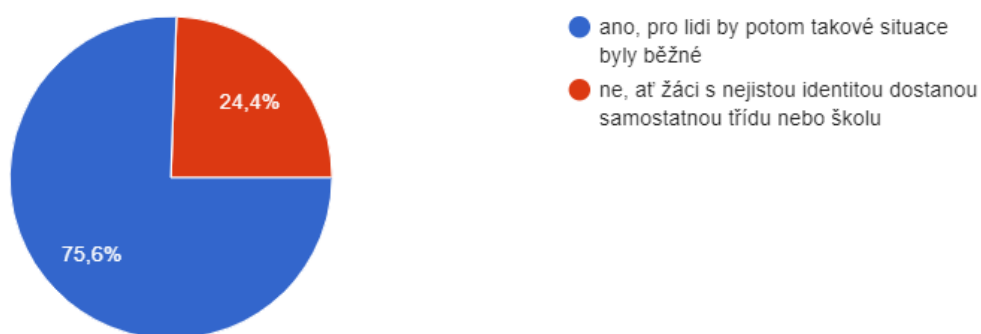
svědčí o pochopení potřeb a charakteristik těchto žáků a o snaze vytvořit pro ně bezpečné a podpůrné vzdělávací prostředí.

Existuje však také menšina žáků (24,4 %), kteří se domnívají, že tito žáci chtějí, aby se s nimi zacházelo stejně jako s ostatními, což může naznačovat touhu těchto žáků po rovnosti a nediskriminaci.

Je důležité najít rovnováhu mezi individuálním přístupem a respektem k jedinečnosti každého žáka a zároveň vytvořit rovné podmínky pro všechny. Učitelé mohou zaujmout různé přístupy v závislosti na konkrétní situaci a přání žáků.

Další otázka zněla: Myslíte si, že je třeba podniknout více kroků, aby se tato informace dostala k dalším lidem?

Graf č. 9: Myslíte si, že je třeba podniknout kroky k tomu, aby se tato informace dostala k dalším lidem?

Zdroj: vlastní zpracování

Z výsledků z grafu č. 9 vyplývá, že většina žáků se domnívá, že je třeba podniknout více kroků, aby se o experimentování žáků s osobní identitou dozvědělo více lidí (75,6 %). Domnívají se, že lidé experimentující s osobní a sexuální identitou jsou stejní jako ostatní, a proto by jim měla být poskytnuta podpora a pochopení.

Existuje však také malý podíl žáků (24,4 %), kteří se domnívají, že žáci s nejednoznačnou identitou by měli být odděleni od ostatních a umístěni do samostatné třídy nebo školy. To může naznačovat, že někteří žáci mohou vůči takovým lidem pociťovat nepochopení.

Výsledky tak ukazují různorodost názorů žáků na další opatření potřebná k tomu, aby se o žácích experimentujících s osobní identitou dozvědělo více lidí.

Další otázka zněla: Myslíte si, že je vaše škola pro žáky bezpečným místem pro experimentování s osobní a sexuální identitou?

Graf č. 10: Myslíte si, že je vaše škola pro žáky bezpečným místem pro experimentování s osobní a sexuální identitou?

Zdroj: vlastní zpracování

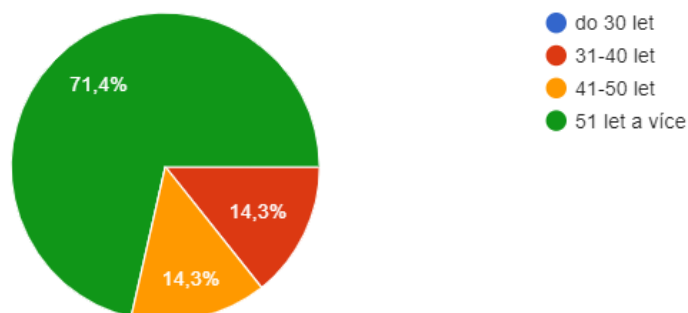
Z grafu č. 10 vyplívá, že 32,2 % žáků se domnívá, že jejich škola s tím nemá problém a je bezpečným místem pro experimentování s identitou. 28,9 % žáků se domnívá, že jejich škola není místem, kde se nemusejí bát projevit své tužby a preference. 22,2 % žáků se domnívá, že jejich škola je bezpečným místem pro všechny bez ohledu na jejich identitu. 16,7 % žáků uvádí, že mnoho žáků a učitelů ve škole respektuje všechny identity a snaží se předcházet diskriminaci.

Výsledky tedy naznačují, že existují různé názory na bezpečnost experimentování s osobní a sexuální identitou ve škole. Značná část žáků a učitelů však chce podporovat a respektovat všechny identity a předcházet diskriminaci.

7.2.2 Učitelé

Při dotazu na věk byly získány následující výsledky.

Graf č. 11: Jaký je váš věk?

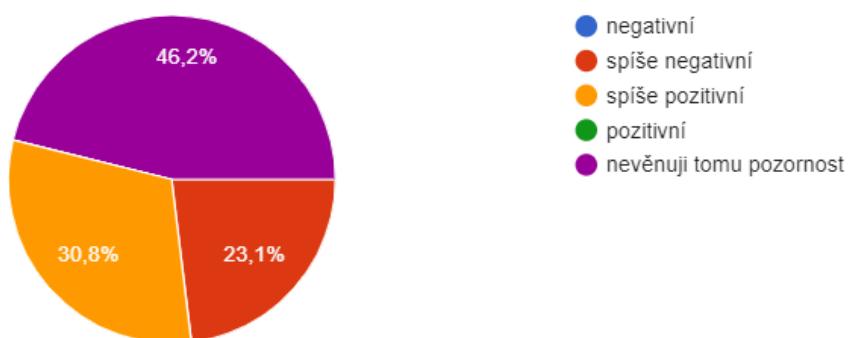

Zdroj: vlastní zpracování

Výzkumu se dle grafu č. 11 zúčastnilo 14,3 % učitelů ve věku 31 až 40 let, 14,3 % učitelů ve věku 41 až 50 let a 71,4 % učitelů ve věku 51 a více let.

Další otázka zněla: Jak se stavíte k tomu, že na škole, kde učíte, jsou žáci s odlišnou genderovou identitou?

Graf č. 12: Jak se stavíte k tomu, že na škole, kde učíte, jsou žáci s odlišnou genderovou identitou?

Zdroj: vlastní zpracování

Z výsledků odpovědí učitelů na otázku postoje k žákům s odlišnou genderovou identitou lze dle grafu č. 12 vyvodit následující závěry.

Žádný z dotázaných učitelů nemá vyloženě negativní postoj k přítomnosti žáků s odlišnou genderovou identitou. Spíše negativní postoj k této skutečnosti má 23,1 % učitelů, což může znamenat, že jejich identitu plně nepřijímají, ale obecně vůči nim nevyjadřují antipatie či odpor. 30,8 % respondentů má spíše pozitivní postoj k žákům s

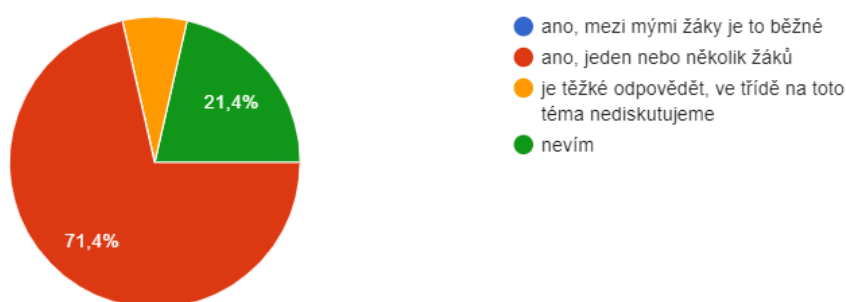
odlišnou genderovou identitou, což lze interpretovat jako projev pochopení a podpory jejich práv.

Žádný z učitelů nevyjádřil vyloženě pozitivní postoj k přítomnosti žáků s odlišnou genderovou identitou. 46,2 % dotázaných učitelů uvedlo, že tomu nevěnují pozornost, což lze interpretovat jako neutrální postoj bez zvláštních emocionálních reakcí.

Většinu dotázaných učitelů tedy není přítomnost žáků s odlišnou genderovou identitou lhostejná, i když přesné procento těch, kteří je podporují či nepodporují, není uvedeno.

Další otázka zněla: Jsou ve vaší třídě žáci, kteří v současné době experimentují s osobní a sexuální identitou?

Graf č. 13: Jsou ve vaší třídě žáci, kteří v současné době experimentují s osobní a sexuální identitou?

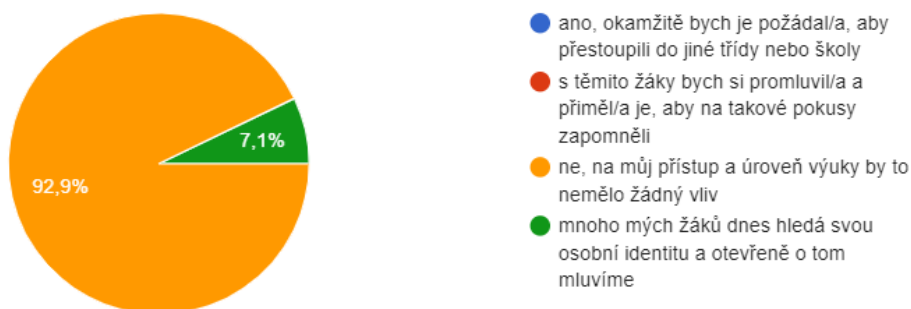
Zdroj: vlastní zpracování

Běžné mezi mými žáky: procento učitelů, kteří uvedli, že je to mezi jejich žáky běžné, bylo 0 %. Ano, jeden nebo více žáků: procento učitelů, kteří uvedli, že v jejich třídě je jeden nebo více těch, kteří v současné době experimentují s osobní a sexuální identitou, bylo 71,4 %. Na tuto otázku je obtížné odpovědět, ve třídě se o tom nebavíme: procento učitelů, pro které bylo obtížné na tuto otázku odpovědět, protože se takové téma v jejich třídě neprobírá, bylo 7,1 %. Nevím: procento učitelů, kteří uvedli, že nevědí, zda v jejich třídě jsou žáci, kteří experimentují s osobní a sexuální identitou, bylo 21,4 %.

Většina učitelů tedy potvrdila přítomnost žáků, kteří experimentují s osobní a sexuální identitou, ve své třídě (71,4 %), malá část učitelů měla potíže s odpovědí nebo se tímto tématem nezabývala (7,1 %) a někteří nevěděli (21,4 %).

Další otázka zněla: Kdybyste zjistili, že jeden z vašich žáků v současné době experimentuje s osobní a sexuální identitou, ovlivnilo by to váš vztah k němu a vaši komunikaci s ním?

Graf č. 14: Kdybyste zjistili, že jeden z vašich žáků v současné době experimentuje s osobní a sexuální identitou, ovlivnilo by to váš vztah k němu a vaši komunikaci s ním?

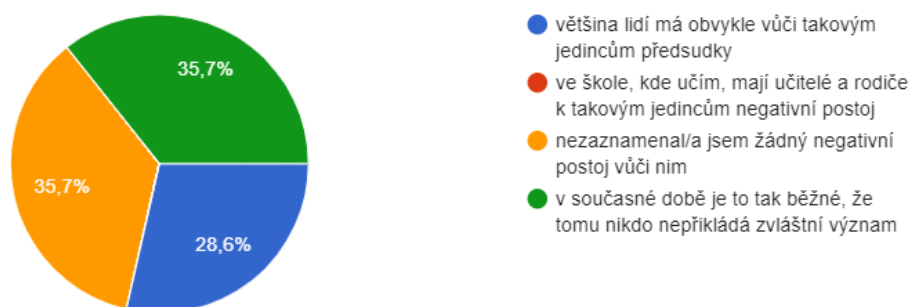

Zdroj: vlastní zpracování

Výsledky dle grafu č. 14 ukazují, že většina učitelů je přesvědčena, že informace o experimentování s osobní a sexuální identitou žáka nijak neovlivní jejich vztah a komunikaci s ním. Domnívají se, že jejich přístup a úroveň výuky nejsou těmito faktory ovlivněny, a jsou ochotni své žáky v hledání vlastní identity podporovat. Někteří učitelé však uvádějí, že jejich žáci o své osobní identitě diskutují, což může naznačovat, že svou identitu zkoumají otevřenějším způsobem.

Další otázka zněla: Jaký postoj k těm, kteří v současné době experimentují s osobní a sexuální identitou, pozorujete ve společnosti?

Graf č. 15: Jaký postoj k těm, kteří v současné době experimentují s osobní a sexuální identitou, pozorujete ve společnosti?

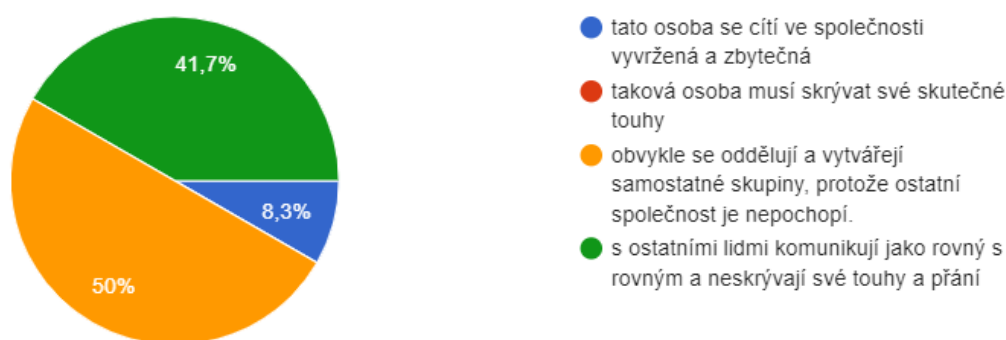
Zdroj: vlastní zpracování

Výsledky průzkumu ukazují, že 28,6 % učitelů pozoruje předsudky většiny lidí vůči těm, kteří experimentují s osobní a sexuální identitou. Odpovědi učitelů a rodičů ve škole, kde byl průzkum proveden, neodrážejí negativní postoj k těmto osobnostem (0 %). Někteří učitelé (35,7 %) uvádějí, že negativní postoje vůči této kategorii lidí

nezaznamenali. Dalších 35,7 % učitelů se domnívá, že v dnešní době je experimentování s osobní a sexuální identitou natolik rozšířené, že mu nikdo nevěnuje velkou pozornost. Tyto výsledky potvrzují, že ve společnosti existují různé postoje k lidem, kteří experimentují s osobní a sexuální identitou.

Další otázka zněla: Jak se podle vás cítí ve společnosti člověk, který v současné době experimentuje s osobní a sexuální identitou?

Graf č. 16: Jak se podle vás cítí ve společnosti člověk, který v současné době experimentuje s osobní a sexuální identitou?

Zdroj: vlastní zpracování

Výsledky odpovědí z grafu č. 16 ukazují různé pohledy učitelů na to, jak se ve společnosti cítí člověk, který experimentuje s osobní a sexuální identitou. 8,3 % učitelů se domnívá, že se takový člověk cítí ostrčený a zbytečný. To znamená, že tito učitelé vidí negativní důsledky a sociální izolaci takové osoby. Žádný z učitelů si nemyslí, že taková osoba by měla skrývat své skutečné touhy. To ukazuje, že žádný učitel nepodporuje myšlenku skrývání a potlačování osobních tužeb a identity. 50 % učitelů se domnívá, že lidé, kteří experimentují s osobní a sexuální identitou, mají tendenci se oddělovat a vytvářet samostatné skupiny, protože ostatní lidé ve společnosti je nepochopí. To naznačuje, že tito učitelé vidí ve společnosti určitou míru sociální diskriminace a nesouhlasu. 41,7 % učitelů se domnívá, že taková lidé komunikují s ostatními jako rovný s rovným a neskrývají své touhy a preference. To znamená, že tito učitelé podporují otevřenou komunikaci a přijetí těch, kteří experimentují s osobní a sexuální identitou.

Další otázka zněla: Jak pracujete se žáky, kteří se setkávají s netolerancí a diskriminací ze strany vrstevníků nebo dospělých?

Graf č. 17: Jak pracujete se žáky, kteří se setkávají s netolerancí a diskriminací ze strany vrstevníků nebo dospělých?

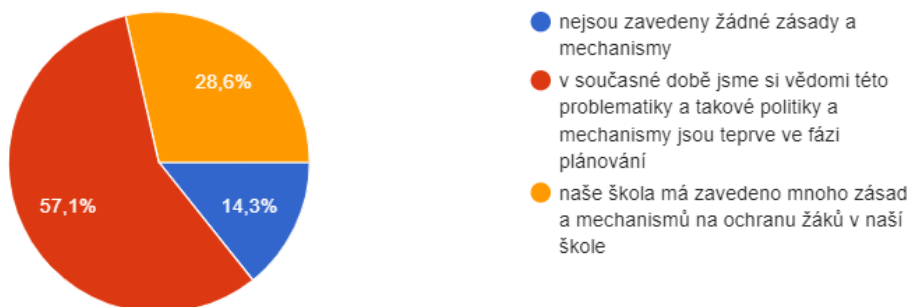
Zdroj: vlastní zpracování

21,4 % učitelů neví, kdy se jejich žáci setkávají s netolerancí nebo diskriminací ze strany vrstevníků nebo dospělých. To může být způsobeno tím, že učitelé těmto problémům nevěnují vždy pozornost nebo jim žáci tyto informace nesdělují. 7,1 % učitelů o takových situacích ví, ale snaží se do nich nezasahovat. Důvodem mohou být různé důvody, například učitelé si mohou myslet, že by se žáci měli s těmito problémy vypořádat sami, nebo se domnívají, že jejich zásah může situaci zhoršit.

O takových situacích se snaží se svými žáky diskutovat 42,9 % učitelů. To ukazuje, že tito učitelé přikládají problémům netolerance a diskriminace velký význam a snaží se svým žákům pomoci takové situace pochopit a najít vhodná řešení. 28,6 % učitelů spolupracuje s ostatními učiteli při řešení sporů mezi žáky. To ukazuje, že tito učitelé si uvědomují důležitost spolupráce a společného úsilí v boji proti netoleranci a diskriminaci, zejména pokud jde o konflikty mezi žáky.

Další otázka zněla: Jaké strategie a mechanismy před obtěžováním a negativním vlivem ze strany ostatních žáků nebo zaměstnanců jsou ve škole zavedeny na ochranu žáků experimentujících s osobní a sexuální identitou?

Graf č. 18: Jaké strategie a mechanismy před obtěžováním a negativním vlivem ze strany ostatních žáků nebo zaměstnanců jsou ve škole zavedeny na ochranu žáků experimentujících s osobní a sexuální identitou?

Zdroj: vlastní zpracování

Odpověď „nejsou zavedeny žádné zásady a mechanismy“ (14,3 %): V tomto případě učitelé uznávají, že v současné době neexistují žádné konkrétní zásady nebo mechanismy na ochranu žáků experimentujících s osobní a sexuální identitou. To může znamenat, že ve škole dosud nebyly vypracovány vhodné postupy nebo tomu není věnována dostatečná pozornost.

Odpověď „jsou teprve ve fázi plánování“ (57,1 %): Tato odpověď naznačuje, že škola si je vědoma této problematiky a pracuje na vytvoření zásad a mechanismů na ochranu žáků experimentujících s osobní a sexuální identitou před obtěžováním a negativními vlivy ze strany ostatních žáků a zaměstnanců. Je možné, že škola je v procesu plánování a vytváření vhodných postupů.

Odpověď „existuje mnoho zásad a mechanismů pro ochranu žáků“ (28,6 %): Tato odpověď naznačuje, že škola již má více zásad a mechanismů pro ochranu žáků, kteří experimentují s osobní a sexuální identitou. To může zahrnovat politiku nulové tolerance negativního chování a obtěžování, poskytování školení a vzdělávání pro žáky i zaměstnance, vytváření bezpečného prostoru a podpory pro takové žáky a poskytování anonymních možností komunikace a podpory duševního zdraví.

Všechny tyto odpovědi naznačují různou úroveň pozornosti a znalostí učitelů ohledně strategií a mechanismů ochrany žáků v této oblasti. Politika, mechanismy a podpora ze strany školy hraje důležitou roli při vytváření bezpečného a podpůrného prostředí pro všechny žáky.

Další otázka zněla: Myslíte si, že je třeba podniknout více kroků, aby se tato informace dostala k dalším lidem?

Graf č. 19: Myslíte si, že je třeba podniknout kroky k tomu, aby se tato informace dostala k dalším lidem?

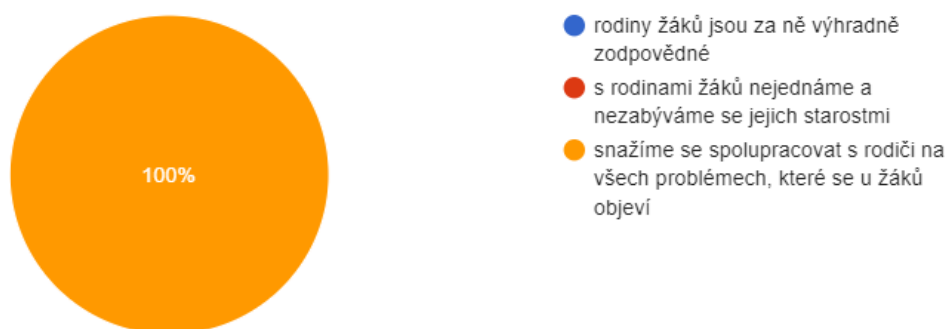

Zdroj: vlastní zpracování

100 % učitelů se domnívá, že k předání informací většímu počtu lidí jsou zapotřebí další opatření. Žádný učitel tedy nesouhlasí s tím, že žáci s nejasnou identitou by měli být segregováni a umístěni do samostatné třídy nebo školy.

Další otázka zněla: Jakou roli podle vás hrají rodiny žáků v podpoře jejich procesu experimentování s osobní a sexuální identitou a jak škola v této oblasti s rodiči pracuje?

Graf č. 20: Jakou roli podle vás hrají rodiny žáků v podpoře jejich procesu experimentování s osobní a sexuální identitou a jak škola v této oblasti s rodiči pracuje?

Zdroj: vlastní zpracování

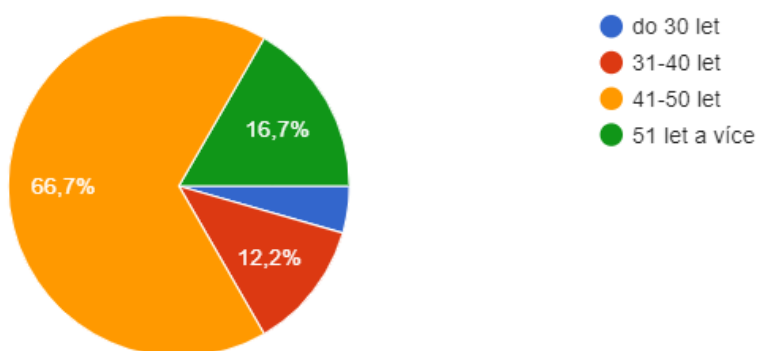
Odpovědi učitelů na otázku o úloze rodin žáků při podpoře jejich procesu experimentování s osobní a sexuální identitou a také o interakci školy s rodiči v této oblasti ukazují následující: žádný z učitelů se nedomnívá, že důležitou roli v podpoře procesu experimentování žáků s osobní a sexuální identitou mají pouze rodiny žáků.

Žádný z učitelů také nevedl, že s rodinami žáků nejedná a nezajímá se o jejich starosti. 100 % učitelů však uvádí, že spolupracují s rodiči, aby žákům poskytli otevřené prostředí a podporu při experimentování s osobní a sexuální identitou. To naznačuje, že škola uznává důležitost zapojení rodičů v této oblasti a chce s nimi spolupracovat na podpoře jejich dětí.

7.2.3 Rodiče

Při dotazu na věk byly získány následující výsledky.

Graf č. 21: Jaký je váš věk?

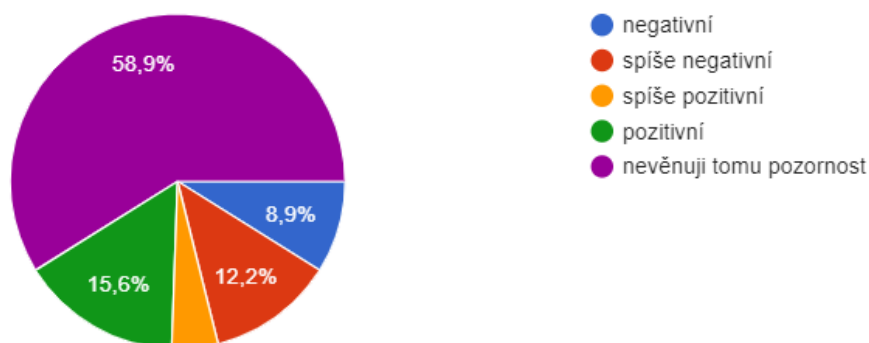

Zdroj: vlastní zpracování

Studie se dle grafu č. 21 zúčastnilo 7 % rodičů ve věku do 30 let, 12,2 % byli rodiče ve věku od 31 do 40 let, 66,7 % rodičů ve věku od 41 do 50 let a 16,7 % rodičů ve věku nad 51 let.

Další otázka zněla: Jak se stavíte k tomu, že ve škole jsou žáci s různou genderovou identitou?

Graf č. 22: Jak se stavíte k tomu, že ve škole jsou žáci s různou genderovou identitou?

Zdroj: vlastní zpracování

Na základě odpovědí rodičů na otázku, jak vnímají přítomnost žáků s odlišnou genderovou identitou ve škole, byly získány následující výsledky: Negativní: 8,9 % rodičů vyjádřilo jednoznačně negativní postoj. Spíše negativní: 12,2 % rodičů má k této situaci spíše negativní postoj. Spíše pozitivní: 4,4 % rodičů vyjádřilo postoj, který by se dal označit za vcelku pozitivní. Pozitivní: 15,6 % rodičů má jednoznačně pozitivní postoj k tomu, že jejich děti mají spolužáky s odlišnou genderovou identitou. Nevěnuji tomu pozornost: 58,9 % rodičů uvedlo, že ve škole nevěnují pozornost rozdílům v genderové identitě.

Další otázka zněla: Jak se stavíte k tomu, že vaše dítě má spolužáky experimentující s genderovou identitou?

Graf č. 23: Má vaše dítě spolužáky nebo kamarády experimentující s genderovou identitou?

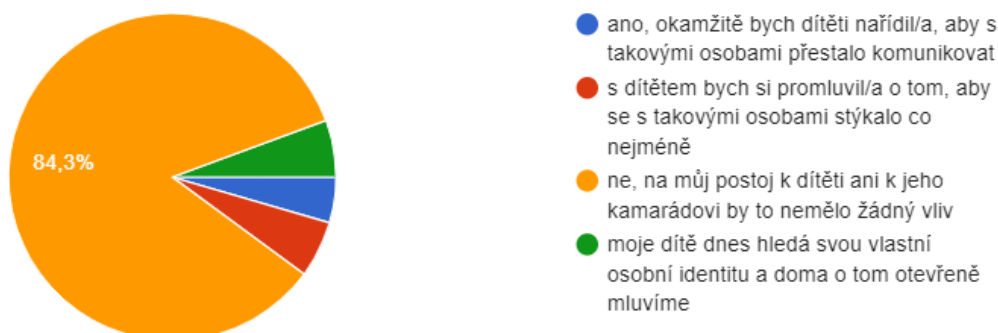

Zdroj: vlastní zpracování

23,6 % rodičů uvedlo, že experimentování s osobní a sexuální identitou je mezi vrstevníky jejich dítěte běžné. To naznačuje, že takové experimenty jsou v prostředí dítěte zcela běžné. 28,1 % rodičů si všimlo, že jeden nebo více známých jejich dítěte v současné době experimentuje s osobní a sexuální identitou. To naznačuje, že dítě je v kontaktu s lidmi, kteří aktivně zkoumají jeho identitu. 30,3 % rodičů uvedlo, že v okolí jejich dítěte nikdo takový není. To může znamenat, že takové experimenty nejsou v prostředí dítěte běžné nebo že jim dítě ještě nevěnuje pozornost. 18 % rodičů uvedlo, že dítě o tom s nimi nehovoří. Může to být proto, že dítě ještě necítí potřebu diskutovat o osobní a sexuální identitě s rodiči, nebo existují jiné důvody, proč takové informace nesdílí.

Další otázka zněla: Pokud byste zjistili, že některý ze spolužáků nebo přátel vašeho dítěte právě experimentuje se svou osobní a sexuální identitou, ovlivnilo by vás to nějakým způsobem?

Graf č. 24: Pokud byste zjistili, že některý ze spolužáků nebo přátel vašeho dítěte právě experimentuje se svou osobní a sexuální identitou, ovlivnilo by vás to nějakým způsobem?

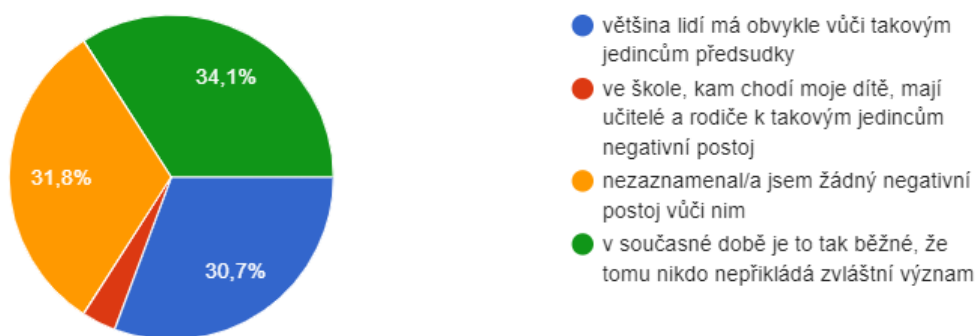
Zdroj: vlastní zpracování

Většina rodičů (84,3 %) uvádí, že zjištění, že některý z kamarádů jejich dítěte experimentuje se svou osobní a sexuální identitou, by nemělo vliv na to, co cítí ke svému dítěti nebo k jeho kamarádům. To ukazuje na otevřenost a toleranci těchto rodičů vůči odlišnostem a touhu podporovat své děti bez ohledu na jejich osobní rozhodnutí. Někteří rodiče (5,6 %) uvádějí, že by o tom v takovém případě s dítětem mluvili. To naznačuje jejich touhu diskutovat a porozumět tomuto tématu a poskytovat dětem informace a podporu. Stejně množství, tedy 5,6 % rodičů uvádí, že jejich dítě hledá svou osobní a sexuální identitu a doma o tom otevřeně mluví. To představuje rodinné prostředí, kde sebevyjádření dítěte je podporováno. Pouze 4,5 % rodičů uvedlo, že by své dítě okamžitě poučili, aby se s těmito známými přestalo stýkat. To naznačuje možnou averzi k myšlence

experimentování s osobní a sexuální identitou a touhu omezit interakce dítěte s takovými lidmi.

Další otázka zněla: Jaký postoj k těm, kteří v současné době experimentují s osobní a sexuální identitou, pozorujete ve společnosti?

Graf č. 25: Jaký postoj k těm, kteří v současné době experimentují s osobní a sexuální identitou, pozorujete ve společnosti?

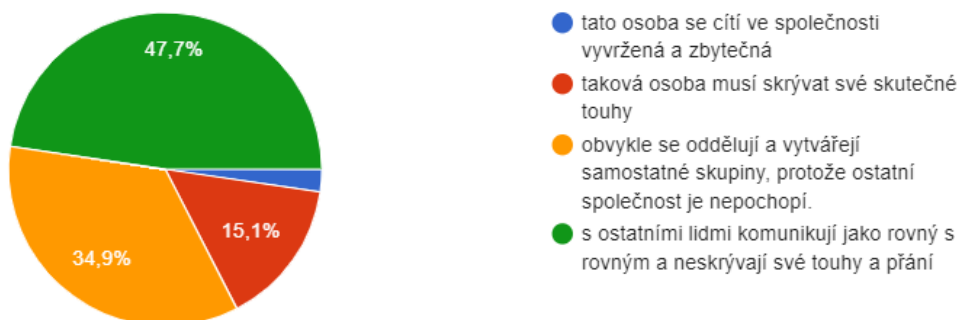
Zdroj: vlastní zpracování

Výsledky odpovědí rodičů na otázku, jaký postoj k lidem experimentujícím s osobní a sexuální identitou pozorují ve společnosti, ukazují na různorodost názorů. Většina rodičů (30,7 %) uvádí, že většina lidí má stále předsudky a negativní postoje vůči jedincům, kteří experimentují s osobní a sexuální identitou. Malá část rodičů (3,4 %) uvádí, že ve škole, kam chodí jejich dítě, mají učitelé a další rodiče k takovýmto jedincům negativní postoj. Významná skupina rodičů (31,8 %) uvádí, že žádný negativní postoj vůči těmto lidem nevidí a konstatuje, že společnost se stává tolerantnější a otevřenější. Někteří rodiče (34,1 %) se domnívají, že experimentování s osobní a sexuální identitou je v současné době tak běžné, že mu většina lidí nepřikládá velký význam.

Výsledky tedy naznačují, že postoj společnosti vůči lidem experimentujícím s osobní a sexuální identitou je různý a může být jak negativní, tak tolerantní.

Další otázka zněla: Jak se podle vás cítí ve společnosti člověk, který v současnosti experimentuje s osobní a sexuální identitou?

Graf č. 26: Jak se podle vás cítí ve společnosti člověk, který v současnosti experimentuje s osobní a sexuální identitou?

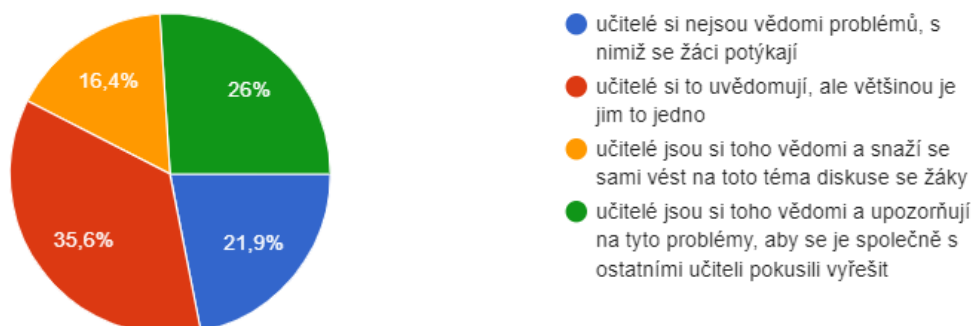

Zdroj: vlastní zpracování

Rodiče, kteří věří, že člověk, který experimentuje s osobní a sexuální identitou, se cítí vyřazený ze společnosti a bezcenný, tvořili 2,3 % z celkového počtu dotázaných rodičů. 15,1 % rodičů se navíc domnívá, že by takový člověk měl skrývat své skutečné touhy. 34,9 % rodičů se domnívá, že takoví lidé se obvykle oddělují a tvoří samostatné skupiny, protože jim ostatní ve společnosti nerozumějí. Největší část, 47,7 % rodičů, se však domnívá, že takoví lidé komunikují s ostatními lidmi za stejných podmínek a neskrývají své touhy a preference.

Další otázka zněla: Do jaké míry si podle vašeho názoru učitelé ve škole, kterou navštěvuje vaše dítě, uvědomují problémy, které mají žáci experimentující s osobní a sexuální identitou?

Graf č. 27: Do jaké míry si podle vašeho názoru učitelé ve škole, kterou navštěvuje vaše dítě, uvědomují problémy, které mají žáci experimentující s osobní a sexuální identitou?

Zdroj: vlastní zpracování

Výsledky ukazují, že 21,9 % rodičů se domnívá, že učitelé si nejsou vědomi problémů souvisejících s osobní a sexuální identitou a žáci jsou nuceni je řešit sami. 35,6 % rodičů se domnívá, že učitelé si tyto problémy uvědomují, ale nevěnují jim dostatečnou pozornost. 16,4 % rodičů se domnívá, že učitelé si uvědomují problémy a snaží se na toto téma se žáky diskutovat. 26 % rodičů věří, že učitelé si uvědomují tyto problémy a podněcují ostatní učitele ke společnému řešení.

Další otázka zněla: Myslíte si, že by učitelé měli mít zvláštní přístup k žákům, kteří experimentují s osobní a sexuální identitou?

Graf č. 28: Myslíte si, že by učitelé měli mít zvláštní přístup k žákům, kteří experimentují s osobní a sexuální identitou?

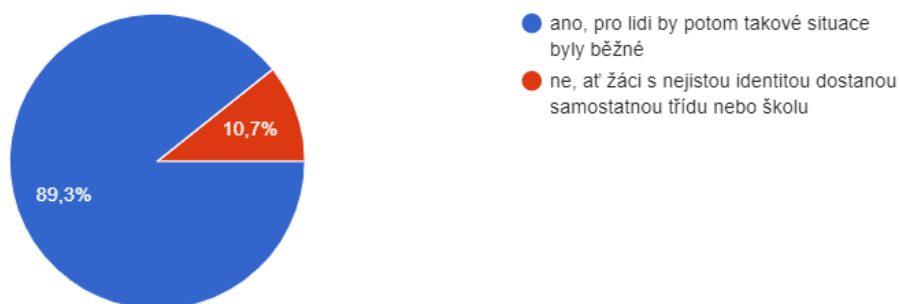

Zdroj: vlastní zpracování

Podle výsledků se pouze 6,8 % rodičů domnívá, že by učitelé měli mít zvláštní přístup k žákům, kteří v současnosti experimentují se svou osobní a sexuální identitou. Zbývajících 93,2 % rodičů si myslí, že s takovými žáky by se mělo zacházet stejně jako s ostatními žáky.

Další otázka zněla: Myslíte si, že je třeba podniknout kroky k tomu, aby se tato informace dostala k dalším lidem?

Graf č. 29: Myslíte si, že je třeba podniknout kroky k tomu, aby se tato informace dostala k dalším lidem?

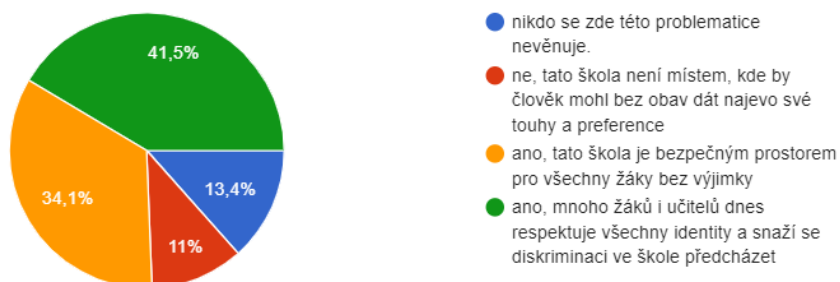

Zdroj: vlastní zpracování

Výsledky ukazují, že 89,3 % rodičů se domnívá, že je třeba podniknout kroky, aby bylo osloveno více lidí. Věří, že na základě toho se lidé s nejasněnou identitou budou cítit normálně a budou patřit do většinové společnosti. 10,7 % rodičů se však domnívá, že žáci s nejasněnou identitou by měli být umístěni do samostatné třídy nebo školy. To naznačuje, že tito rodiče věří, že je důležité oddělit žáky na základě jejich identity. Výsledky ukazují, že většina rodičů uznává potřebu akcí na podporu povědomí a podpory pro lidi s nejasněnou identitou, ale existuje malá skupina, která dává přednost segregaci žáků na základě jejich identity.

Další otázka zněla: Myslíte si, že škola, kterou navštěvuje vaše dítě, je bezpečným místem pro experimentování s osobní a sexuální identitou?

Graf č. 30: Myslíte si, že škola, kterou navštěvuje vaše dítě, je bezpečným místem pro experimentování s osobní a sexuální identitou?

Zdroj: vlastní zpracování

Výsledky ukazují, že 13,4 % rodičů si myslí, že tomuto tématu se zde nikdo nevěnuje. 11 % se domnívá, že škola není bezpečným místem, kde mohou být žáci sami

sebou beze strachu a studu. Na druhou stranu 34,1 % rodičů věří, že škola je bezpečným místem pro všechny žáky bez ohledu na jejich identitu. Dalších 41,5 % věří, že žáci i učitelé v této škole respektují všechny identity a jsou odhodláni předcházet diskriminaci.

Tato data ukazují, že většina rodičů vnímá školu, kterou navštěvuje jejich dítě, jako bezpečné místo, kde se žáci mohou cítit pohodlně a nebojí se být sami sebou. Stále však existuje řada rodičů, kteří vidí problémy či pochybnosti ohledně projevoování identity svých dětí ve škole.

7.2.4 Výsledky průzkumu

Obecné závěry z výsledků průzkumu umožňují učinit následující tvrzení:

1. Většina žáků nevěnuje pozornost genderové identitě svých spolužáků a přijímá je bez ohledu na tuto charakteristiku. To naznačuje, že neposuzují lidi na základě jejich pohlaví a jsou tolerantní k rozmanitosti.

2. Většina žáků uvádí, že experimentování s identitou jiných lidí by nemělo ovlivnit postoje a kontakty s nimi. To naznačuje, že jsou tolerantní a otevření k rozmanitosti a jsou ochotni přijímat lidi, kteří zkoumají svou vlastní identitu.

3. Odpovědi žáků naznačují nejednoznačný postoj společnosti k experimentům s identitou. Někteří lidé projevují vůči takovým experimentům předsudky a negativní postoje, jiní jsou naopak tolerantnější a akceptující. Lze však zaznamenat posun v názoru, protože někteří žáci poznamenávají, že takové experimenty se staly běžnějšími.

4. Odpovědi žáků naznačují různorodost názorů a postojů ve společnosti k lidem experimentujícím s osobní a sexuální identitou. Výsledky také poukazují na problémy nepochopení, nepřijetí a na problémy sociálního vyloučení, které tito lidé zažívají.

Zjištění naznačují, že v moderní společnosti existuje řada názorů, postojů a problémů týkajících se experimentování s osobní a sexuální identitou. To otevírá prostor pro další výzkum a hlubší pochopení tohoto fenoménu.

Výsledky průzkumu ukazují, že většina učitelů podporuje žáky s odlišnou genderovou identitou a je ochotna je podporovat při hledání jejich osobní identity. Někteří učitelé však mají omezené znalosti o podpoře v této oblasti, což zdůrazňuje potřebu dalšího vzdělávání a informovanosti učitelů. Většina učitelů se také domnívá, že experimentování s identitou žáků by nemělo ovlivňovat vztahy a interakce s nimi. Někteří učitelé uvádějí, že žáci aktivně diskutují o své osobní identitě, což může být známkou otevřenějšího zkoumání a sebeobjevování. Na základě výsledků průzkumu lze usoudit,

že je důležité vytvořit bezpečné a vstřícné prostředí pro všechny žáky a také potřebu šíření informací a podpory v této oblasti.

Závěry, které lze vyvodit na základě výsledků průzkumu mezi rodiči, souvisí s jejich postojem k experimentům s osobní identitou mezi vrstevníky jejich dětí. Většina rodičů (58,9 %) uvedla, že nevěnují pozornost přítomnosti spolužáků s odlišnou genderovou identitou ve škole. To naznačuje určitou toleranci a přijímání rozmanitosti v genderové identitě mezi dětmi.

Zhruba čtvrtina rodičů (24,4 %) však vyjádřila negativní postoj k experimentům s osobní identitou svých dětí. To naznačuje, že existují lidé, kteří neakceptují rozmanitost v genderové identitě a mohou v tomto případě cítit strach nebo zmatek.

Kromě toho má o něco více než 20 % rodičů pozitivní nebo spíše pozitivní postoj k přítomnosti rozmanitosti v genderové identitě mezi spolužáky svých dětí. To naznačuje, že existuje určitá podpora a přijetí takových experimentů ze strany rodičů.

Někteří rodiče (2,3 %) se také domnívají, že lidé, kteří experimentují s osobní identitou, se cítí vyřazení ze společnosti a zbyteční. To naznačuje negativních přesvědčení a předsudky spojené s experimenty s identitou.

Průzkum rovněž zjišťoval postoje rodičů vůči učitelům. Téměř 22 % rodičů se domnívá, že učitelé si nejsou vědomi problémů souvisejících s osobní identitou a žáci jsou ponecháni, aby se s nimi vypořádali sami. To ukazuje na potřebu posílit vzdělávací programy na podporu a informování učitelů o tomto tématu.

Zajímavé je, že asi 35,6 % rodičů se domnívá, že učitelé si tyto problémy uvědomují, ale nevěnují jim dostatečnou pozornost. To dokazuje potřebu zvýšeného povědomí a školení učitelů v otázkách genderové identity.

Obecně výsledky průzkumu ukazují, že postoj společnosti a zejména rodičů k experimentům s osobní identitou je různorodý a může být jak negativní, tak tolerantní. Propagace povědomí a podpora pro lidi s nejasnou identitou může pomoci změnit negativní postoje a poskytnout pozitivní prostředí pro všechny žáky.

7.3 Polostrukturovaný rozhovor

V této části práce byla použita metoda kvalitativního sociologického výzkumu - polostrukturovaného rozhovoru. Polostrukturovaný rozhovor je verbální dialog dvou osob, kdy na předem připravené otázky reagují vybraní respondenti. Osloveni byli tři respondenti. Respondenti byli vybráni ze zástupců učitelstva, rodičů a žáků. Cílem této

metody rozhovorů bylo zjistit, jaký mají vybraní respondenti pohled na tuto dobu experimentování s osobní a sexuální identitou. Byl připraven rozmanitý okruh otázek. Respondenti byli obeznámeni s tím, že tento rozhovor se bude zapisovat a že odpovědi budou použity pro účely výzkumu. Rozhovory probíhaly na pracovišti ve školním prostředí a respondenti byli ochotni odpovídat na vybrané otázky. Pokládané otázky jsou tučně zvýrazněny a odpovědi jsou zvýrazněny kurzívou.

7.3.1 Rozhovor s učitelem

Oslovila jsem mojí kolegyni (ročník 1961), která vystudovala pedagogiku na PF UJEP v Ústí nad Labem. Pracuje jako učitelka anglického jazyka a zároveň jako výchovná poradkyně.

1. Víte o žácích, kteří v současné době experimentují se svou genderovou a osobní identitou?

Ano, již jsem se setkala s těmito žáky. Dnešní generace se stala uvědomělejší a otevřenější v otázkách genderu a vlastní identity. Někteří žáci si začínou klást otázky o vlastní genderové identitě, což je přirozená součást jejich sebezvojevoého procesu.

Ve škole se snažíme vytvořit podpůrnou a přívětivou atmosféru, ve které může být každý sám sebou a vyjádřit své preference a pocity. Pokud si žák není jistý nebo chce diskutovat o své genderové identitě, snažíme se jako učitelé být otevření diskuzi a podpoře. Poskytujeme informace, které žákům pomohou orientovat se v jejich pocitech a identitách.

Je důležité si uvědomit, že proces sebeidentifikace je individuální a může u různých žáků trvat různě dlouho. Povzbuzujeme žáky, aby prozkoumali různé aspekty vlastní identity a vzájemně se podporovali ve svém hledání. To jim umožňuje uvědomit si, že nejsou sami, že mají podporu tolerantního a inkluzivního prostředí.

Jakmile žáci začnou experimentovat se svou genderovou a osobní identitou, je důležité, aby se ve škole cítili podporováni a v bezpečí. Snažíme se vytvořit místo, kde se mohou vyjádřit a být přijímáni takoví, jací jsou. Jako učitelé jsme odhodláni diskutovat o těchto problémech se žáky i rodiči a spolupracovat s dalšími odborníky, abychom poskytli vhodnou podporu a porozumění. Zavázali jsme se vytvářet vzdělávací prostředí, kde se každý může cítit pohodlně a přijímán, bez ohledu na svou genderovou identitu.

2. Jaké výhody a rizika vidíte v provádění takových experimentů?

Z pohledu učitele vidím mnohé výhody i mnohá rizika.

Pokud jde o přínosy, provádění takových experimentů může podpořit porozumění a přijetí rozmanitosti v genderové a osobní identitě mezi žáky. To může být užitečné zejména v kontextu moderní společnosti, která stále více uznává vícenásobné genderové identity a předpokládá rovná práva pro všechny. Provádění takových experimentů může pomoci odstranit stigmata a předsudky, kterým mohou žáci čelit, a také může přispět k rozvoji tolerantní a inkluzivní vzdělávací komunity.

A pokud jde o rizika, existuje mnoho příležitostí k dezinterpretaci výsledků experimentování. Žáci mohou své poznatky špatně pochopit nebo zveličit, což může vést k nesprávným závěrům o jejich osobní identitě a může to mít negativní dopad na jejich sebevědomí a sebepřijetí.

Kromě toho může experimentování představovat sociální a právní problémy. Někde může být stigmatizováno nebo zakázáno, což může vést k diskriminaci a odmítání ze strany ostatních a může to mít negativní dopad na psychickou a emocionální pohodu žáků.

Experimentování musí být prováděno mimořádně opatrně, s ohledem na různé faktory, včetně věku účastníků. Konstruktivní diskuse a rozvoj dovedností empatie a tolerance jsou zásadní pro vytvoření pozitivního a přívětivého vzdělávacího prostředí pro všechny žáky.

3. Jaké výsledky nebo změny v chování nebo postojích byly zaznamenány v souvislosti s experimentováním s osobní a genderovou identitou?

Zaznamenala jsem mezi žáky několik změn v jejich chování a postoji.

Za první, experimentování podporuje povědomí a porozumění rozmanitosti genderových identit. Žáci začínají lépe chápat, že pohlaví a gender nemusí být vždy totéž a že lidé mají právo určovat svou vlastní identitu. To pomáhá vytvářet tolerantnější a inkluzivnější atmosféru ve školní komunitě.

Za druhé, to může žákům rozšířit perspektivy a pomoci jim lépe porozumět sobě samým. Na základě takovýchto experimentů mohou někteří žáci zjistit, že neodpovídají tradičním představám o příslušnicích určitého pohlaví, což může podpořit jejich sebereflexi a pomoci jim uvědomit si své skutečné pocity a identitu.

Po účasti na experimentech s genderovou a osobní identitou jsem navíc zaznamenala zlepšení vztahů mezi žáky. Došlo k znatelnému nárůstu vzájemného porozumění a respektu k rozdílům v genderových identitách jiných lidí, což pomáhá vytvářet přátelštější a příjemnější atmosféru ve třídě i ve škole jako celku.

4. Jaké jsou možné negativní důsledky provádění takových experimentů a jak je řešíte?

Negativní důsledky provádění takových experimentů je třeba vzít v úvahu a věnovat zvláštní pozornost jejich prevenci. Pro některé žáky může být experimentování s genderovou a osobní identitou zdrojem stresu a emočních problémů, zvláště pokud pociťují nejistotu a nesouhlas ze strany ostatních. Pokud se žáci setkají s odporem nebo nepochopením ze strany vrstevníků, učitelů nebo rodiny, může to vést k jejich sociální izolaci a konfliktům s ostatními. Dále to může u některých žáků způsobit psychické problémy, jako je deprese, úzkost nebo nízké sebevědomí. Mohou se cítit nejistě nebo nešťastně kvůli nekonformnímu chování nebo identifikaci.

Aby se učitelé připravili na možné negativní důsledky, měli by přijmout následující opatření:

- Poskytovat bezpečné a podpůrné učební prostředí: Učitelé by měli vytvořit bezpečné a inkluzivní učební prostředí, kde se každý žák může cítit přijímán a respektován, bez ohledu na svou genderovou a osobní identitu.

- Pořádat vzdělávací schůzky o genderové identitě: Učitelé by si měli být vědomi genderové diverzity a začlenit toto téma do učebních osnov pořádáním vzdělávacích sezení o genderové a osobní identitě. To umožní žákům zvýšit povědomí, porozumění a vzájemný respekt.

- Poskytování zdrojů a podpory: Učitelé by měli být ochotni poskytnout dodatečné zdroje a podporu žákům, kteří hledají informace o své genderové identitě, může to také zahrnovat doporučení k poradenství nebo informace o podpůrných skupinách.

- Zapojení rodiny: Komunikace a spolupráce s rodinami žáků má důležitou roli při jejich podpoře při experimentování s genderovou a osobní identitou.

Z těchto odpovědí lze vyvodit následující obecné závěry. Škola vytváří podpůrnou a přívětivou atmosféru, kde každý žák může být sám sebou a vyjádřit své schopnosti a pocity. Učitelé se snaží být otevření diskuzi a podporovat žáky v jejich potřebě diskutovat o genderové a osobní identitě. Poskytování vhodných zdrojů a informací, které žákům pomohou orientovat se ve svých pocitech a identitách. Je důležité, aby žáci cítili podporu a bezpečí při experimentování s genderovou a osobní identitou. Vytvoření místa, kde se žáci mohou vyjádřit a kde jsou přijímáni takoví, jací jsou, by mělo být cílem všech učitelů. Učitelé jsou připraveni diskutovat o otázkách genderové identity se žáky a jejich rodiči a spolupracovat s odborníky, aby jim poskytl vhodnou podporu a porozumění. Experimentování s genderovou a osobní identitou má výhody i rizika a mělo by být

prováděno s maximální opatrností. Konstruktivní diskuse a rozvoj dovedností empatie a tolerance jsou zásadní pro vytvoření pozitivního a přívětivého vzdělávacího prostředí pro všechny žáky. Experimenty s genderovou a osobní identitou přispívají k uvědomělejšímu a tolerantnějšímu přístupu žáků k sobě i k ostatním lidem. To jim umožňuje rozvíjet se nezávisle na genderových omezeních a stereotypch a vytváří to harmoničtější vzdělávací prostředí.

7.3.2 Rozhovor s žákem

Žák působí na škole, kde se prováděl výzkum v podobě dotazníkového šetření. Jedna se o žákyni posledního ročníku – již dospělá 19letá slečna. Iniciativa podílet se na rozhovoru přišla z její strany, neboť její vzdálený příbuzný právě prochází procesem sebepoznání a hledáním své identity.

1. Proč si myslíš, že se o tom teď tolik mluví?

Myslím, že je to kombinace většího povědomí a pochopení transgenderových otázek společně, s větší viditelností transgenderových osob v médiích a společnosti. Lidé začínají chápat, že genderová identita není jen černobílá a že respektování každého člověka v souvislosti s jeho pravou identitou je důležité pro duševní zdraví a štěstí. Navíc, díky sociálním médiím mají dříve izolovaní lidé platformu, kde mohou sdílet své příběhy a hledat podporu.

2. Myslíš, že jsou za tím nějaké ekonomické zájmy?

Určitě existují ekonomické zájmy v každém odvětví, včetně zdravotnictví. Nicméně si myslím, že zvýšená pozornost věnovaná transgenderovým otázkám není primárně řízena ekonomikou. Je to spíše o pokroku ve společenském uznání a právech. Samozřejmě, farmaceutické firmy mohou mít prospěch z poskytování hormonálních terapií, ale to neznamená, že je to hlavní důvod pro rostoucí akceptaci a diskusi o transgenderových lidech.

3. Myslíš, že důvodem je maximalizace svobody volby?

Ano, věřím, že ústředním tématem této diskuse je právo jedince na autonomii a svobodu, vyjádřit svou pravou identitu. V každém aspektu našich životů by měla být svoboda volby základním právem, a to zahrnuje i naši genderovou identitu. Pokud se lidé cítí vězněni v těle, které neodpovídá jejich skutečnému já, měli by mít možnost a právo tuto situaci změnit.

4. Byla bys pro oddálení rozhodnutí od 18 ti let? Do jaké míry považuješ hranici rozhodování omezenou věkem v této oblasti za vhodnou?

Tato otázka je složitá a neexistuje na ni jednoduchá odpověď. Na jedné straně chápou význam odpovědného rozhodování a potřebu zajistit, aby bylo rozhodnutí o změně pohlaví učiněna zralým a promyšleným způsobem. Nicméně pokud člověk prožívá intenzivní genderovou úzkost, může každý den čekání přinášet značné duševní trápení. Věřím, že důležitější než striktní věková hranice je individuální posouzení a podpora od odborníků, kteří mohou určit, zda je jedinec připraven na takto zásadní krok.

5. Víš, jak procedura žádosti o změnu pohlaví probíhá?

Ano, alespoň základní přehled mám. Proces obvykle zahrnuje několik kroků, včetně psychologického hodnocení, aby se potvrdila genderová dysforie, a poté hormonální terapie. V některých případech mohou lidé podstoupit i chirurgické zákroky, ale to závisí na individuálních potřebách a přáních. Také je nutné změnit úřední dokumenty, což vyžaduje právní postupy.

6. Víš, co v této záležitosti financuje stát (zdr. pojišťovna) a co si musí jedinec financovat sám?

Vím, že operaci platí zdravotní pojišťovna a stojí to přibližně 150 tisíc korun. Hormonální terapie a některé další související náklady, jako jsou kosmetické operace nebo změna úředních dokumentů si platí jedinec ze svého.

7. Myslíš, že tím chtějí lidé něco získat?

Podle mého názoru lidé, kteří podstupují proces změny pohlaví, to dělají primárně proto, aby se cítili v souladu se svou vnitřní identitou. Nejde o získávání v tradičním smyslu slova; spíše o dosažení stavu, kdy se jejich fyzické tělo shoduje s tím, jak se cítí uvnitř. Pro mnohé je to klíčový krok k duševnímu zdraví a celkovému štěstí.

8. Mluvil jsi osobně s někým nebo znáš někoho, kdo prošel změnou pohlaví?

Ano, měl jsem možnost mluvit s několika lidmi, kteří procházeli nebo procházejí tranzicí. Tyto konverzace byly pro mě velmi obohacující a pomohly mi lépe porozumět rozmanitosti lidských zkušeností. Je inspirující vidět, s jakou odvahou a silou čelí výzvám, které tranzice přináší, a jaký pozitivní vliv to může mít na jejich životy, když se konečně cítí být ve shodě se svou pravou identitou.

9. Měli jste na toto téma besedu ve škole (např. s odborníkem, lékařem)?

Ve škole jsme neměli zatím žádnou besedu, kam by přišli odborníci a hovořili o genderové identitě a transgenderových otázkách. Měli jsme ale třídní dvouhodinové sezení s naší třídní učitelkou a s naší metodičkou prevence. Toto sezení bylo velmi informativní a poskytlo prostor pro otevřenou diskuzi. Cítila jsem, že to pomohlo rozšířit

povědomí a pochopení mezi námi žáky a učiteli a zmírnit tak předsudky a stereotypy, které často obklopují tato témata.

10. Myslíš si, že je větší zájem u žen změnit se v muže, nebo mužů změnit se na ženu? Po čem je větší poptávka?

Zdá se, že zájem o tranzici je rozložen poměrně rovnoměrně oběma směry. Četla jsem teď dostupná data a ta mohou být omezená, nebo se lišit v závislosti na regionu a kultuře. Důležité je si uvědomit, že každá tranzice je hluboce osobní a jedinečná cesta. Místo zaměření na kvantitativní aspekty bychom se měli soustředit na podporu a respektování každého jedince v jeho cestě k nalezení a vyjádření jeho pravé identity.

11. Do jaké míry je vnímána důležitost diskuze o tom, které WC by se mělo používat?

Diskuze o tom, na který záchod by transgenderové osoby měly chodit, je významná, protože se dotýká základních práv a každodenního respektu. Vnímám tuto diskusi jako důležitou součást širšího úsilí o rovnost a inkluzi ve veřejném prostoru. Respektování volby WC, který odpovídá genderové identitě jedince, je základním projevem uznání a podpory jejich identity.

Na základě odpovědí tedy lze vyvodit následující závěry. Experimentování s osobní a genderovou identitou není povinné ani převládající mezi všemi žáky. Každý člověk na takové momenty reaguje jinak a experimentování s identitou je přirozenou součástí sebeobjevování a sebevyjádření, což je v tomto věku normální. Některé experimenty mohou být vedeny touhou vyniknout a upoutat pozornost. V dospívání je důležité najít si své místo mezi vrstevníky a experimentováním s osobností a pohlavím lze zdůraznit individualitu a upoutat pozornost ostatních. Náctiletí cítí složitou směs emocí ohledně zkoumání identity jeho vrstevníky, od zvědavosti a fascinace po úzkost a empatii. Věří, že každý má právo a svobodu prozkoumat svou identitu a doufat v podporu a pochopení od ostatních. Hodnocení vlivu experimentů s identitou závisí na zkušenostech, názorech a očekáváních každého člověka. Toto téma je složité a vyvolává u různých lidí různé reakce.

7.3.3 S rodičem

Rodič je ve skutečnosti moje kolegyně. Pracuje ve škole jako externí učitelka odborných předmětů. Též se mi nabídla po vyplnění dotazníku, že je ochotna si se mnou o tom pohovořit v roli rodiče. Její 45 let a má dvě děti – dceru 18 let a syna 15 let. Její dcera experimentuje s osobní a genderovou identitou a přemýšlí o změně.

1. Proč si myslíte, že je změna pohlaví v některých zemích zakázána?

Myslím, že důvody mohou být různé a často se odvíjejí od kulturních, náboženských a sociálních norem, které v dané společnosti převládají. Ve společnostech s konzervativnějšími pohledy na gender a sexualitu může být změna pohlaví vnímána jako výzva tradičním rodovým rolím a normám. Někdy může jít o nedostatek informovanosti nebo předsudků vůči transgenderovým osobám.

2. Zjišťovala jste, kolik celebrit prošlo změnou pohlaví a jak to hodnotí?

Sice jsem nesledovala konkrétní počty, ale jsem si vědoma několika veřejně známých případů celebrit, kteří prošli tranzicí. Z jejich veřejných vyjádření a rozhovorů mi připadá, že mnozí z nich se cítí šťastnější a více v souladu se sebou samými. Je důležité si uvědomit, že každý člověk, včetně celebrit, prochází tranzicí svým vlastním způsobem a že veřejné sdílení jejich příběhů může hrát klíčovou roli v budování povědomí a porozumění ve společnosti.

3. Zajímalo Vás, jestli dotyční mohli poté plně fungovat (tj. mít děti atd..) Jestli si uvědomují vratnost nevratnost určitých postupů, jestli si uvědomují rizika?

Ano, jako rodič jsem se zajímala o všechny aspekty tranzice, včetně možnosti mít biologické děti a o rizicích či nevratnosti některých léčebných postupů. S naší dcerou jsme o těchto věcech otevřeně hovořili a zajistili, aby měla veškeré potřebné informace pro informované rozhodování. Je důležité, aby si každý, kdo uvažuje o tranzici, byl vědom možných důsledků na reprodukční zdraví a dlouhodobé zdravotní rizika.

4. Na čem si zakládá svou identitu?

Naše dcera svou identitu zakládá na kombinaci svých zájmů, hodnot a zkušeností, které získala během života. Přechod ji umožnil vyjádřit její pravé já o mnoho autentičtěji. Rozhodně to není jen o změně jména nebo vzhledu; jde o to být v souladu s tím, jak se cítí uvnitř. Její identita je tedy hluboce spojena s jejím osobním přesvědčením, vztahy, které vybudovala a způsobem, jakým přispívá ke komunitě kolem sebe.

5. Z čeho čerpá sebevědomí?

Sebevědomí čerpá z poznání, že žije svou pravdu a je otevřená v tom, kým je. Také získává sebevědomí ze svých úspěchů, ať už v akademické oblasti, v umění nebo ve sportu. Podpora, kterou dostává od rodiny, přátel a mentorů, hraje obrovskou roli. Ví, že je milována a vážena taková jaká je, což ji dává sílu čelit výzvám.

6. Jak vnímá svůj život?

Naše dcera vnímá svůj život jako cestu plnou učení a růstu, jako příležitost k překonávání překážek a dosahování cílů, které si stanoví. Je si vědoma hodnoty každého

okamžiku a snaží se žít plným životem, který odráží její pravé já. Její životní filozofie je o hledání hlubšího smyslu a o tom, být pro ostatní světlem.

7. Co myslíte, co závidí jedno pohlaví druhému?

Možná by mohla závidět mužům jejich sociální volnost a možnosti, které jim společnost často automaticky poskytuje. Nyní, když prochází změnou, možná více reflektuje, jaká privilegia nebo výzvy každé pohlaví zažívá. Zároveň si může být vědoma výhod a nevýhod obou genderových rolí a snaží se najít harmonii ve své vlastní identitě, aniž by nutně kladla důraz na výhody jednoho, nebo druhého pohlaví.

8. Je to v nějaké vyhlášce?

Ano, existují právní předpisy a vyhlášky, které se týkají práv a procesů transgenderových osob. Ale podrobnosti zatím neznám.

9. Víte, jaký je rozdíl mezi transvestitou a transsexuálem?

Transvestita je osoba, která si obléká oblečení typicky spojované s opačným pohlavím, často z estetických nebo výkonných důvodů, ale neidentifikuje se nutně s tímto pohlavím na úrovni identity. Transsexuál je osoba, která se identifikuje a žije jako člen pohlaví odlišného od toho, které má od narození a může procházet lékařskými nebo chirurgickými zákroky, aby jejich tělo lépe odráželo jejich genderovou identitu.

10. Je vhodné oslovovat dotyčného, tak jak on chce být oslovován?

Absolutně. Respektování preferovaného oslovení a jmen osob procházejících tranzicí je základní projev úcty a akceptace jejich identity. Je to důležitý krok k tomu, aby se cítili viděni, uznáni a podporováni ve své pravé identitě.

11. Do které věznice by náležel trans člověk? Bude jednou potřeba vybudovat extra věznice?

Toto je složitá otázka, která vyžaduje pečlivé zvážení práv a bezpečnosti transgenderových osob. Ideálně by mělo být umístění určeno na základě toho, kde se bude daná osoba cítit nejbezpečněji a bude nejlépe respektována její genderová identita.

12. Jestli jsou si vědomi rizik mít možnost/nemožnost mít děti

Ano, jsme si vědomi rizik a výzev spojených s možností mít/nemít děti po hormonální terapii nebo chirurgických zákrocích. Bylo to jedno z témat, které teď důkladně prozkoumáváme. Víme, že existují různé možnosti, jak zachovat plodnost před zahájením léčby, jako je zmrazení spermií nebo vajíček.

Na základě odpovědí tedy lze vyvodit následující závěry. Pro dítě s odlišnou genderovou identitou je jeho rodina tou nejdůležitější společenskou skupinou. Pro dítě s odlišnou genderovou identitou je vhodný stav pokud v rodině převažuje demokratický až

liberální styl výchovy. Dítě se v tomto prostředí cítí bezpečně, respektován a milován. V rodině pak bez problémů může probíhat maximální a otevřená diskuze na jakékoli téma, a tato otevřená diskuze pak může dokonce fungovat jako prevence problémů s experimentováním s osobní a sexuální identitou.

7.4 Pohledy a přístupy ze zahraničí

Škola, kde probíhal výzkum, spolupracuje se zahraničními partnery a žáci této školy mají příležitost jezdit každý rok na zahraniční stáže do stejně zaměřených středních odborných škol. Jedná se o projekt ECO Garden Erasmus+ a jezdí se na Slovensko do obce Pruské na východě Slovenska, do Rakouska do města Langenlois v Dolních Rakous a Německé obce Ochsenfurtu ve spolkové zemi Bavorsko. Abych obohatila tuto závěrečnou práci, napadla mě myšlenka oslovit tyto školy a zeptat se na jejich zkušenosti s tímto jevem. Odeslala jsem elektronickou poštou žádost a prosbu o nějaké informace ohledně žáků s odlišnou genderovou identitou. Ve všech třech e-mailech byly stejné požadavky a stejné otázky. Níže uvádím jejich pohledy a přístupy na danou situaci.

Seznam následujících otázek: Jaké zkušenosti máte s žáky s odlišnou genderovou identitou? Máte nějaké instrukce nebo psaná pravidla, jak jednat s těmito žáky/jak se chovat k těmto žákům? Jak řešíte tuto situaci? Jak je oslovujete? Jak řešíte toalety a šatny? Jak učitelé a zaměstnanci školy reagují na „coming out“ žáka? Jaké jsou právní předpisy ve vaší zemi?

Zde jsou jejich odpovědi:

7.4.1 Slovensko

Odpovědi na otázky ze Slovenska byly shrnuty do jednoho stručného krátkého odstavce. Odpověď byla poslána školním speciálním pedagogem.

Na naší škole zatím nemáme zkušenosti tohoto typu, ale myslím, že základním pilířem práce s transgenderovým žákem a rodově rozmanitým člověkem je prvotní a přijímající postoj pedagogických a odborných zaměstnanců ve škole. Důležité je zeptat se žáka, jak si přeje být oslovován – jakým jménem, v jakém rodě. Ujistit žáka, že je to v pořádku. Ve vyučovacím procesu je přínosem otevřený, informující, empatický, nehodnotící přístup vyučujícího. Školský podpůrný tým by měl být žákovi nápomocný při jeho sebepoznání, budování pozitivního sebevědomí, při jeho coming outu či zařazování se do společnosti. V případě práce poradenského školního psychologa je důležité, aby byl

s ním žák v kontaktu, a aby se zasazoval pro osvětu a zaměřil se na pomoc odborníkům. Samozřejmě je důležitá práce s rodiči transgenderového žáka – na jejich cestě k přijetí, podpora spojení rodič a dítě – při výchově se kladou zvýšené nároky na otevřenou komunikaci.

7.4.2 Rakousko

Za rakouskou školu odpovídal ředitel školy, který současně pracuje jako koordinátor zahraničních stáží.

Jaké zkušenosti máte s žáky s odlišnou genderovou identitou?

Za 20 let, co působím v této škole v Langenlois, jsme měli pouze jednoho studenta, který si změnil své pohlaví z muže na ženu. Jeho nové jméno bylo Luna. Oslovovali jsme ji jako normálního studenta avšak se zvláštními pravidly pro ni. Nicméně to byl dlouhý a těžký proces pro Lunu a pro nás učitele. Zvláště na začátku jsme o tom intenzivně diskutovali mezi kolegy a také s Lunou. Zkoušeli jsme najít individuální řešení tak, aby dotyčný student získal pocit být akceptován bez ohledu na to, jakého byl pohlaví. Nicméně tento stav našeho jednání a chování stále platí. Naši školu považujeme za progresivní a svobodně smýšlející. Slogan naší školy je, že všichni jsou individuální a že každý může být tak trochu „bláznivý“. Další otázkou bylo, zda se Luna bude zúčastňovat tělesné výchovy s děvčaty nebo chlapci. Rozhodnutí jsme nechali na Luně, neboť jedině ona věděla, zda je připravena nebo ne. Nakonec se však tělesné výchovy nezúčastnila, protože si nebyla jistá svým tělem a cvičení před ostatními by byla pro ni velká zátěž. Tento čas, tak využívala pro svůj osobní rozvoj a schůzky s lékařem, což způsobovalo velké množství absence. Vysoké absence pak pro Lunu znamenaly opakování jednoho ročníku. Nakonec závěrečné zkoušky stejně neudělala, neboť odešla ze školy kvůli své osobní situaci.

Máte nějaké instrukce nebo psaná pravidla, jak jednat s těmito žáky/jak se chovat k těmto žákům?

V naší škole nemáme žádné psané instrukce nebo pravidla týkající se této situace, ale pravidelně o tom s kolegy diskutujeme. Na poradách jednou měsíčně zkoušíme najít individuální řešení tím, že bereme v úvahu všechny relevantní informace. Pravidla se mohou měnit podle toho, jak se vyvíjí situace.

Jak je oslovujete?

Oslovujeme naše studenty podle toho, jaká jsou jejich oficiální jména. Ačkoliv my někdy jmenujeme studenty podle toho, jak chtějí být jmenováni. Takže to není problematiké, když student chce změnit jméno na jiné jméno. Ale dokud není změna jména

dána úředně, tak samozřejmě používáme původní jméno pro vysvědčení a úřední dokumenty.

Jak řešíte toalety a šatny?

Toto řešíme individuálně v závislosti na stavu osobního rozvoje. My dovolíme studentovi, aby se rozhodl vybrat si tu správnou toaletu pro něj. To samé řešení používáme pro šatny, ačkoliv většina studentů žije na ubytovně, tak nepotřebuje tolik šatny a převlékají se na ubikaci.

Jak učitelé a zaměstnanci školy reagují na „coming out“ žáka?

Coming out není pro většinu z nás žádné překvapení. Vždy hovoříme o našich předpokladech na měsíčních poradách a jako pedagogický tým jsme docela chápací a citliví pro tento druh problému. Pro nás to není skutečný problém. Existuje mnohem více jiných vážných problémů. Obvykle zkusíme najít takové individuální řešení, aby dotyční studenti získali pocit, že jsou přijímáni bez ohledu na to, jakého jsou pohlaví.

Jaké jsou právní předpisy ve vaší zemi?

Podle judikatury nejvyššího soudu v souvislosti s transsexualitou, vyžaduje změna pohlaví nezvratný pocit sounáležitosti s druhým pohlavím a jasné přiblížení k vnějšímu vzhledu druhého pohlaví. To lze zpravidla dostatečně objasnit pouze poručením znaleckého posudku. Ohledně jména – pokud není změna dána úředně, tak samozřejmě používáme původní jméno pro vysvědčení a úřední dokumenty.

7.4.3 Německo

Za německou školu odpovídala školní psycholožka, která má na starost dohromady čtyři odborné střední školy.

Jaké zkušenosti máte s žáky s odlišnou genderovou identitou?

Asi tak před 10 lety jsme měli v Kitzingen na naší odborné škole první trans osobu. Byla to dívka a bylo jí 16 let. Byla v procesu přechodu na muže, ale stále byla označována svým ženským jménem. Často měla problémy se svými spolužáky. Nicméně to nebylo jenom kvůli netoleranci spolužáků, ale také kvůli její skryté agresivitě – možná způsobené hormony. Po proměně se přesunula do paralelní třídy a tam se to zlepšilo. Bylo to něco nového pro mé kolegy, ale bylo to přijato pragmaticky.

Před 6 lety na čtyřleté střední obchodní škole byla dívka, která chtěla vyjít ze své identity do jiného pohlaví. Kromě vysoké úrovně úskosti způsobené trans identitou, ta dívka měla různé psychologické a stejně i obrovské rodinné problémy. Ve škole byla

učiteli vnímána jako žákyně s poruchou chování a pro její spolužáky to bylo vyčerpávající a nepříjemné. Dělal si starosti o to, že by mohla být šikanována, kdyby sdělila svou genderovou identitu. V tom čase jsem jí poradila, aby počkala do závěrečného ročníku před sdělením „coming out“, poněvadž její situace ve třídě byla obtížná. Ona s tím nesouhlasila a sdělila svoji identitu. Nakonec učitelé a spolužáci akceptovali její „coming out“. Nicméně, pochybuji, zda v té době byla školní komunita k té dívce vstřícná a projevila k ní solidaritu.

Ted' je momentálně ve třídách více trans lidí. Oni už nejsou vnímáni většinou jako něco neobvyklého, ale jako součást naší společnosti. I když samozřejmě existuje pořád trans nepřátelství a diskriminace.

Jak řešíte tuto situaci?

Studenti, kteří sdělili svému okolí svoji genderovou identitu jako trans muži nebo trans ženy jsou oslovováni jejich preferovanými jmény dokonce i když oni nepokračují s procesem přechodu.

Jak řešíte toalety a šatny?

Bohužel, to není vždycky možné označit toalety pro obě pohlaví v našich starých školních budovách. Proto studenti chodí na takové toalety, které chtějí užívat. V nových budovách už jsou tzv. bezbariérové toalety - disabled toilet, které jsou pak určeny jako unisex toilets – tedy pro obě pohlaví. Nicméně nějaká překážka tam je. Slovo disabled znamená v překladu i invalidní a oni říkají: „We are not disabled“ – „My nejsme invalidní“. Podle mého názoru se to dá snadno vyvrátit: „Kdo tady koho tedy diskriminuje?“ A ohledně šaten to necháváme většinou na třídě, aby se spolu domluvili, takže někdy je to na domluvě a někdy nás to překvapí a musíme rychle improvizovat.

Jak učitelé a zaměstnanci školy reagují na „coming out“ žáka?

Moje osobní vnímání se pravděpodobně liší od toho, kterých lidí se to týká. Obecně nacházím naše jednání s transgender lidmi za uctivé a uvolněné. Samozřejmě, jako všude jinde, jsou kolegové, kteří vždy nerozumí té záležitosti, kteří to zavrhnou jako módní výstřelek nebo jako bláznivý nápad. Pokud já vím, tak oni tomu otevřeně nečelí nebo odmítají se tím zabývat. Přesto mnoho kolegů mají o to zájem a navštěvují vzdělávací kurzy na téma trans identity.

Máte nějaké instrukce nebo psaná pravidla, jak jednat s těmito žáky/jak se chovat k těmto žákům?

Dostali jsme pokyny pro administrátory, učitele a školní psychology v podobě letáku, kde jsou instrukce, jak řešit transgenderové problémy v každodenním školním životě. Pokyny vydala Státní asociace bavorských školních psychologů LBSP.

Jaké jsou právní předpisy a právní úprava ve vaší zemi?

Na vysvědčení a na závěrečných zkouškách musí být uvedeno jméno podle rodného listu. Vysvědčení se přepisují až po změně občanského stavu na matričním úřadě. Nicméně jsou také školy, které zadají požadované jméno na vysvědčení pro osoby, jejichž transformační proces je už z velké části dokončen, dokonce i když změna občanského stavu není ještě kompletní na matričním úřadě.

Z výše uvedených odpovědí lze vyvodit následující obecné závěry. Všechny tři zahraniční školy se shodly na téměř doporučení, jak jednat a chovat se k žákům s odlišnou genderovou identitou. Slovensko doporučuje mít k transgenderovému žákovi otevřený, informující, empatický, nehodnotící přístup jak od učitelů, tak od rodičů žáka. Ujistit žáka, že je vše v pořádku a že může kdykoli kontaktovat odborníka a být mu nápomocný při budování pozitivního sebepřijetí, důležitá je otevřená komunikace. Rakouský pedagogický tým se zase snaží být chápající a citliví pro tento druh problému. Každého žáka považují za jedinečnou osobnost. Jejich škola žije v progresivním a svobodně smýšlejícím duchu. Zkouší pro dotyčné žáky najít individuální řešení, aby získali pocit, že jsou přijímáni bez ohledu na to, jakého jsou pohlaví. Rakouský ředitel píše, že existují mnohem vážnější problémy než tento. Německo jde stejnou cestou - obecně nachází jejich jednání s transgender lidmi za uctivé a uvolněné. Navíc německé školy dostaly dokonce i pokyny od asociace LBSP, jak řešit transgenderové problémy v každodenním školním životě.

Rakousko a Německo odpovědělo téměř shodně a pečlivě na zadané otázky, na rozdíl od Slovenska, kde vše bylo shrnuto v jednom odstavci, a kde bylo jenom zodpovězeno doporučení, jak jednat s trans žáky, a že zatím nemají zkušenosti s tímto typem chování. Například na otázky: Jaké zkušenosti máte s žáky s odlišnou genderovou identitou? Odpověděly Rakousko a Německo, že zkušenosti měly a stále mají, popsaly případy tří žáků. Na otázku: Jak řešíte toalety a šatny? Rozhodnutí jakou toaletu a šatnu použít, nechávají na samotných žácích – je to individuální řešení. V nových německých školách jsou už vybudované unisex místnosti. Na otázku: Jaké jsou právní předpisy a právní úprava ve vaší zemi? Opět odpověděly Rakousko a Německo shodně ohledně

jména. Pokud není jméno trans osoby úředně potvrzeno, na vysvědčení a další úřední dokumenty se píše jméno, které je uvedeno v rodném listě.

Když bych do komparace zahrnula ještě Českou republiku, tak dle mého názoru jsme na tom podobně – máme podobné přístupy k danému problému jak Slováci, Rakušané, tak i Němci.

7.5 Doporučení jednání s žáky s odlišnou genderovou identitou

Doporučuje se provádět vzdělávací aktivity a školení pro žáky, rodiče a učitele, aby lépe porozuměli otázkám osobní a genderové identity. Školy by měly být místem, kde se žáci, kteří experimentují s osobní a genderovou identitou, cítí bezpečně a jsou tam přijímáni. Dále se doporučuje vytvoření prostředí bez násilí a bez diskriminace a také vytváření podpůrných a ochranných skupin. Školní programy by měly zahrnovat témata osobní a genderové identity, aby žáci měli možnost seznámit se s různými aspekty tohoto tématu a mohli rozvíjet toleranci a porozumění.

Rodiče, učitelé a žáci by měli projevovat respekt a pochopení těm, kteří experimentují s osobní a genderovou identitou. To zahrnuje používání správných zájmen a názvů, odstranění stereotypů a citlivost k individuálním potřebám každého žáka. Rodiče hrají důležitou roli při podpoře a výchově svých dětí. Školy mohou zajistit setkávání, školení a materiály, které rodičům pomohou lépe pochopit a podpořit své děti v jejich experimentování s osobní a genderovou identitou. Učitelé musejí být dobře připraveni a proškoleni v otázkách osobní a genderové identity, aby mohli účinně podporovat žáky a vytvářet podmínky pro vznik bezpečného prostředí.

Žáci, kteří experimentují s osobní a genderovou identitou, mohou mít vlastní obavy a problémy. Doporučuje se zavést systém zpětné vazby, který zahrnuje individuální rozhovory, poradenství a přístup ke zdrojům podpory. Každý žák je jiný a školy by měly být citlivé k individuálním potřebám a poskytovat individuální podporu žákům experimentujícím s osobní a genderovou identitou.

Školy by měly poskytovat informace, poradenství a zdroje pro žáky a rodiče, aby mohli zkoumat a pochopit problematiku osobní a genderové identity. A poslední doporučení je, aby mezi žáky, rodiči a učiteli byl navázán trvalý dialog, v jehož rámci by se diskutovalo o potřebách a problémech žáků. A takovým způsobem, aby žáci neřešili své problémy potají a nebyli diskriminováni, ale aby nacházeli odpovědi na všechny své otázky v civilizované a chápající společnosti.

Závěr

Na základě výsledků úvah a analýzy nastoleného problému tato práce určila hlavní sociální příčiny a psychologické důsledky porušování sexuální identity dětí v moderní společnosti. Apelem na relevantní teoretické základy bylo možno prokázat, že tělesná (sexuální) identita dítěte se utváří v sociální oblasti prostřednictvím přizpůsobení se normativních významů a dichotomií, připisovaných ostatními. Kromě toho byly identifikovány pojmové nepřesnosti a záměny mezi sociální interpretací genderu a anatomickou definicí pohlaví, které ovlivňují nedostatečnou rozvinutost jazykových prostředků pro mnohostrannou sexuální identifikaci. Bylo také zjištěno, že v moderní binární kultuře, která předpokládá přímou souvislost mezi pohlavími a sociálními charakteristikami, jsou intersexuální děti vyloučenou a neuznanou „kategorií“. Dále práce ukázala, že sociální příčiny současného stavu spočívají právě v heterosexuální normativní kultuře společnosti, kde mužské anatomické rysy jsou obdařeny symbolickým významem moci a ženské podřízeností. Interakce s intersexuálními dětmi v takto mocensky determinovaném prostředí probíhá dosti rigidním a jednoznačným způsobem, jak na úrovni státní (právní, lékařské, politické atd.), tak na úrovni interpersonální (rodina, vrstevníci). Právní působení korektivní chirurgie v dětském věku je dalším významným nedostatkem dosavadního přístupu k dětem, což je patrné zejména na příkladu studovaného tématu. Strach z odlišnosti, který obklopuje dospělé a přenáší se na děti, ztěžuje socializaci a další sociální interakci a také vystavuje děti nebezpečí fyzického a verbálního zneužívání.

V této perspektivě vstup intersexuálních aktivistů na politickou scénu a vyhlášení znevýhodněných potřeb uznání a společenského zviditelnění neznamena pro státní a světovou politiku nic jiného, než problém radikální redefinice společenských vztahů. A i když se tak radikální změny v uspořádání systému nezdají v blízké budoucnosti proveditelné, všechny kroky vědecké a aktivistické komunity v tomto směru mohou přispět ke studiu a dalším změnám současného stavu.

Seznam použitých zkratek

CGR – Americké centrum pro vládní výzkum

FERPA - Zákon o právech na rodinné vzdělávání a ochraně soukromí

GDPR - Obecné nařízení o ochraně údajů

GIDS – Gender Identity Development Service

GLSEN - Gay, Lesbian and Straight Education Network

GRC - Gender Recognition Certificate

ILGA - International Lesbian and Gay Association

LGBT + lidé - lesby, gaye, bisexuální a transgender osoby. Plus zastupuje další skupiny sexuálních orientací a identit, jako např. intersex osoby, asexuální osoby, queer apod.

MIS - Manažerské informační systémy

OCR - Úřad pro občanská práva

ROGD - Koncept genderové dysforie s rychlým nástupem

SVP - Speciální vzdělávací potřeby

Zdroje

Monografie

1. NEUMANN, D., FIFKOVÁ, H., ZAPLETALOVÁ, J., ŠNAJDEROVÁ, M., WEISS P. *Pohlavní/rodová neshoda v dětství*. Československá pediatrie. Dětská klinika FN Hradec Králové, 2022(77). 170-174 s.
2. ŠTĚRBOVÁ, D., RAŠKOVÁ, M. *Specifika komunikace ve vztahu k sexualitě II: Pomáhající profese ve vztahu k sexualitě, včetně osob s mentálním postižením - z empirického výzkumu*. Univerzita Palackého v Olomouci: Vydavatelství Univerzity Palackého, 2016. ISBN 978-80-244-5026-1.
3. ŠTĚRBOVÁ, D., ŠILEROVÁ, L., PROUZOVÁ, Z. *Ty jsi holka, ty jsi kluk*. CPress, 2017. ISBN 978-80-264-1399-8.

Internetové zdroje

1. BOWERS, Marci. WORLD PROFESSIONAL ASSOCIATION FOR TRANSGENDER HEALTH [online]. USA, UK: CONFERENCE BRAIN. Dostupné z: <https://www.wpath.org/>
2. BUDI Astuti, Siti Aminah. The development of early childhood sex education materials for early childhood education (ECE) teachers PPM (Jurnal Pendidikan dan Pemberdayaan Masyarakat) 4(2): 113–120 DOI: 10.21831/jppm.v4i2.14869
3. COLEMAN, E., A.E. RADIX, W.P. BOUMAN a et al., 2022. Standards of Care for the Health of Transgender and Gender Diverse People. Version 8. International Journal of Transgender Health: Taylor & Francis Group, LLC. ISBN DOI: 10.1080/26895269.2022.2100644. ISSN <https://www.tandfonline.com/loi/wijt21>.
4. CORA C. Breuner, Gerri Mattson. Sexuality Education for Children and Adolescents, committee on adolescence and committee on psychosocial aspects of child and family health. Pediatrics August 2016, 138(2) e20161348; DOI: <https://doi.org/10.1542/peds.2016-1348>.
5. DASKOVA Yu.V., Poliakova Ia.V., Vasilenko S.A., Goltseva O.S., Shevalie K.N., Vasilenko E.V. Development of creative independence of design students in course of higher education // Propositos y representaciones. 2020. T. 8. № S2. C. 637.
6. DOLEŽALOVÁ, Renata, 2019. K léčbě poruch pohlavní identifikace v dětství a adolescenci: Opočno Symposium. INSTITUT APLIKOVANÉ PSYCHOANALÝZY [online]. Opočno: IAPSA - Ústav pro užitou psychoanalýzu, 2019. Dostupné z:

<https://www.iapsa.cz/home/odkazy/k-lecbe-poruch-pohlavniidentifikace-v-detstvi-a-adolescenci>

7. Döring, N. Consensual sexting among adolescents: Risk prevention through abstinence education or safer sexting? *Cyberpsychology: Journal of Psychosocial Research on Cyberspace*, 8(1), 2014. Article 9. <https://doi.org/10.5817/CP2014-1-9>.
8. Evidence gaps and research needs in comprehensive sexuality education: Technical brief [online], 2022. Paris, France: UNESCO. Dostupné také z: <https://www.unesco.org/en>
9. FIFKOVÁ, Mudr. Hana, 2021. Transsexualita u dětí a dospívajících. Šance Dětem [online]. © Obecně prospěšná společnost Sirius, o.p.s. 2011–2023, 12.08.2023. Dostupné z: <https://sancedetem.cz/transsexualita-u-deti-dospivajicich>
10. GRAAF, Nastasja M de a Polly CARMICHAEL, 2018. Reflections on emerging trends in clinical work with gender diverse children and adolescents. *Clinical Child Psychology and Psychiatry*. London, UK: The Tavistock and Portman NHS Foundation Trust, 12. Dostupné z: doi:<https://doi.org/10.1177/1359104518812924>
11. HILDIE Leung, Daniel T.L. Shek, Edvina Leung and Esther Y.W. Shek *Int. J. Development of Contextually-relevant Sexuality Education: Lessons from a Comprehensive Review of Adolescent Sexuality Education Across Cultures Environ. Res. Public Health* 2019, 16(4), 621; <https://doi.org/10.3390/ijerph16040621>.
12. KURAEV, A., ARTEMYEVA, S., AZMETOVA, R., DMITRIEVA, S., PALLOTTA, V. The Don Cossacks and orthodoxy religious and moral traditions in the framework of modern education. *European Journal of Science and Theology*. 2019, 15(4), 127–135.
13. PETRÍK, Štefan, 2021. Špecifiká rizikového sexuálneho správania dospievajúcich a možnosti jeho prevencie. Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici. Výzkum. Pedagogická fakulta. Vedoucí práce PaedDr. Štefan Petřík, PhD.
14. SETTY, Emily. Sex and consent in contemporary youth sexual culture: the ‘ideals’ and the ‘realities’. *Sex Education* [online]. 2021, 21(3), 331-346 [cit. 2022-03-21]. ISSN 1468-1811. Dostupné z: doi:10.1080/14681811.2020.1802242
15. Společnost pro plánování rodiny a sexuální výchovu: Czech Family Planning Association [online], 2023. Kamenická 56, 170 00 Praha 7 Czech Republic. Dostupné také z: <https://www.planovanirodiny.cz/>

Seznam grafů

Graf č. 1: Jaký je váš věk?	57
Graf č. 2: Co si myslíte o žácích s odlišnou genderovou identitou?.....	57
Graf č. 3: Experimentuje někdo z vašich přátel v současné době s osobní a sexuální identitou?	58
Graf č. 4: Kdybyste se dozvěděli, že některý z vašich přátel v současné době experimentuje s osobní a sexuální identitou, ovlivnilo by to váš postoj k němu nebo k ní a vaše kontakty s ním nebo s ní?.....	59
Graf č. 5: Jaké postoje k těm, kteří v současnosti experimentují s osobní a sexuální identitou, pozorujete ve společnosti?	60
Graf č. 6: Jak se podle vás cítí ve společnosti člověk, který v současné době experimentuje s osobní a sexuální identitou?	61
Graf č. 7: Do jaké míry jsou podle vašeho názoru učitelé ve vaší škole informováni o problémech, které mají žáci při experimentování s osobní a sexuální identitou?	62
Graf č. 8: Myslíte si, že by učitelé měli mít zvláštní přístup k žákům, kteří v současné době experimentují s osobní a sexuální identitou?	62
Graf č. 9: Myslíte si, že je třeba podniknout kroky k tomu, aby se tato informace dostala k dalším lidem?	63
Graf č. 10: Myslíte si, že je vaše škola pro žáky bezpečným místem pro experimentování s osobní a sexuální identitou?	64
Graf č. 11: Jaký je váš věk?	65
Graf č. 12: Jak se stavíte k tomu, že na škole, kde učíte, jsou žáci s odlišnou genderovou identitou?	65
Graf č. 13: Jsou ve vaší třídě žáci, kteří v současné době experimentují s osobní a sexuální identitou?	66
Graf č. 14: Kdybyste zjistili, že jeden z vašich žáků v současné době experimentuje s osobní a sexuální identitou, ovlivnilo by to váš vztah k němu a vaši komunikaci s ním?	67
Graf č. 15: Jaký postoj k těm, kteří v současné době experimentují s osobní a sexuální identitou, pozorujete ve společnosti?.....	67
Graf č. 16: Jak se podle vás cítí ve společnosti člověk, který v současné době experimentuje s osobní a sexuální identitou?	68

Graf č. 17: Jak pracujete se žáky, kteří se setkávají s netolerancí a diskriminací ze strany vrstevníků nebo dospělých?.....	69
Graf č. 18: Jaké strategie a mechanismy před obtěžováním a negativním vlivem ze strany ostatních žáků nebo zaměstnanců jsou ve škole zavedeny na ochranu žáků experimentujících s osobní a sexuální identitou?	70
Graf č. 19: Myslíte si, že je třeba podniknout kroky k tomu, aby se tato informace dostala k dalším lidem?.....	71
Graf č. 20: Jakou roli podle vás hrají rodiny žáků v podpoře jejich procesu experimentování s osobní a sexuální identitou a jak škola v této oblasti s rodiči pracuje?	71
Graf č. 21: Jaký je váš věk?	72
Graf č. 22: Jak se stavíte k tomu, že ve škole jsou žáci s různou genderovou identitou?	73
Graf č. 23: Má vaše dítě spolužáky nebo kamarády experimentující s genderovou identitou?	73
Graf č. 24: Pokud byste zjistili, že některý ze spolužáků nebo přátel vašeho dítěte právě experimentuje se svou osobní a sexuální identitou, ovlivnilo by vás to nějakým způsobem?	74
Graf č. 25: Jaký postoj k těm, kteří v současné době experimentují s osobní a sexuální identitou, pozorujete ve společnosti?.....	75
Graf č. 26: Jak se podle vás cítí ve společnosti člověk, který v současnosti experimentuje s osobní a sexuální identitou?	76
Graf č. 27: Do jaké míry si podle vašeho názoru učitelé ve škole, kterou navštěvuje vaše dítě, uvědomují problémy, které mají žáci experimentující s osobní a sexuální identitou?	76
Graf č. 28: Myslíte si, že by učitelé měli mít zvláštní přístup k žákům, kteří experimentují s osobní a sexuální identitou?	77
Graf č. 29: Myslíte si, že je třeba podniknout kroky k tomu, aby se tato informace dostala k dalším lidem?.....	78
Graf č. 30: Myslíte si, že škola, kterou navštěvuje vaše dítě, je bezpečným místem pro experimentování s osobní a sexuální identitou?	78